

DUHOVNI PASTIR

Izhaja vsak mesec

Velja 8 K na leto

IV. zvezeč.

V Ljubljani, april 1917.

XXXIV. letnik.

Marijini vrtci.¹

Pastoralna razprava s posebnim ozirom na govore v Marijinih vrtcih.

Strašno in neusmiljeno gospodari krvava vojska v naših vrstah. Najboljši možje, najblažji mladeniči padajo. Bridka, žalostna je naša sedanost in v bodočnost upiramo s strahom oči. Kaj nam prinese prihodnost?

Divja vojska slabo vpliva s svojim slabim zgledom. To ne more ostati brez vpliva — posebno na nežna in za vse sprejemljiva mlada srca vpliva ta vojska z vso silo.

In res! Veliko podivjanosti in razuzdanosti, neubogljivosti in nerodnosti je zatrosila vojska med našo nežno mladino in vsled nje nastale neredne razmere: očetje v vojski, matere same za vse delo, neredni šolski pouk itd.

Težki časi bodo nastopili po vojski in za vzgojitelje naroda bo težka naloga. Koga ne bo skrbela prihodnost, če ne nas? Kdo se bo zavzemal za mladino s celim srcem, če ne duhovnik? Večkrat se sliši, da si mora tisti, ki hoče pridobiti zase narod, pridobiti mladino in ves narod je njegov. Zato se bomo v svojem poklicu oklenili mladinskega dela, da rešimo mlade duše za Kristusa in pripeljemo cel narod do sreče.

Pred vojsko so cvetela naša društva: izobraževalna, orlovska, Marijine družbe, tudi mladeniške. Vojska nam je razbila te odlične vrste odraslih mladeničev in za delj časa ubila življenje v organizacijah. Veliko mladeničev bo ostalo na krvavih bojnih poljanah, a veliko jih bo prišlo nazaj. Toda, bodo li imeli še veselje za ta društva? Marsikdo bo pustil navdušenje v strelskih jarkih, v nerednem vojaškem življenju.

Redke bodo naše vrste. Treba je n a r a š č a j a.

¹ Razprava govori o Marijinih vrtcih kot o pripravi za Marijine družbe v smislu navodil ljubljanskega »škofijskega lista« (1912, str. 48, 49, in 1913, str. 50, 51) in »Instructio Pastoralis Labacensis« (str. 131, 132). Drugod, n. pr. na Dunaju, imajo tudi prave Marijine družbe za otroke. (Opomba uredništva.)

Pri otrocih je treba začeti. V šoli je treba otroke prikleniti nase in jih skrbno voditi in učiti, da se v poznejšem življenju ne bo ohladila ljubezen za Cerkev. — Katehet ima pa v šoli jako malo časa odmerjenega in za najpotrebnejši pouk mu zmanjka prilike. Zato je potrebna zveza z otroki tudi izven šole. Tudi z u n a j šole mora duhovnikovo oko zvesto čuti nad mladino, jo odvracati od slabega, voditi k čednosti in slednjič vzgledno in dobro pripeljati v dobra katoliška društva.

Zgodovina katoliške Cerkve nam kaže mnogo zgledov takega delovanja. Znane so mladinske organizacije pod vodstvom sv. Filipa Nerija, še bolj značilne so dijaške Marijine družbe pod vodstvom družbe Jezusove. V prvi vrsti je pa zbiral šolsko mladino okoli sebe Don Bosko, čigar oratoriji še zdaj rešujejo mladino z velikimi uspehi. — Za časa vojske se je tudi po naših krajih marsikje ustanovilo zavetišče za mladino, posebno pod pokroviteljstvom Vincencijevega patronata. Tu se marsikaj stori za otroke; da bi se pa moglo tu iskati kakega naraščaja za naše organizacije, redno ni mogoče.

V prvi vrsti v ta namen so se pri nas ustanovili o t r o š k i Marijini vrtci. Začeli so se leta 1911. »Bogoljub« je sprožil misel, kako bi se poskrbelo za naraščaj po naših organizacijah in sprožila se je misel o Marijinih vrtcih kot pripravi za Marijine družbe. Misel je splošno ugajala in »Bogoljub«¹ je prinesel pravila, katera je potrdil ljubljanski »Škofijski list«² Mladinoljubi so šli z veseljem na delo in kmalu je stala številna četa Marijinih varovancev. Koncem leta 1914. je štel Marijin vrtec v ljubljanski škofiji okoli 26.000 otrok.³ Skoro v vsaki župniji je Vrtec in marsikje prav lepo uspeva.

Po pravici je vzbudila ta otroška organizacija v začetku toliko navdušenja in gibanja. Zelo je obžalovati, da se je tupa-tam gorečnost ohladila. Ravno tu zahteva naš čas novega, odločnega in pridnega dela. Zato je potrebno, da se Vrtci poživijo in izpolnijo.

Kakor za vsako stvar, je tudi pri Vrtcih potrebna č v r s t a podlaga, kakor vsaka organizacija, potrebuje tudi Vrtec pravil. **Instructio Pastoralis Labacensis** ima za Marijine vrtce to-le navodilo: Hortus Marianus sequentibus constituitur partibus: 1. in horto Mariano promovetur cultus b. V. Mariae; ideo 2. infantes numisma Immaculatae a collo dependens portant; 3. quotidie unum Ave Maria pronuntiant; 4. saltem quolibet secundo mense conveniunt duce catecheta, qui brevem concionem iis adaptatam profert; demum 5. ad Sacra-

¹ »Bogoljub«, 1911, št. 6, str. 203.

² Ljublj. »Škofijski list«, 1912, str. 48 in 49, in 1913, str. 50.

³ »Bogoljub«, 1913, 1914.

menta frequentanda saltem semel in mense obligantur, ad frequentiore[m] vero usum suaviter alliciuntur; 6. valde commendantur cantus praeprimis ecclesiasticus fovendus in »Hortulo«.¹

Na podlagi teh navodil naj tedaj voditelj pomni:

1. Marijini vrtci so naraščaj Marijinih družb; v njih se šoli obvezni otroci vzgajajo pod zavetjem prebl. Device Marije in sv. Alojzija za dobre otroke Marijine.

2. Marijini vrtci naj imajo dva oddelka; za dečke posebej in za deklice posebej.

3. Voditelj Marijinega vrtca je katehet, ki otroke že iz šole dobro pozna.

4. Poleg voditelja naj načeljuje Vrtcu še par moči iz Marijine družbe in naprosi naj se dobro svetno učiteljstvo, da bi po svoji moči sodelovalo.

5. V Marijin vrtec se sprejemajo kot kandidatje otroci, ki so že prejeli prvo sv. obhajilo in imajo od staršev potrebno dovoljenje; po primerni dobi preizkušnje sprejme voditelj one, ki so čas preizkušnje dobro prestali, za prave člane.

6. Sprejem pravih članov v Vrtec se vrši slovesno; otroci dobe svetinjico in podobico z opominom: »Sprejmi svetinjo in ljubi Marijo!« Mariji se posvete s skupno molitvijo: »O Gospa moja.«

7. Vsaj vsak mesec naj se vrši shod Vrtca, želeti pa je, da se tak shod vrši vsakih 14 dni. Prisotni morajo biti vsi člani.

8. Vsak član se zaveže:

- a) da bo vsaj vsak mesec prejel sv. zakramente;
- b) da se bo lepo obnašal v cerkvi, v šoli in na poti;
- c) da bo vsak večer in vsako jutro zmolil: Češčeno Marijo in »O Gospa moja!«;
- d) da ne bo pil opojnih pijač ali vsaj žganih ne;
- e) da bo vedno obiskoval shode Vrtca.

9. Vrtec priredi večkratne kratke izlete; enkrat na leto daljši izlet. O posebnih prilikah priredi kako predstavo, pri kateri sodelujejo člani Vrtca. S prostovoljnimi darovi, ki naj naj se pri prireditvah pobirajo, naj se pokrijejo stroški Vrtca.

10. V Vrtcu se goji petje, posebno cerkveno. Deški vrtci goje telovadbo.

To naj bo poizkus podrobnih pravil za Marijin vrtec. Naj sledi še par navodil in nekaj razlage pravil.

1. Voditelj mora resno gledati na to, da ostanejo Marijini vrtci v resnici strogo verska organizacija. Vrtci naj pogloblje versko znanje, vžgo gorečnejšo ljubezen do Cerkve in podajo podlago za po-

¹ Instructio Pastoralis Labacensis, 1915, pag. 131.

z nejšie življenje, da viharji življenja ne strô mladih src in slabi zgledi ne ugrabijo verskega prepričanja. — Marijini vrtci naj bodo naraščaji Marijinih družb. V Marijinem vrtcu si bomo vzgojili iz nežnih otrok globoko verne, za vse dobro navdušene Marijine otroke, ki nam bodo opora in dika Marijine družbe. Dečki se vzgoje poleg tega v prave Orle, ki bodo vzor celi župniji in našim organizacijam otroško vdani.

2. Razumljivo je, da je za voditelja Vrtca najbolj sposoben katehet, ki ima z otroki zvezo v šoli in je v prvi vrsti poklican, da vzgaja mladino.

3. Ustanovitev Vrtca. — Sprejem. — Če hoče katehet ustanoviti Vrtec, naj najprej v šoli otrokom razloži, kaj je Vrtec in kaj se od otrok v Vrtcu zahteva. S prižnice naj oznani staršem, da misli ustanoviti Vrtec, in naj jih povabi, naj puste svoje otroke v Vrtec. — Kot kandidate naj sprejme vse otroke, ki so že prejeli prvo sv. obhajilo. Mlajših ne kaže sprejemati. — Kandidate naj zvesto opazuje. Tiste, ki so se lepo obnašali in so dobri in pridni, naj sprejme v Vrtec. Pa samo te: otroci, vsi brez izjeme, v Vrtcu morajo biti vedno drugim v zgled povsod: v cerkvi, v šoli in na poti. Kljub previdnosti voditeljev se pa lahko zgodi, da pridejo v Vrtec slabi elementi. V takem slučaju mora voditelj nastopiti odločno; le z odločnostjo se da vzdržati Vrtec; mlačnost razdira.

4. Voditelju naj pomaga v Vrtcu par članov iz Marijine družbe: mladeniške in dekliske. Voditelj naj izbira take, ki so zanesljivi in pohlevni ter imajo ljubezen do otrok; take, do katerih imajo otroci spoštovanje in zaupanje. Marsikaj bodo otroci tem osebam prej zaupali kot voditelju. — Najlepše bi pa bilo, če bi se hotelo učiteljstvo ožrtvovati nekoliko za delo v Vrtcih; vzgojno delo bi šlo veliko lepše od rok, če bi otroci videli, da se učitelj in katehet za isto trudita.

5. Slovesnost sprejema! V mladih, nepokvarjenih srcih se vzbuja veselje in koprnenje po tistem lepem dnevu sprejema; otroška duša si ga slika najlepše. Naša dolžnost je torej, da izpolnimo, kolikor je mogoče, te otroške želje: sprejem moramo prirediti slovesno. — Če je količkaj mogoče, naj se sprejem vrši v cerkvi, pred okrašenim oltarjem Matere božje. Kratek nagovor naj naslika Marijo našo Mater in pokaže blaženo srečo Marijinih otrok. Po govoru naj se kaj malega zapoje. Otrokom naj se razdele svetinjice in podobice z opominom: »Sprejmi svetinjo in ljubi Marijo!«¹ Otroci molijo glasno posvetilno molitev: O, Gospa moja. Lepa Marijina pesmica naj zaključi slavnost sprejema.

¹ Glej: »Angelček« 1916, str. 127.

6. Shodi Marijinega vrtca naj se vrše v dvorani Marijine družbe. Pred vsakim shodom naj otroci sami pod nadzorstvom članov Marijine družbe okrase Marijin oltar ali Marijino podobo v dvorani. Shod naj se vrši v nedeljah po popoldanskim božji službi. Otroci naj se mirno zbero. Najlepše se shod prične s pesmijo v pozdrav Materi božji. Po pesmi naj voditelj v kratkih besedah oriše otrokom to ali ono čednost. Kak otrok naj nato deklamira kako pesem¹ in čita naj se kak kratek odstavek iz »Angelčka«. K sklepu naj zopet voditelj vnovič vžge mladino za krepost in čednost. Tako naj shod v kratkem času otroku v otroški obliki nudi veliko. Shod naj traja kvečjemu kak pol ure, le slovesni shodi naj bi bili daljši.

Kaj naj se obravnava pri shodih? Ti mali govori, ki jih ima voditelj pri shodih, naj bodo otrokom vodilo za pravo, lepo življenje. V »Slov. Učitelju« l. 1916., str. 267, pravi poročilo o katehetskem zborovanju: »Vsebina govorov v Vrtcih mora biti sistematično urejena in tako prirojena, da bodo že mali kandidati prežeti marijanskega duha.« Pri govorih se bo izkazal voditelj, kakšen pedagog je. Težko je govoriti otrokom: podati v otrokom dostopni obliki otrokom primerno in potrebno tvarino. Sv. Janez Zlatousti pravi: »Bolj kot umetnika kiparja cenim onega, ki zna vzgojevati otroška srca.« — Poglejmo najprej snov takih govorov.

Večkrat bo govoril voditelj o Vrtcu, kakšen mora biti, kakšen ne sme biti. Govoril bo o čednostih, ki naj krase člane Vrtca: nedolžnost, ponižnost, zmernost, krotkost, pridnost. Vse to naj jim razloži na zgledih bogoljubnih otrok in mladinskih svetnikov, posebno na življenju prebl. Device Marije. Govori naj otrokom o lepem vedenju na poti, v šoli, posebno v cerkvi. V nekem kraju so otroci iz Marijinega vrtca vse otroke privedli do lepega obnašanja v cerkvi, čeprav so se prej otroci tako obnašali, da so bili daleč okoli razvpiti po svojem grdem obnašanju. Če se bodo otroci lepo obnašali v cerkvi, bo tudi vsa njihova surovost, ki se večkrat opaža po cestah, izginila. Otroci Vrtca naj bodo zgled drugim.²

Posebno pa naj se voditelj trudi, da otrokom vcepi ljubezen in otroško vdanost do Matere božje. Kaže naj jim Marijo kot njih dobro mater in njih zavetnico, ki nad njimi prav posebno čuje, ker so njej posebno izročeni in posvečeni. Razloži naj jim odnos do nebeške Matere: kakor Marija vso skrb svojega materinskega srca obrača nanje, tako morajo

¹ Jako dobrodošle so pesmi M. Elizabete: »Iz moje celice«.

² Za take ekshorte jako prikladna knjiga je: Die Pflichten der Kinder und der christlichen Jugend von Wilhelm Becker, S. J. Freiburg im Breisgau, 1898. — Bogata zakladnica primerne tvarine je v raznih letnikih »Krščanskega Detoljuba«.

otroci vse svoje srce, srce z vsemi željami, upi, nadami pokloniti nebeški Materi.

Voditelj naj otrokom večkrat govori o presv. Rešenjem Telesu. Razloži naj jim, kako dobri Jezus noč in dan prebiva v tabernaklju in gleda na svoje in pričakuje, kdaj ga bo kdo obiskal, prosil pomoči in blagoslova, da mu izlije vse bogastvo svojih milosti v revno srce. Razloži in ogreje naj otroke za pogosto in vsakdanje sv. obhajilo in jim oriše koristi sv. obhajila in njegove milosti. Tudi o pravnem sv. obhajilu naj otrokom govori. Mlada srca bo pridobil za vse, samo na pravo struno mora udariti.

Ena glavnih nalog voditeljevih je tudi ta, da v otrocih vžge ljubezen in spoštovanje do Cerkve in duhovnikov. Voditeljevi govori naj otroke tako razvnamejo v ljubezni do Cerkve, da bodo večkrat sami od sebe in radi prihiteli v božji hram. Otroško ljubezen do papeža, do škofa in zaupanje in spoštovanje do duhovnikov naj jim vzbudi v mladih dušah. To bo apostolsko delo, saj ravno te ljubezni in vdanosti današnjim časom najbolj primanjkuje.

Večkrat naj otrokom kaj malega govori tudi o škodljivosti žganih, sploh alkoholnih pijač, da se treznostno gibanje zanese po otrocih v ljudstvo. Dobrodošli bi bili govori o varčnosti. Otroci so marsikje zelo zapravljivi, in če bi voditelj v tem oziru mogel kaj doseči, bi bilo zelo hvalevredno. Tudi higijeno naj priporoča ob vsaki priliki, ker bo s tem vsemu ljudstvu koristil. — Sviri naj jih predgizdavo stjo in lišpanjem, posebno deklice.

V Vrtcu naj bi otroci včasih tudi kaj slišali o misijonih, zlasti o Dejanju sv. Detinstva, o prelepi otroški, mladinski zvezi v prosep misijonov, in o apostolstvu sv. Cirila in Metoda.

Marijini vrtci so priprava za Marijine družbe. Zato mora voditelj kmalu seznaniti otroke z Marijino družbo, jim povedati, kakšni člani se sprejemajo, kakšne dolžnosti prevzamejo itd. Seveda ne kaže otrokom natančno razlagati dolžnosti družbenikov in pravil Družbe; podati jim mora splošno sliko o Marijini družbi.¹

¹ Za primerne tozadevne nagovore je dovolj tvarine v knjigi »Vodnik marijanski«. Navodilo za pravilno vodstvo Marijinih družb. Izdalo Osrednje vodstvo Marijinih družb za ljubljansko škofijo, 1910. V nemški knjigi »Handbuch für die Leiter der Marianischen Kongregationen« (Münster in Westfalen, 1902) podaja pisatelj rektor Johannes Dahlmann nekaj takih predavanj: 1. Das Tugendleben in der Kongregation. 2. Was habe ich von dem Eintritte in die Kongregation. 3. Die Verehrung der allerseligsten Jungfrau in der Kongregation. 4. Was fordert Maria bei der Aufnahme. 5. Was der Kongreganist gewinnt. 6. Was der Kongreganist Maria schuldet.

Vrhutega mora voditelj dečkom razložiti »Orla«, njegov pomen in korist. Tudi beseda o izobrazevalnih društvih bi bila na mestu.

To bi bila tvarina, katero naj obravnava voditelj v Marijinih vrtcih. Važna je tudi oblika, v kateri podaja voditelj svojim malim slušateljem duševno hrano. Visokih in učenih besed otroci ne bodo razumeli, v srce jim bo pa šla beseda, ki bo prišla iz srca, otrokom vdanega. Varovati se mora voditelj, da otrokom ne govori v odbijajočem pridigarskem tonu; beseda otrokom mora biti preprosta, živa in zanimiva. — Večkrat se pri Vrtcih kaj takega prigodi, da človeka dvigne. Voditelj mora biti ponižen in usmiljen; z otroki ne sme biti preveč strog. Jean Paul pravi lepo: »Otroška srca so kot cvetice: za rahlo roso, za rahel vetrič so odprta, pred viharjem in nevihto se zapirajo.« Praksa stokrat podpiše ta stavek: z lepo besedo boš dosegel pri otroku vse, zgrda ne dosežeš nič. Največja kazen za otroka v Vrtcu naj bo resna beseda in oster pogled.

Toliko o govorih voditeljevih pri shodih Vrtca. Omenil sem, da bi bilo dobro kaj čitati iz »Angelčka« pri shodih, saj je »Angelček« glasilo Marijinih vrtcev in prinaša pod poglavjem »Marijin Zvonček« lepe nauke, pesmi in povesti za otroke v Vrtcih. Naravnost potrebno, ne samo koristno, je, da vsi člani slišijo te nauke in prečitajo »Angelčka«. Splošno je sicer v navadi, da Vrtec naroči več »Angelčkov«, ki krožijo pri otrocih, ki sami niso naročniki. Ker je že beseda o mladinskem listu, bi opozoril, da se za mladinske liste od naše strani vse premalo stori. »Vrtec« in »Angelček« sta izvrstna lista za mladino, pa še vse premalo med mladino razširjena. »Vrtca« se tiska letos 1600 izvodov, »Angelčka« pa, ki je glasilo Marijinih vrtcev, ki so šteli l. 1914. 26.000 članov, 4600 iztisov.¹ Res je, marsikje je list zelo razširjen, res je pa tudi, da se dobe otroci v Vrtcu, ki »Angelčka« niti videli niso. In kakšno veselje imajo otroci vedno, ko pride list; kako radovedno rešujejo uganke! Delajmo za razširjanje »Vrtca« in »Angelčka«, da nas ne izpodrinejo nasprotniki z »Zvončkom«.

Shodi Marijinegu vrtca naj se vrše vsaj vsak mesec, najbolje bi bilo vsaj vsako nedeljo; čim večkrat pride voditelj v dotiko z otroki, tem bolje bo, več bo ostalo. Saj se pri takih shodih ne zamudi preveč časa, vsaj ne, če se pomisli, kakšne koristi izhajajo iz Vrtca, če se dobro vodi. K shodom naj prihajajo otroci z znaki.

Da se ne polasti otrok malomarnost v obiskovanju shodov, je potrebna kontrola. Podal bi tu dva načina: a) Pred vhomom v dvorano naj bi bila obešena tabla, na kateri bi imel vsak gojenček svojo številko, ki bi jo pri vhomu v dvorano

¹ Oba lista se naročata pri uredniku, prof. Antonu Kržiču v Ljubljani. Pred škofijo št. 9.

pokril. Nepokrite številke bi pokazale malomarneže, b) Vsak otrok, ki pride k shodu, dobi podobico (ali listek), s katero pozneje izkaže svojo udeležbo. Na eden izmed teh dveh načinov bi imel voditelj nad otroci natančno kontrolo; otroci bi se pa navadili na red.

7. Osmo točka pravil omenja dolžnosti članov:

a) Mesečni prejem sv. zakramentov. To mora voditelj strogo izpeljati, da se po otrocih še bolj razširi večkratno sv. obhajilo. To mesečno sv. obhajilo mora biti skupno; mnogo otrok, posebno iz farne vasi, v bližini cerkve, bo pa celo vsak dan prejemale sv. obhajilo. Jako priporočljivo bi bilo, da bi se otroci za sv. obhajilo vrstili tako, da bi vsako nedeljo vsaj gotov oddelek (ali razred) pristopil k mizi Gospodovi.

b) Lepo obnašanje v cerkvi, v šoli in na poti. Veliko surovega obnašanja se opazi pri otrocih na poti, v šoli in mnogo nerednosti v cerkvi. Zato se morajo vsaj člani Marijinega vrtca lepo obnašati, da s svojim zgledom izpreobrnejo še druge otroke.

c) Vsak član Marijinega vrtca naj bo redno abstinent. Veliko se govori za in proti abstinenci. Toliko pa vsi priznajo, da je otrokom alkohol škodljiv in da noben previden in pameten pedagog otrokom ne bo dajal in dovoljeval alkohola. Zato naj bodo še naprej člani Marijinega vrtca »Mladi junaki«, ki se bodo zdržali opojnih pijač. — To je tudi edina pot, da se potom mladine zanese proti-alkoholno gibanje v ljudstvo.¹

d) Vsi otroci-člani Marijinega vrtca se morajo udeleževati shodov Vrtčevih. Kot se zahteva pri Marijinih družbah, naj se zahteva tudi pri Vrtcih.

8. Izleti Marijinega vrtca naj se vsako leto vrše ob kaki posebni priliki. Izleti so najbolj priporočljivi kratki. Bil sem nekoč na takem izletu. Šli smo na hribček eno uro oddaljen od cerkve; s hrička je krasen razgled po dolini. Po poti so otroci veselo prepevali. Ko smo prišli na vrh in se nam je odprl razgled po dolini, je neka deklica deklamirala pesem v pozdrav lepi domovini. Nato je voditelj izpregovoril otrokom o božji ljubezni, ki je za nas tako lep svet ustvarila. Otroci so zapeli par mičnih pesmic, nato smo odšli na trato, kjer so se otroci veselo igrali. Po igri je pa dobra roka pripravila otrokom malo okrepčila. — Taki mali izleti bi se lahko večkrat vršili. — Včasih bi se lahko priredil daljši izlet na kako božjo pot.

Za kako posebno priliko sem priporočil tudi otroške predstave. Predstave morajo biti redke, kvečjemu vsako leto ena ali dve. Sicer nimamo bogve kako bogatega

¹ O tem važnem vprašanju objavimo v prihodnjem zvezku posebno razpravo »Abstinentna vzgoja mladine«. (Opomba uredn.)

mladinskega slovstva, a kaka primerna igra se le še kje dobi.¹ Veliko truda sicer stane voditelja, preden priuči otroke, a končni uspeh mu poplača trud in težave. K takim prireditvam bodo posebno starši otrok radi zahajali. Prireditve bodo mnogo otrok pripeljale nanovo v Marijine vrtce in bodo najboljše vabilo za manjše; otroške predstave navadno navdajo vso mladino z velikim ognjem. — Pri takih predstavah naj se zbirajo prostovoljni doneski za Vrtec; s temi darovi bo rešeno finančno vprašanje Marijinih vrtcev.

9. Vrtec naj po možnosti goji petje. Brez petja si niti misliti ne moremo vesele otroške družbe. Petje bo prav prišlo za izlete in predstave.

Deški Marijini vrtci naj goje telovadbo, da se kot orlovski naraščaj izurijo že pred vstopom med Orle.

To je torej nekaj misli o Marijinih vrtcih. Veliko dela čaka voditelja, veliko težav in skrbi. A pri vseh težavah naj mu stopa pred oči dobri Zveličar obdan od množice otrok, ki jih pritiska na svoje presveto Srce in nam kliče: »Pustite male k meni, ker njih je nebeško kraljestvo.«

Ravnajmo po zgledu Gospodovem, zastavimo tudi na tem polju vse svoje moči, vso svojo voljo. Veliko plačilo nas čaka za to dobro delo.

1. V otroški družbi bomo pozabili na težave in nadloge svojega stanu, naša srca se bodo navzela srčnega veselja in otroške zadovoljnosti.

2. Hvaležni nam bodo otroci, da jih bomo dobro vzgojili, hvaležne nam bodo Marijine družbe za naraščaj, hvaležna nam bo domovina, ker bomo ohranili njene otroke na pravi poti.

3. Najlepše plačilo nam bo pa zavest, da smo z delom za Marijine vrtce ohranili množico mladih src za nebeško Mater Marijo in njenega božjega Sina.

V ljubljanski škofiji so pa Marijini vrtci naravnost ukazani. »Instructio Pastoralis Labacensis« pravi (str. 132): Mandamus, ut catechetae in omnibus sholis de horto Mariano plantando atque fovendo curam habeant. Invitentur vero infantes ad hortum hunc ingrediendum statim post primam communionem, quo tempore ferventiores sunt magisque dispositi ad quaelibet pia opera.² J. S.

¹ N. pr. v »Vrtcih« in »Angelčkah«.

² Razen v razpravi imenovanih knjig in časnikov priporočamo voditeljem Marijinih vrtcev »Govore za mladino«, ki jih v »Duh. Pastirju« l. 1917. objavlja katehet P. Arhangelj Appej, »Marien-Glöcklein«, — Marianische Jugendzeitschrift (Verlag der »Fahne Mariens«, Wien, IX/4, Lustkandlgasse Nr. 41) in za nekoliko odraslo mladino »Der Studentenbund der Marianischen Sodalitäten« von P. Niederegger S. J. (Regensburg, 1884). — Glej tudi: Peti shod vodnikov Marijinih družb v Ljubljani 2. julija 1914, razprava: Marijini vrtci (»Vzajemnost«, letnik II., str. 84 in sl.).

Misijonske pridige.¹

17. Kako nastane nevera.

Od nekdanj je bila vera človeku srčna potreba. Odkar je Bog človeku vdihnil dih življenja, človek ni mogel več pozabiti svojega izvora, marveč hrepeni po njem, ki ga je ustvaril. Tudi narodi, kakor poedini človek, čutijo potrebo vere, zatorej pravi že poganski modrijan, da se laže najde država brez mest in kraljev, nego narod brez Boga.

Vera je pa v najtesnejši zvezi z vsakim narodom, in vsi veliki pojavi, vojska, politika so v dotiki z vero. Vera je narode dvignila do visoke slave in jih navdušila za velikanske ideje; pa jih je tudi ponižala, ako verska načela niso bila prava. Ravno isti vpliv ima vera do vsakega človeka; ona ga, kakor angel, spremlja od zibelke do groba. Glej otroka na maternem naročju! Pobožno sklepa ročice in ljubko dviga nedolžne oči proti nebu. Z veseljem posluša mater, ki mu govori o ljubem Bogu. — Vera je lepota in kras mladeniča kakor deklice. Cvet mladosti in mladeniška brhkost jim sije z lica; a še večjo ljubeznivost deli mladini verski čut. — Kdo je podpora moža in žene v težavnih njihovih dolžnostih? Vera ju tolaži in kreпча in jim sladi breme, ki teži njuna ramena. Ona daje staršem veličje v družini. — Vera je pa tudi največja tolažba v sivi starosti, kjer človeka zapusti vse; ker obljubuje mu neumrjocnost in večno življenje!

Ni tedaj prazna beseda, ako govorim o potrebi vere. Človek brez nje ne more živeti; in če se ne klanja Bogu, Gospodu nebes in zemlje, in njegovemu Sinu Jezusu Kristusu, našemu Odrešeniku, tedaj postavi v svojem srcu oltar neznanemu Bogu, kakor poganski Atenci.

Ako je pa vera tako utemeljena v našem bistvu, o d k o d t o, da je toliko brezvernih ljudi? Da so verska načela tako plitva; da ljudem ginuje vera v edino pravo Jezusovo Cerkev; da jim je dobra vsaka vera? In kar je najžalostnejše, da ljudje sploh od sebe mečejo vsako razodeto vero? — Š t i r i s o s t o p n j e, ki vodijo v nevero, in o teh mi je govoriti.

I. Nevera je bolezen človeškega duha in srca. Kako nastane bolezen v človeškem telesu? Navadno pride nevarna snov v kri, jo spridi, zastrupi in popolnoma razkroji. Ali pa se rani kak organ, rana raste in postane nevarna celemu telesu. Ravno taka je s človeško dušo; strup nevere prihaja v srce, se širi in zamori vsako vero. — Navadno se nevera prične z n a p u h o m i n d v o m l j i v o s t j o. Vera je božje razodetje

¹ Gl. »Duh. Pastir«, 1917, str. 78.

in nas uči skrivnostnih resnic, katerih naša omejenost ne more najti, še manj spoznati. Vzemimo skrivnost presv. Trojice, učlovenje Sinu božjega v naročju Marije Device, odrešenje na sv. Križu, pričujočnost in delovanje Jezusovo v presv. zakramentu, večno življenje itd. Vse te resnice so nam ali popolnoma prikrite, ali pa jih le nekoliko slutimo. Bog nam jih je razodel, sicer bi malo ali nič ne vedeli o njih. Vera je torej od Boga vlita čednost, je pravi božji dar. Vera ni utemeljevanje resnice po dokazih, marveč je vdanost srca do Boga. Volja je tukaj glavna stvar in ta deluje na pamet, da veruje božji besedi, rekoč: »Verujem, kar si ti, o Bog, razodel in kar nam po svoji sveti Cerkvi verovati zapoveduješ.«

Je pa velika žrtev, kadar človek svojo pamet podvrže Bogu in božjemu razodetju. Luč spoznanja je namreč najvišja blaginja, ki smo jo prejeli od Boga in katera nas visoko dviga nad vidno stvarstvo. Ako tedaj človek podvrže svojo pamet, svoje spoznanje razodetju, in veruje nekaj, česar ne vidi, kar ne spozna, je to gotovo veliko požrtvovanje, veliko poniževanje. Tedaj se upira napuh in se oglasi samooblastno: »Sramota za človeka, da bi veroval, česar ne umeje!« In stara kača zapeljivka stopi predenj in vrže v njegovo srce seme dvomljivosti in nezaupljivosti do Boga in njegove svete besede: »Zakaj vama je Bog zapovedal, da bi ne jedla od vsega drevja v raju? ... Ne bosta umrla ne; zakaj Bog ve, da kateri dan koli bosta jedla od njega, se vama bodo odprle vajine oči in bosta kakor bogova in spoznala dobro in hudo.« (I. Moz. 3, 1.) — Tako se prične dvomljivost, ta pa kakor krt pregrize vse korenine vere in jih pokonča.

Napuh je rodil krivoverstva, to izpričuje cerkvena zgodovina. Samozavest se je uprla najprej eni ali drugi resnici in kmalu se je vgnezdil duh nevere v srcu. Vsak krivoverec je bil postavljen pred odločitev: Ali sprejeti verske resnice na veljavo božjo ali pa svojo pamet postaviti nad nje. In kateri se ni ponižal, zapadel je v kratkem popolni neveri.

Tudi dandanes napuh mnogim izmed nas trga vero iz srca. Glejte, otrok je veren in pobožen in rad sprejme resnice sv. vere, kakor mu jih podajajo starši ali učitelji. Z leti pa raste njegovo spoznanje; sedaj ume marsikatero resnico, katero je prej slepo veroval. Tedaj bi rad spoznal vse, tudi največje skrivnosti vere, in vrta in vrta z vso bistrumnostjo; in ker ne more prevrtati s svojo omejeno pametjo, tedaj je žaljen njegov napuh in zavrže vse, kar se ne da dokazati z umstvenimi razlogi. In tako vidimo, da mladi ljudje, ki so bili doma verni, po visokih šolah, kjer se poudarja edinole vednost, izgube vero, Cerkvi obrnejo hrbet, in se z nekakim pomilovanjem ozirajo v prejšnja verna leta, češ: Kako smo bili pač nespametni, da smo verovali na besedo!

Vprašam pa: Je li modro, zanašati se samo na svojo pamet, na svoje spoznanje in zametavati verske skrivnosti samo

zato, ker so nedostopne našemu umu? Znanje človekovo je pač močno napredovalo v naravoznanstvu, fiziki, elektrotehniki itd. Velikanske so iznajdbe 19. stoletja. Ali kljub temu so nam prikrite stvari, ki jih gledamo z lastnimi očmi. Tako n. pr. učenjaki še danes ne poznajo bistva električnega toka. Učenjaki nosijo venomer v ustih frazo o dognani vednosti, a kolikokrat so skrite pod njo gole podmene. Le neveden človek govoriči o visoki vednosti; največji učenjaki so vsekdar trdili, da malo ali nič ne vedo. Je pa svetno znanje tako pičlo, bomo mar zametavali verske resnice, ki presegajo naš um? Razodetje mora obsegati skrivnosti, ako je v resnici razodetje božje; kajti Bog je neskončno bitje, za človeka neumljivo in nedosegljivo. Ako bi človek umel Boga, Bog ne bi bil več Bog, ker bi ne bil višji od človeka.

Vse sloni na veri. Naša učenost se prične z vero, ker šolarček mora učitelju verovati na besedo, sicer je početek in nadaljevanje naše izobrazbe celo nemogoče. Najvišji zakoni mišljenja kakor oni veliki zakoni, ki obvladujejo vesmir, se ne dajo dokazati, marveč se morajo verovati. Prijateljstvo, ljubezen in vsi visoki čuti našega srca se ne dajo dokazati, marveč verovati. In mi se pomišljamo verovati Bogu in njegovi sveti besedi! Kaj se pomišljamo? Saj Bog ne more goljufati ne goljufan biti. Ako ne umemo skrivnosti, so vendarle resnične. Skrivnosti naše sv. vere namreč niso nasprotne našemu umu, marveč ga presegajo. Božje razodetje pa ne samo razkriva najvažnejše verske resnice, marveč razliva svetlo luč tudi v druge vede, zlasti v zgodovino, katera je dobila marsikatero pojasnilo iz sv. pisma. Kdor tedaj ponižno sprejme božje razodetje, on je bogato poplačan, ker spozna resnice, ki so mu potrebne za večno življenje, pa tudi za druge vednosti prejme marsikatero pojasnilo. Podvrzimo tedaj radi svojo pamet razodeti besedi božji in spominjamo se, kar govori Gospod: »Kakor njemu, ki je preveč medu, ni dobro, tako njega, ki preiskuje veličastvo, potare častitljivost.« (Pregov. 25, 26.)

II. Poleg napuha je glavni vir brezverstva nevednost v verskih rečeh. Človek bi mislil, da ljudje, ki hočejo dandanes na dno priti vsem skrivnostim, se bodo potrudili tudi, da spoznajo posamezne verske resnice in se prepričajo, je li so res primerne človeškemu umu, ali pa so mu nasprotne. Žalibog, da ne store tega. Svetna veda jim je mar, za verski pouk se ne brigajo, niti najpotrebnejših resnic sv. vere ne poznajo. Čim manj pa vedo, tem prevzetneje nosijo glavo, in tako se družita napuh in nevednost in pahmeta človeka v skrajno nevero.

Poslušajte dandanes pogovore naših izobražencev ali napol izobražencev, ki se vedno vtikujejo v verske zadeve, poklicani ali nepoklicani, vi se bodele čudili njihovi nevednosti. In vendar pravi Kristus, da brez vere ni mogoče zveličati se in da tisti je že sojen, ki ne veruje. Ljudje ne znajo več šest resnic, ki

hranijo v sebi najvažnejše, temeljne nauke naše sv. vere. Neznanim jim je nauk o sv. Cerkvi, o sv. zakramentih; mnogi niti ne znajo več apostolske vere. Večina je zapadla nekakemu racijonalizmu, po katerem sprejmejo le še one resnice, katerih človek ne more zavreči, ako hoče veljati za umstveno bitje; n. pr. da je Bog, kateri dobro plačuje, hudo kaznuje, in da je treba Boga častiti, kakoržekoli. To pa ni zadosti; vsak katoličan mora verovati, kar nam Bog po svoji sv. Cerkvi verovati zapoveduje, je li nam umljivo ali ne. To imenujejo bogoslovci versko vodilo — regula fidei — in to versko vodilo je žalibog mnogim neznan, sicer bi bil upor zoper določila vatikanskega zbora celo nemogoč.

Ne čudim se pa verski nevednosti. Mladina se uči v šolah verskega nauka samo za silo; ko ima ljudsko ali srednjo šolo za seboj, ne pogleda več nobene verske knjige, krščanskega nauka ne čuje nikdar, versko naziranje srca iz veri nasprotnih časnikov, kaj čuda, če izginjajo verska načela iz človeške družbe! Ako pojde tako naprej, sprevergel se bo racijalizem v pravo moderno poganstvo.

Ne čudim se, da postajajo ljudski sloji vedno brezvernejši. Česar človek ne pozna, tega ne ljubi in ne čišla. Kdor pa se vtopi v premišljevanje poedinih verskih resnic, on je prevzet veličastva in občudovanja, kajti razodetje božje je tako čudovito in slavno, da mora prevzeti vsakega mislečega človeka srce. Le prerade se pa izpolnjujejo svetopisemske besede: »Ljudje obrekavajo, česar ne umejo.« (Jud. 10.) Zasmehujejo, česar niso preiskali, in zamujejo, česar si niti niso ogledali.

Sovražniki sv. vere se trudijo dandanes posebno za to, da bi dokazali nasprotje med vero in vedom, preiskujejo zemljo in morje, zgodovino vseh narodov in časov, samo da bi našli kako orodje zoper sv. vero. Lažejo, goljufajo, kvarijo zgodovino po knjigah in časnikih. Gorje katoličanu, ki ni dobro poučen! Nevednost rodi napuh, napuh pa goji nevednost; oba pa sta grobokopa vere.

Berite torej radi verske spise, zlasti apologetične knjige; katoliška literatura je v najnovejšem času silno obogatela, ker sovražne sile so probudile skrbne čuvaje na Sijonu. Sami dobro poučeni v veri bodete tudi vplivali na mladino pri vsaki priliki in tako bo temeljito spoznavanje verskih resnic užgalo v vaših srcih ljubezen do sv. vere, ta pa navdušenost. Ne pozabite pa, kaj pravi sv. apostol Pavel: »Vera pride od poslušanja!« — Pridno in pazno poslušanje božje besede je najboljši pomoček za ohranjanje sv. vere.

III. Nevaren sovražnik vere je napuh v družbi z nevednostjo, a še nevarnejše je pregrešno življenje. Ono je vrtinec, ki človeka hitro zvrto glavi v prepad nevere. Sv. Janez piše: »Ljudje so bolj ljubili temo kakor luč; kajti njihova dela so bila hudobna. Kdor dela hudo, ta sovraži luč in ne pride k luči, da se ne obelodanijo njegova dela.« (Jan. 3, 19.) — Vera

da človeku moč, da more krotiti strasti. Kdor zapravi vero, se pogreza iz pregrehe v pregreho. In ker se boji večnega Sodnika in povračila, ali bolje kazni, zato taji Boga, taji neumrjocnost duše, večno življenje itd. On pravi: vse te reči so le strašilo, s katerim duhovniki strašé otroke in lahkoverne ljudi, da jih tolikanj laže prevladujejo. Ali kaj pomaga, če brezbožnež taji Sodnika in povračilo? S tem ubije zrcalo, ki mu kaže ostudno lice, a lica si s tem ni opral. Brezverstvo nikdar ne izhaja iz prepričanja, marveč je le skrivališče, kamor se zateka slaba vest. Resnično znanje nikdar ne omaje vere, omaje in pokonča jo le podla strast. To potrjuje izkušnja. Le pomislimo, katere resnice se pa najbolj taje? Ali ne one, ki so z nraavstvenim življenjem v najtesnejši zvezi? N. pr. pekel, večno povračilo, ali Bog res kaznuje najmanjši greh, je li nečistost v resnici greh, ali smo dolžni pri spovedi povedati grehe. To so resnice, zoper katere se najbolj upira brezveren človek. Druge resnice, ki se ne upirajo naravnost njegovi strasti, ga ne zanimajo tolikanj.

Dalje: Kdaj se vgnezdi v človeškem srcu nevera? Morda v otroški dobi? Ah ne! Otrok rad verjame, kar ga uči vera, in je ves srečen v tej veri. — Morda v moški dobi? Tudi ne. Ravno mož se rad povrne zopet v naročje svete Cerkve, katero je zapustil v lahkomišljenih letih. — Morda postane človek neveren v sivi starosti? Ah, starček najde v sv. veri edino moč in tolažbo in se je oklene tesneje nego v prejšnjih letih. — Kdaj tedaj razgrinja nevera svoje temne sence nad človeka? To se zgodi v letih lahkomišljene mladosti, v katerih se zbudi strast in postaja od leta do leta močnejša. Tedaj kliče nebrzdano srce: Jaz hočem vero, ki se laska moji strasti in ki mi ničesar ne očita. Sedaj je dokazano, da človek navadno zapade neveri, kakor hitro se vrže strasti in pregreham v naročje. Pobožno in čednostno življenje nam bo ohranilo vero prej nego vsi znanstveni dokazi. Prepričali se bomo, kako resnične so besede Zveličarjeve, katere je govoril Judom: »Delajte po moji veri in videli bodete, da je iz Boga!« — Ako smo pa grešili, delajmo pokoro in zapustimo greh, da nas gre ne razjeda in ne pripravi ob vero.

IV. Nevarnost za vero je pa zlasti dandanes prav velika, ker verni človek med svetom nič ne velja, brezbožnega pa hvalijo od vseh strani, mu pritrjujejo in ga utrdé v njegovih načelih. Torej načela sedanje dobe so četrti vir brezboštva.

Sv. apostol Pavel piše: »Krivoverstva morajo biti, da tisti, ki so stanovitni, znani postanejo med vami.« (1. Kor. 11, 19.) Te besede apostolove so se izpolnile v vseh stoletjih krščanstva, kajti božji Zveličar je pripustil od časa do časa, da je satan vejal vernike, da se je ljuljka ločila od pšenice. Na sodnji dan pa bodo pristopili angeli ter zvezali vso ljuljko brezverstva in krivoverstva v snope in vrgli v goreči peklenski prepad. Nikdar pa

ni bil boj zoper sv. vero tako srdit kakor v sedanji dobi. V posesti polne oblasti in v zavesti svoje smeri stoji nevera veri nasproti in jo skuša ugonobiti. To je pač, kakor pravimo, boj na življenje in smrt. Zdi se, da se bližajo dnevi, o katerih je dejal božji Zveličar: »Vstali bodo krivi Kristusi in krivi preroki in bodo delali velika znamenja in čudeže, tako da bi bili zapeljani tudi izvoljeni (ko bi bilo mogoče).« (Mat. 24, 24.) »Kadar bo prišel Sin človekov, bo mar našel vero na zemlji?« (Luk. 18, 8.)

Cerkvi nasproti stoje ne le razne sekte, ki se pobijajo med seboj in pospešujejo versko brezbriznost in nevero, marveč od leta do leta raste število onih, ki zametujejo vsako razodeto vero, ki so popolnoma brezverni, ki resnico o osebnem Bogu, o neumrjčnosti duše, o božanstvu Kristusovem štejejo med bajke. In ta brezverska načela se nosijo med ljudstvo po časnikih in knjigah in se vcepljujejo mladini po visokih in dostikrat tudi po srednjih šolah. Brezverstvo velja za višjo stopinjo nabraženosti in olike, in kdor bi rad kaj veljal med svetom, zasramuje in zasmehuje sv. Cerkev in njene služabnike. Glavna ost je obrnjena zoper katoliško Cerkev, kajti sovražniki dobro vedo, da je Bog njej izročil božje razodetje, da ona hrani neskaljeno resnico in da ona edina je delivka božjih milosti. Torej le po njej! Kadar bo zatrta ona, obhajala bo zmagoslavje nevera in po neveri satan sam. Skrivna društva so organizovala boj zoper katoliško Cerkev po celi Evropi. Svetemu očetu so vzeli moč in oblast. Redovi se siloma zatirajo in kmalu bo odločevalo postavodajalstvo, kaj je katoliška resnica in kaj se sme učiti. Proč od Rimal! Konec je duhovske vlade! Tako kličejo samozavestno sovražniki in se vesele navidezne zmage.

Bomo se li čudili, ako opešajo slabi v veri in se nagibajo k brezverstvu? Vedno vpitje in pisarenje jame dvome vzbujati v njihovih srcih in gorje jim, ako se jih loti napuh in strast, ker iz vernih katoličanov postanejo lahko zažrizeni sovražniki sv. Cerkve.

Gutta cavat lapidem. Kapljice vode izdolbejo najtrši kamen, ako redno in dolgo padajo na isto mesto. Kdor se druží z brezvernimi ljudmi, kdor redno bere brezverske časnike ali knjige, bo v kratkem času sam postal brezverec. V njegovem srcu se bo vgnezdila nekaka mržnja zoper vero, jel bo dvomiti o verskih resnicah, izgubil bo spoštovanje pred duhovniki, postal bo mlačen, nebrizen, neveren. Ako se svetinjé naše sv. vere dan za dnevom blatijo, ako čujemo zasramovanje iz ust mož, katere sicer spoštujemo in ljubimo, tedaj ni čuda, ako tudi nam v kratkem gine verski čút. Obljube, katere je dal božji Zveličar svoji Cerkvi, nekako izgublajo veljavo, svit nebeških resnic zatemneva in kmalu začne človek dvomiti, češ: morda je pa Cerkev in kar ona uči, le človeška iznajdba? — In če je človek še vdan kaki strasti, rad verjame takim besedam in sčasoma po-

stane še preganjavec sv. Cerkve. Največji preganjavci sv. Cerkve in duhovnikov so pač pijanci, nečistniki in oderuhi; zakaj? Zato, ker Cerkev obsoja le-te strasti in se jim upira z vsemi mogočimi sredstvi.

Tedaj svari apostol: »Nikar ne vlecite jarma z neverniki. Kakšno družbo ima namreč pravica s krivico? Ali kakšno tovarišstvo ima luč s temo? Kakšno družbo pa ima Kristus z Belijalom?« (II. Kor. 6, 14, 15.) Varujte se občevanja z brezvernimi ljudmi, da se ne vtihotapijo v srca brezverska načela. Ne podpirajte in ne berite Cerkvi sovražnih časnikov in knjig. »Pomešali so se med narode in se naučili njih del in so služili njih podobam in bilo jim je v spotiko.« (Psalm 105, 35.) Tako govori Gospod Bog od judovskega ljudstva. Verujte torej besedam Jezusovim; on ne more goljufati. Bil je sicer umorjen, a vstal je iz groba kot zmagovalec nad vsemi sovražniki. Tudi Cerkev — njegovo delo — ne more propasti, četudi se vzdigneta zoper njo svet in pekel.

Čigar je mladina, njega je bodočnost. Vzgojite tedaj mladino v pravem krščanskem duhu; in kar učite, izpolnite tudi sami, zakaj tisti je velik pred Gospodom, ki ne uči samo, ampak tudi stori. Amen.

P. Hugolin Sattner.

Velikonočna nedelja.

Zakaj je Jezus vstal od mrtvih?

Jezusa iščete Nazareškega Križanega; vstal je, ni ga tukaj!

Mark, 16, 6.

Sv. Cerkev živi s Kristusom in cerkveno leto je v skrivnostnem pomenu le ponavljanje življenja, trpljenja in poveličanja Gospoda našega Jezusa Kristusa. Pred par dnevi smo videli Kristusa, ponižanega do smrti na križu, »moža bolečin in skušenega v slabosti«. (Iz. 53, 3.) Sv. Cerkev je z njim žalovala in se je v pretresljivih molitvah in obredih spominjala njegovega bridkega trpljenja. Velikonočno nedeljo zjutraj pa je Kristus tempelj svojega telesa spet postavil, se je ogrnil v veličastno obleko svojega veličastva in — glejte, tudi sv. Cerkev se je kakor obnovila, vsa je oveseljena, njena radost sega do zadnjih pokrajin zemlje. Povsod novo življenje, nova lepota v božji službi, v cerkveni olepšavi, v molitvah, v petju. In prav je tako! Saj je Gospod tudi zavoljo nas združil zopet svojo poveličano dušo s poveličanim telesom ter se zaradi nas vrnil spet v življenje. Ko molimo žalostni del sv. rožnega venca, pristavljamo: »Kateri je za nas krvavi pot potil, kateri je za nas bičan bil, kateri je za nas s trnjem kronan bil, kateri je za nas težki križ nesel in za nas križan bil.« Tako bi mogli tudi v častitljivem

delu moliti: »Kateri je za nas od mrtvih vstal, kateri je za nas v nebesa šel, kateri je za nas Sv. Duha poslal, kateri je za nas tebe, Devica, v nebesa vzel in za nas v nebesih kronal.«

Ozrimo se zato danes po poglavitnih vzrokih, zakaj je Jezus vstal od mrtvih.

To bodi v čast od mrtvih vstalemu Zveličarju, nam pa v prekoristen nauk!

Sv. cerkveni učenik Tomaž Akvinski navaja zlasti štiri poglavitne vzroke Jezusovega vstajenja. Jezus je vstal od mrtvih: 1. zaradi božje pravičnosti; 2. zavoljo naše vere; 3. zavoljo našega upanja v telesno vstajenje; 4. zaradi našega duhovnega vstajenja. Oglejmo si te razloge zaporedoma.

1. Kristus je vstal od mrtvih, da oznanja neskončno božjo pravičnost. Iz ljubezni in pokorščine se je daroval za nas kot klavni dar. Zavoljo Boga in zavoljo nas se je ponižal do najsrამotnejše smrti na križu. Pravičnost je zahtevala, da mora biti povišan, ker »kdor se ponižuje, bo povišan,« je rekel sam. (Luk. 14, 11.) In dvema učencema je dejal velikonočno nedeljo proti večeru: »Ali ni bilo potrebno, da je Kristus to trpel in tako šel v svojo čast?« (Luk. 24, 26.) Vemo tudi, da je po ustih prečiste Device oznanil Bog, da on mogočne vrže s sedeža, ponižne pa povzdigne. Pilata, Heroda, pismarje je vrgel, povzdignil je Kristusa in njegove prijatelje po vstajenju. Zato sv. Cerkev o veliki noči navaja navaja Kristusa Bogu govorečega po psalmistu: »Ti poznaš mojo sejo in moje vstajenje,« to je moje ponižanje, moje trpljenje in moja smrt, poznaš tudi moje poveličanje z zmago nad smrtjo. (Ps. 138, 2.)

Kristjani! Učimo se iz te resnice, da se božja pravičnost gotovo skaže nad vsakim prej ali slej, če ne v tem življenju, pa gotovo v večnosti, tam, kjer je šele popolno plačilo za vse poniževanje, za vse trpljenje, za vsa dobra dela, ravno tako pa tudi za vse krivice.

2. Od mrtvih vstali Jezus oznanja svojo božjo moč. Zato nas njegovo vstajenje potrjuje v sv. veri. In to je drugi vzrok, zakaj je vstal od mrtvih. Apostol pravi: »Ako pa Kristus ni vstal, tedaj je prazno naše oznanjevanje, prazna tudi vaša vera.« (I. Kor. 15, 14.) Potem pa pristavi: »Sedaj pa je Kristus vstal od mrtvih.« (I. Kor. 15, 20.) S tem je Kristus potrdil, da je pravi Bog in naš Odrešenik. Križanih je bilo veliko in veliko jih je umrlo. Toda iz lastne moči je vstal samo Jezus Kristus. To mora našo vero tako potrditi, da bomo tudi mi lahko vzkliknili s sv. Pavlom: »Vem, komu sem veroval.« (II. Tim. 1, 12.) Jezus je potrdil s svojim vstajenjem tudi, da je naš Odrešenik in Zveličar. Saj je premagal greh in smrt. »Bog je poslal svojega Sina v spravo za naše grehe,« pravi sv. Janez. (I. 4, 11.) Ker se njegovega sv. trupla v grobu ni lotila trohnoba in je tretji

dan oživiljeno in povečano vstalo od mrtvih, je bila s tem premagana smrt kot posledica greha. Zato apostol vesel kliče: »Požrta je smrt v zmagi. Smrt, kje je tvoja zmaga? Smrt, kje je tvoje želo?« (I. Kor. 15, 55, 56.) Tako nas je Kristus odrešil od groze smrti, kakor bi bilo s telesno smrtjo vse končano in bi ne bilo posmrtnega življenja pravičnih s Kristusom v nebesih. Zato pravi sv. Tomaž Akvinski, da je Sin božji pravičnim častitljivo vstajenje zaslužil s svojim trpljenjem in vstajenjem.

3. Tako zadenemo na tretji vzrok Kristusovega vstajenja, da bi namreč poživili naše upanje ter nam zagotovil prihodnje vstajenje.

Kristus in verniki spadamo skupaj. On je glava, mi smo udje, mi smo z njim skrivnostno duhovno telo, kakor uči apostol. Če pa je glava vstala, ali bodo mogli udje zaostati? Zato je taisti Jezus, ki je prerokoval o svojem vstajenju, napovedal tudi naše vstajenje, rekoč: »Ura pride, ob kateri bodo vsi, ki so v grobeh, slišali glas Sinu božjega. In bodo prišli, kateri so dobro delali, v vstajenje življenja, kateri so pa hudo delali, v vstajenje obsojenja.« (Jan. 5, 28, 29.) Njegova prerokba o lastnem vstajenju se je že izpolnila, brez dvoma se mora tudi o našem vstajenju sodnji dan. Bog je to prepričanje položil že v dušo pravičnega Joba, ki se je s takim upanjem tolažil v svojem neznosnem trpljenju, rekoč: »Vem, da moj Odrešenik živi, in poslednji dan bom vstal iz zemlje in spet bom obdan s svojo kožo, in v svojem mesu bom videl svojega Boga. Jaz sam ga bom videl in moje oči ga bodo gledale in ne druge; to upanje je hranjeno v mojem srcu.« (19, 26, 27.)

Ljubi kristjan! Kadar tudi ti trpiš z Jobom, kadar stokaš v silnih telesnih bolečinah, zdihni rekoč: »Vem, da moj Odrešenik živi.« Kadar te poleg tega še drugi zaničujejo, ti bolezen privoščijo, te po nedolžnem preganjajo, tedaj govori poln sv. upanja s potrpežljivim Jobom: »Vem, da moj Odrešenik živi.« Kadar se te lotuje vsled prehudih križev otožnost, malodušnost ali se ti vsiljuje celo grešna obupnost, tedaj vzdihni proti nebesom, rekoč: »Vem, da moj Odrešenik živi.« In ko bodo začele pojemati tvoje moči, tedaj poživi svojo vero in svoje upanje ter reci: Vem, da moj Odrešenik živi, živi v nebesih, živi v tabernaklju, živi s svojo milostjo v mojem srcu, in kmalu ga bodo moje oči gledale, kakršen je v neskončnem veličastvu.

Ko so bili mučeni sedmeri makabejski bratje, tedaj je med drugimi rekel tretji brat: »Iz nebes imam te ude, pa zavoljo božjih postav jih sedaj zaničujem, ker jih upam od Njega spet dobiti.« (II. Mak. 7, 11.)

4. Kristus je slednjič vstal od mrtvih tudi zato, da bi nas poučil, kako moramo tudi mi vstati na duhoven način iz groba grehov ter začeti novo življenje. K temu nas opominja njegov apostol tako-le: »Kakor je Kristus vstal od mrtvih po veličastvu Očetovem, tako tudi mi bodimo v

novem življenju. — Kristus, ko je vstal od mrtvih, več ne umrje; smrt več ne bo gospodovala nad njim. — Tako mislite tudi vi, da ste namreč grehu odmrli, živite pa Bogu v Kristusu Jezusu, Gospodu našem. Greh naj torej ne gospoduje v vašem umrljivem telesu, da bi služili njegovemu poželenju.« (Prim. 6, 4. 9. 10. 12.)

Pri tem se zavedajmo teh-le resnic in naukov:

a) Kristus je vstal r e s n i č n o, ne z navideznim telesom. Tako mora tudi naša pokora in naša izpreobrnitev biti resnična; naš kes, naš sklep, naša spoved mora biti resna in odkritosrčna.

b) Kristus je p o p o l n o m a vstal; tako tudi mi. Mnogo jih je, kateri o Veliki noči vstanejo samo na pol in ostanejo z eno nogo še v grobu greha. Spovedo se, toda zoper hude navade se nočejo vojskovati, bližnje grešne priložnosti ne izogibati, škode ali pohujšanja nočejo popraviti.

c) Kristus je vstal za v s e l e j. Tako bi moral tudi ti, kristjan, vstati iz dosedanjih grehov za vselej, ne samo za en dan, ko si šel ravno k sv. obhajilu, ali za en teden, morda samo za veliki ali misijonski teden. Vstati bi moral za vselej, stanovitno, brez pritajene ljubezni do greha ter se na vso moč truditi za privajenim grehom nasprotno čednosti.

V knjigi Jozvetovi se bere: »Ko so hoteli nesti skrinjo zaveze preko Jordana, tedaj je obstala voda, ki je tekla od zgoraj, na enem kraju, katera je pa bila spodaj, je tekla v Mrtvo morje, dokler ni zginila popolnoma.« (Pogl. 3.) Ko so duhovni prenesli skrinjo zaveze po suhem skozi reko, »se je voda vrnila v svoj vodotok ter je tekla navadno kakor poprej«. (Pogl. 4.) Žalibog, da je pri mnogih katoliških kristjanih tudi podobno tako. V velikonočnem času pride prava skrinja zaveze, Gospod Jezus Kristus, v vaše srce in marsikdo navale grehov nekaj časa zadržuje, odbija, toda le prenažno pozabi, kdo je prišel v njegovo srce; silne vode grešnih navad se kmalu začno zopet stekati in drvé dalje po starem. O da bi le z njegovo dušo ne drle dalje v mrtvo morje peklenskega brezna!

Zato ubogajmo apostola, ki nam kliče po današnjem berilu: »Postrgajte stari kvas, da boste novo testo!« In drugje nas opominja: »Kakor ste dali svoje ude služiti nečistosti in krivici v hudobijo, tako dajte sedaj svoje ude služiti pravici v posvečenju!« (Rim. 6, 19.)

Predragi v Kristusu! Vstajenje Gospodovo, kakor ste slišali, nam priča o božji pravičnosti, nam utrjuje vero in upanje ter nas spominja našega vstajenja sodnji dan, pa tudi resno opominja k duhovnemu vstajenju takoj v sedanjih dneh. V jutrišnjem berilu pa nam prvak apostolov pove, kdo bo naš Sodnik, rekoč: »Jezusa iz Nazareta je Bog obudil tretji dan, in ga dal videti nam in nam je ukazal, ljudstvu oznanjevati in pričevati, da je on tisti,

katerega je Bog postavil sodnika živih in mrtvih, dobrih in hudobnih.« Kristjani! Ako hočemo, da bomo takrat vstali v vstajenje življenja ter se zbrali med dobrimi, med izvoljenimi na desnici moči božje, »obhajajmo veliko noč, ne v starem kvasu, tudi ne v kvasu hudobije in malopridnosti, ampak v opresnih kruhkih čistosti in resnice!« Amen.

V. Bernik.

Velikonočni ponedeljek.

Kakšno bo vstajenje sodnji dan.

O vstajenju Jezusovem nam sporočajo vsi štirje evangelisti. Ti evangelijski se bero pri sv. maši od velike sobote do bele nedelje. Veliko soboto je sveti evangelij vzet iz popisa sv. Matevža, veliko nedeljo sv. Marka, velikonočni ponedeljek in torek sv. Luka, v sredo in četrtek sv. Janeza, v petek sv. Matevža, belo soboto in nedeljo zopet sv. Janeza.

Iz evangelija sv. Matevža veliko soboto in sv. Marka veliko nedeljo izvemo, da se je angel, govoreč prestrašenim ženam ob praznem grobu Jezusovem, skliceval na prerokbo Zveličarjevo, da pojde po vstajenju pred učenci v Galilejo, kjer se jim bo razodel očitno. »Tam ga boste videli, kakor vam je rekel« (Mark. 16, 7.), dejal je angel.

Ljubi kristjani! Jezus Kristus ni napovedal samo svojega lastnega vstajenja, ampak tudi naše. »To je volja mojega Očeta, kateri me je poslal, da ima slehern, kateri vidi Sinu in veruje vanj, večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan.« (Jan. 6, 40.)

Resnica o vstajenju mrtvih je za nas zelo tolažljiva. Zanimivo je pa tudi vprašanje, kako se bo poslednji dan zgodilo vesoljno vstajenje; zato vam hočem iz sv. pisma pokazati, kakšno bo vstajenje sodnji dan.

Predvsem rečem: Vstajenje vsega človeštva sodnji dan bo nekaj tako velikanskega, da tega nihče ne more dovoljno opisati. Kar pa je mogoče o tem povedati, to vam v imenu vstalega Zveličarja poskusim razložiti.

»Verujem v vstajenje mesa,« molimo dan na dan v apostolski veri. Kadar se moli daljša vera pri sv. maši, pa pravi mašnik: »In pričakujem vstajenja mrtvih.« Vstajenje mrtvih je nekaj, kar nas vse zadene, torej treba, da smo o tem kolikor mogoče poučeni. Kaj nam pove o tem božje razodetje? Kako se bo zgodilo naše vstajenje?

1. Kratko rečem: Naše vstajenje bo podobno Kristusovemu vstajenju; zakaj Jezus Kristus nam je v vsem predpoda, zgled. O Jezusovem vstajenju pa nam pove

sv. Matevž v evangeliju velike sobote to-le: »In glej, nastal je velik potres; zakaj angel Gospodov je prišel iz nebes in je pristopil ter odvalil kamen in nanj sedel. Od strahu pred njim so strepetali varihi in bili so kakor mrtvi.«

Vstajenje mrtvih bo torej sledilo velikemu potresu, kakor se tudi bere v 75. psalmu in v sv. maši velike nedelje: »Zemlja je zatrepetala in omolknila, ko je Bog vstal k sodbi.« (Prevod po Ant. Bon. Fer. V. an Nonam.) Zemlja se bo torej na vseh straneh potresla in se hudo vznemirila, ko bodo mrtvi vstajali iz grobov in stopili pred božji sodnji stol. Vse bo pa potihnilo, ko bo začel soditi pravični Sodnik.

Sicer pa je Jezus Kristus kot predhodne dogodke sodnjega dneva napovedal to-le: »Vstal bo narod zoper narod, in kraljestvo zoper kraljestvo. In veliki potresi bodo po deželah, in kuga in lakota, in strahovi, in velika znamenja bodo.« (Luk. 21, 10, 11.)

2. Ko se bo imelo izvršiti vstajenje, prišli bodo angeli iz nebes, ne en sam, milijoni in milijoni. Obličje se jim bo svečilo »kakor blisk«, saj je bil tak tudi angel na Jezusovem grobu, kakor nam sporoča sv. Matevž v evangeliju velike sobote. Božji Zveličar je rekel, da bo poslal svoje anđele s trobento in z velikim glasom, in bodo zbrali njegove izvoljene od četverih vetrov, od konca do konca neba.« (Mat. 24, 31.) Ti legijoni angelov bodo trobili: »Vstanite, mrtvi, in pridite k sodbi!« »Čudno bode tromba pela, — mrtvim po grobeh donela, — pred Sodnika jim velela,« pravi cerkvena pesem.

Ko je hotel Bog Izraelce zbrati pod sinajsko goro ter jim dati na najslovesnejši način svoje zapovedi, pravi sveto pismo: »in trobentni glas je čedalje bolj bučal.« (II. Moz. 19, 16.) Tako bo tudi na koncu sveta bučal trobentni glas, ko bo Bog vse ljudi skupaj sklical, da se pokaže, kako so izpolnjevali njegove zapovedi. Glas božji bo to, kakor govori pobožni Job: »Poklical me boš, in jaz ti bom odgovoril.« (14, 15.) Jezus pa je rekel: »Ura pride, ob kateri bodo vsi, ki so v grobeh, slišali glas Sinu božjega.« (Jan. 5, 28.)

3. Ko je ruski car odredil vojsko proti Avstriji in Nemčiji, bilo je brati, da so glasniki na konjih trobili okrog po širnih pokrajinah ter klicali, da treba hitro odriniti na vojsko.

Ko bo pa kralj vseh kraljev in vseh vladarjev po svojih angelih klical vse ljudi, naj se zbero v dva nepregledno velika tabora, tedaj se bo božje povelje izvršilo trenutno. Tako piše sv. Pavel: »Naglo, kot bi z očmi trenil, na poslednjo trobento (kar zapela bo trobenta), in mrtvi bodo vstali nestrohljivi, in mi se bomo izpremenili.« (I. Kor. 15, 52.) V prvem listu do Tesaloničanov govori apostol: »Sam Gospod bo ob povelju in glasu velikega angela in na trobento božjo prišel z neba; in kateri so umrli v Kristusu, bodo vstali prvi.« (4, 15.) Ko bode veliki angel z vsemi drugimi angeli z močnim, trobenti podobnim glasom zaklical k vstajenju, se bo Gospod prikazal

na nebu, in mrtvi, ki so z živo vero v Kristusa umrli ter tako-rekoč v njem počivajo, bodo vstali iz grobov najprej, to je še preden bodo tisti, ki bodo do takrat živeli, stopili pred Kristusa. In ko bodo vstali, bodo z živimi vred izpremenjeni ter potem peljani pred Kristusa, kakor učita sv. cerkvena učnika Anzelm in Tomaž. Velikega angela si misli več očetov sv. Mihaela, ki je veliki varih cerkve, kakor je bil pred Kristusom varih sv. občine (srenje). (Allioli.)

Ko bo zadonel angelski glas kakor vseslišne trobente, kakor azličenvtis bo napravil!

Koliko veselje bo povzročil v nebesih! Nebeški prebivalci si bodo klicali podobno kakor svoj čas navdušeni pevec: »Pojte Gospodu novo pesem, ker prečudna so dela, ki jih je storil. Vsi se radujmo, ker on je prišel sodit zemljo, sodil bo krog zemlje po pravici in narode po pravičnosti.« (Ps. 97, 1. 9.) In spet: »Hvala in slava, in modrost in zahvala, čast in krepost in moč našemu Bogu od vekomaj do vekomaj.« (Raz. 7, 12.) Polne nebeške radosti hite duše izvoljenih k svojim telesom, da se z njimi združijo za vekov veke.

Kolika strašna groza in kakšen jok in stok pa bo med zavrženi, ko zabučí nad njimi poslednje sodbe trobenta. Duše pogubljenih se morajo spet združiti s tistim telesom, ki jih je zapeljevalo ter jim služilo v greh; sedaj ga bodo morale na vse veke sovražiti. Na površje zemlje morajo te nesrečne duše v svojih peklenskih mukah in tu pred Kristusom in vsemi angeli in svetniki očitno prestati svojo sramoto, gledati križ, ki so ga sovražile, Odrešenika, ki so ga zaničevale; slišati morajo njegov sodni izrek, ki potrjuje sklep posebne sodbe in ima veljavno moč za vso večnost. Klicali bodo zavrženci, kakor stoji v sv. evangeliju, goram: Padite na nas! in hribom: Pokrijte nas! (Luk. 23, 30.)

In kakšen bo vpliv angelske trobente na zemlji? Postavi se v duhu na domače pokopališče in pomisli, koliko teles bo že samo iz njega vstalo sodnji dan k sodbi, koliko v celi deželi, koliko na bojnih poljanah in iz gorskih kotlin, koliko iz morja in drugih vodâ, koliko iz puščave, koliko iz vseh grobov cele zemlje. Ali si je mogoče misliti kaj bolj čudovitega? Bog je dal sv. Janezu v skrivnem razodenju gledati, kako »je morje dalo mrtve, kateri so bili v njem; in smrt (grobovi) in pekel sta dala svoje mrtve, ki so bili v njih«. (29, 3.)

In spet si mislimo pravične, spremljane po angelih iz nebes in iz vic, kako bodo veseli nad svojimi grobovi in hvaležno zadovoljni, da so svoje telo v življenju poprej tako mrtvičili, in kako radostno se bodo pravični izmed sorodnikov in znancev pozdravljali!

Predstavimo si tudi zavržene, neizrečeno žalostne in obupane nad svojimi grobovi. Sedaj verujejo, pa prepozno, sedaj se kesajo, pa brez upa odpuščanja, brez kake koristi. »Vsi pre-

plašeni bodo prišli z mislijo na svoje grehe in tožile jih bodo njih lastne hudobije.« (Modr. 4, 20.) Grozno je slišati njih kletvine in obupne samogovore. Modri v sv. pismu jim je položil to-le prepozno spoznanje na jezik, ko bodo govorili sodnji dan proti pravičnim: »Ti so, ki smo jih nekdanj imeli v smeh in zasramljiv pogovor. Mi neumni smo imeli njih življenje za nespamet in njih konec za nečast! Glej, kako so sedaj štet med otroke božje, in njih del je med svetniki. Mi tedaj smo zgrešili pot resnice, in luč pravice nam ni svetila, in solnce spoznanja nam ni vzhajalo. Utrudili smo se na potu hudobije in pogubljenja. Kaj nam je pomagala prevzetnost ali bahanje z blagom? Kaj nam je prineslo? Vse to je prešlo kakor senca. V svoji hudobiji smo poginili.« (Modr. 5, 3.—9. 13.)

Nekdanj zatirani verniki bodo pa v miru in veselju čakali sodbe iz ust onega, kateremu so služili v premagovanju in poniževanju.

4. O vstajenju treba še vedeti, da bomo vstali s t a i s t i m t e l e s o m, ki smo ga imeli v življenju.

V veroizpovedi sv. Atanazija, ki jo molimo duhovniki večkrat v svojih molitvah, se nahajajo te-le besede: »K njegovemu prihodu imajo vstati vsi ljudje s svojimi telesi in bodo odgovor dajali o lastnih delih.« Sicer pa je rekel že Job: »Zopet bom obdan s svojo kožo in v svojem mesu bom videl svojega Boga. Jaz sam ga bom videl, in moje oči ga bodo gledale, in ne drugi.« (19, 26, 27.)

Tega nas uči tudi od smrti vstali Zveličar, ki je predpoda našega vstajenja, »prvina spečih«. (I. Kor. 15, 20.) Vstal je z istim telesom, ki ga je imel na zemlji bivajoč. To nam spričujejo njegove prikazni po vstajenju in zlasti besede, katere je govoril apostolom ob tisti prikazni, ki jo nam sporoča sv. Luka v evangeliju velikonočnega torika.

Ko so se namreč apostoli še pogovarjali z dvema učencema, vrnivšima se od Emavs, stopi Jezus sredi med nje in jim reče: »Mir vam bodi! Jaz sem, ne bojte se!« Prestrašili so se pa in zbali in so menili, da vidijo duha. Jezus jim reče: »Kaj ste prestrašeni in take misli obhajajo vaša srca?« (Da bi bil le duh, ne pa Kristus, ki je hodil z vami.) »Poglejte moje roke in noge, da sem jaz sam; potipajte in pogledjte, saj duh nima mesa in kosti, kakor vidite, da imam jaz.« In ko je to rekel, jim je pokazal roke in noge. In je vpričo njih jedel.« (Luk. 24, 36.—43.) Sv. Ambrozij piše: »Da bi nam Gospod pokazal podobo vstajenja, rekel je: Potipajte in pogledjte!« Sv. Gregorij pa pravi: »Poveličano telo Jezusovo je sicer tanko vsled moči duha, pa potipljivo zavoljo resničnosti.«

Jezusovo presv. obličje se je po vstajenju svetilo, njegovo telo je bilo poveličano, vendar lahko spoznati. Tudi njegov glas je ostal isti, zakaj Marija Magdalena ga je spoznala po edini besedici: Marija!« (Jan. 20, 16.)

Tudi ti, dragi kristjan, boš nazaj dobil vse ude, in sicer čisto brez kakęga nedostatka ali kake napake, tudi noben las tvoje glave ne bo izgubljen. Tedaj ne bo ne slepcev, ne glušcev, ne hromih, ampak telesa bodo vstala popolna, kakor je bilo telo prvega človeka popolno.

5. Iz tega se nam vriva še eno vprašanje: Ali bodo telesa vstalih vsa enaka?

Sv. vera nas uči, da bodo sodnji dan telesa dobrih neizrekljivo lepa in poveličana, telesa hudobnih pa nedopovedno ostudna. Kakšna razlika! Sv. Pavel piše: »Glejtel! Skrivnost vam povem: Vsi bomo sicer vstali, toda izpremenjeni ne bomo vsi.« (I. Kor. 15, 51.) Torej vsi bodo sicer vstali, toda vsi ne bodo oblečeni z veličastnim telesom. Ostudna duša pride prebivat v ostudno telo; in kolikor več grehov kdo stori in se zanje ne spokori, toliko ostudnejša je duša in bo tudi telo. Zlasti pa greh nečistosti oskruni ne le dušo, ampak tudi telo, in zato se bo tudi ob vstajenju še poznala in truplo delala ostudno.

Pa pustimo to žalostno pa ravno tako resnično poglavje in poglejmo, kako popisuje sv. apostol Pavel telesa dobrih ob vstajenju. V listu do Filipljanov piše: »Kristus bo premenil naše revno telo, ker ga bo vpodobil svojemu častitljivemu telesu.« (3, 21.) V listu do Korinčanov (5, 42, 43) navede apostol štiri poglobitve lastnosti ali svojstva poveličanih teles: »Seje se v trohljivosti, vstalo bo v nestrohljivosti; seje se v nečasti, vstalo bo v časti; seje se v slabosti, vstalo bo v trdnosti; seje se živalsko telo, vstalo bo duhovno telo.« Telesa pravičnih bodo vstala torej nestrohljiva in neumrljiva, kakor je bilo tudi Adamovo telo pred grehom po posebni milosti neumrljivo. Dalje bodo ta telesa častitljiva silno lepa in svetila se bodo v nebeškem svitu, kakor je napovedal to tudi Jezus: »Takrat se bodo pravični svetili kakor solnce v kraljestvu svojega Očeta.« (Mat. 13, 43.) Pokoplje se slabotno, leno telo, vstalo bo pa močno, trdno, urno, gibčno telo, ki se bo hitro kakor blisk gibalo s kraja v kraj. Če sv. Pavel slednjič pove, da bodo vstala telesa pravičnih duhovna, ne pomeni to, pravi sv. Avguštin, kakor bi se izpremenila v duha, ampak da bodo popolnoma podložna duši, da bodo prosta vse slabosti in se bodo mogla naglo kakor duh premikati in prešiniti druge reči. Seveda bo pri vsej tej lepoti še mnogo stopnjevanja. Kolikor bolj namreč kdo tu živi pobožno in sveto, toliko častitljivejše bo tudi njegovo telo. Apostol namreč uči: »Druga je svetloba solnca, druga svetloba lune in druga svetloba zvezd; zvezda se namreč od zvezde loči po svetlobi. Tako bo tudi vstajenje mrtvih.« (I. Kor. 15, 41, 42.)

In potem tista nebeška procesija za Jezusom, za Marijo, z angeli in svetniki; o kdo bi se je ne veselil že naprej,

zlasti pa še ob velikonočnih praznikih s spominsko procesijo častitljivega vstajenja Gospodovega?

Ko sem vam danes tolikokrat navedel sv. Pavla, ki mnogokrat v svojih listih uči, kakšno bo vstajenje sodnji dan, pokličem vam sklepno v spomin tudi njegov tako potrební opomin za nas. »Kar človek seje, to bo tudi žel,« pravi in nadaljuje: »Kdor seje tedaj v svojem mesu, bo od mesa tudi žel pogubljenje; kdor pa seje v duhu, bo od duha tudi žel večno življenje. Dobro pa delajmo in nikař se ne utrudimo; ker ob svojem času bomo želi, ako se ne utrudimo.« (Gal. 6, 8, 9.)

In da se ne utrudimo, nam je dal Jezus samega sebe v hrano in pomoč, kakor je bil obljubil: »Kdor jé moje meso in pije mojo kri, ima večno življenje, in jaz ga bom obudil poslednji dan.« (Jan. 6, 55.) Zato tudi molimo iz hvaležne duše njegovo presv. Srce ter kličimo: »Srce Jezusovo, naše življenje in vstajenje, usmili se nas!« Amen. Val. Bernik.

Prva nedelja po veliki noči ali bela nedelja.

1. O sv. veri.

Blagor jim, ki niso videli, pa so verovali. Jan. 20, 29.

Novica, da je Gospod vstal od mrtvih, se je bliskoma raznesla med njegovimi učenci. Od ust do ust je šlo to veselo sporočilo. Nestrpno so učenci pričakovali večera tistega dne: zakaj bali so se Judov, Jezusovih sovražnikov, in zato se niso upali pri belem dnevu sniti se. Ko pa se je stemnilo, so se zbrali v hiši, kjer je imel Jezus zadnjo večerjo. To vam je bilo svidenje! Koliko so imeli povedati, odkar je njihov Učenik padel v roke svojih sovražnikov! Koliko je trpel! Kolika je bila grozovitost njegovih, pa tudi njihovih sovražnikov! Ginjeno se spominjajo njegove potrpežljivosti, kako je vse molče prestal, kako ni tožil nad krivico, kako je celo molil za svoje sovražnike, kako je desnemu razbojniku obljubil nebeško kraljestvo.

Pogovarjajo se o vsem, kar se je zgodilo pri njegovi smrti: o pogrebu, kako so Judje njegov grob zapečatili in zavarovali s stražo; kako je pa ravno ta straža največ pripomogla, da se je izvedelo njegovo vstajenje. In ravno med tem pogovorom, v katerem eni izmed učencev trdijo, da je res vstal, drugi pa imajo proti temu razne pomisleke, stopi vstali Gospod v sredo med nje. Učenci se prestrašijo. Gospod pa jih prijazno pozdravi in jim pokaže svoje rane v dokaz, da je res on vstali njihov učenik.

— In preden se loči danes od njih, dá jim oblast grehe odpustiti, postavi zakrament sv. pokore. Čez osem dni se jim zopet prikaže, in to zaradi Tomaža, ki ga prvič ni bilo zraven in ki je še vedno dvomil nad resničnostjo vstajenja. — Kako velika je ljubezen in dobrota Jezusova! Zaradi ene duše se zopet prikaže; zopet pokaže svoje rane, da bi tudi Tomaža prepričal in mu rešil vero. Reče pa mu: »Tomaž, blagor jim, ki niso videli, pa so verovali!«

Te-le besede veljajo tudi nam.

Sv. katoliška vera uči marsikaj, česar ne moremo videti, tudi ne spoznati s svojim razumom.

In da taka vera ni nespametna, ampak pametna in utemeljena, o tem hočemo sedaj razmišljati.

1. Vera je nadnaravna luč, je dar božji, je od Boga dana čednost, vsled katere mi vse trdno in brezdvomno za resnico imamo, kar je Bog razodel in nam katoliška Cerkev zapoveduje verovati.

Ta nadnaravna luč nam tedaj obseva in dela vidljive naši duši resnice, izmed katerih bi do marsikatere ne mogli priti s svojim razumom.

Ker pa mnoge verske resnice presega naš um, človek pa se brani pripoznati za resnico, česar ne razume, zato pravimo, da je vera dar božji, da je vera čednost in vsled tega združena z zasluženjem, ker je zanjo ravno tako treba premagovanja samega sebe, kakor ga je treba za izvrševanje drugih čednosti.

2. Vera kot nadnaravna luč, kot dar božji, kot čednost prihaja od Boga; naravno torej vodi zopet k Bogu; vsled tega nas vera, katoliška vera ne more zvoditi v zmote. Zakaj ljubi Bog, ki nam je to razodel, kar vera uči in kar moramo verovati, je večna resnica, in neskončna modrost sama, torej ne more goljufati, pa tudi ne goljufan biti.

Katoliška Cerkev pa je božja namestnica na zemlji. Zato je Gospod zapovedal, njo ravno tako poslušati in ji verjeti, kakor njemu samemu. In da bi jo obvaroval vsake zmote, zato ji je poslal Sv. Duha, ki ostane pri njej do konca sveta.

In z ozirom na to sv. Pavel imenuje katoliško Cerkev *stember in temelj resnice*.

V verskih in npravstvenih zadevah morejo nastati različna mnenja: katero je pravo? Le tisto, ki ga katoliška Cerkev kot tako določi. Zgodi se pa to v slovesnem izreku papeža, ki kot nezmotljivi varih božjega razodenja pove, kaj je pravo, ali pa se tak nauk določi v vesoljnem cerkvenem zboru. V obeh slučajih govori Sv. Duh sam, torej Bog, in Bogu smemo in moramo verjeti. V božji modrosti je tedaj

naša vera utemeljena. Bog pa ničesar ne uči, kar bi bilo v nasprotju s pametjo, torej je tudi naša vera pametna, četudi vsega ne razumemo, kar verujemo.

Zakaj je torej naša vera pametna in ni v nasprotju s pametjo? Zato, ker izvira iz Boga, smo rekli. In da biva Bog, mora bivati Bog, to nas pamet uči. Toda kako si moremo misliti Boga, ki bi smel le to učiti, kar mi razumemo, le to od nas zahtevati, kar bi mi za dobro spoznali. Na ta način bi bil Bog od nas odvisen, ne pa mi od njega. Ker pa to ne more biti, zato moramo tudi v sveti veri kaj takega za resnico imeti, kar sicer sami ne razumemo, pa svojo vero opiramo na božjo avtoriteto, na božjo resničnost in modrost. Marsikaj na svetu ne razumemo, pa vendar imamo za resnično, n. pr. kako to, da ima med spanjem človek uho odprto, kakor ko čuje, pa vendar ne sliši: ali pa do danes ne vemo še, kako zaspimo, kako se zbudimo itd., teh vsakdanjih pojavov ne razume človek in vendar veruje vanje: nadnaravnih resnic sv. vere, ki jih ne razume, pa se brani sprejeti kot resnične. To je pač nadutost človeške narave, pojav spridenosti naše volje, ki se noče ukloniti božji volji.

Dandanes se pogostokrat sliši in bere, da sta si vera in znanost nasprotni, da kar vera uči, se z znanostjo ne ujema.

Ali dosedaj se je še v vsakem slučaju, ki so ga neverni učenjaki navajali kot dokaz za to svojo trditev, pokazalo, da so bili ali rezultati in sklepi v njihovem dokazovanju napačni, ali pa so napačno umevali dotične nauke božjega razodenja, ki se baje ne ujemajo z njihovo znanostjo.

Dosedaj še nihče ni dokazal kakega nasprotja med vero in vednostjo, in ga tudi ne bo, ali kar je isto: vera ni s pametjo v nikakem nasprotju, četudi vera zahteva, da imamo marsikaj za resnično, česar ne razumemo.

Rekel sem prej, da je vera dar božji; za božje darove pa moramo Boga prositi: prosimo pa s tem, da molimo. Glejte, zdaj si lahko odgovorimo, zakaj nekateri ljudje vere nimajo: zato, ker ne molijo. Vprašajte le takega nevernika, kdaj je vero zgubil: če vam bo resnico hotel povedati, bo moral reči: takrat, ko sem nehal moliti! Vera brez molitve ni mogoča!

Rekel sem tudi, da je vera čednost, združena z zasluženjem.

Da bode vera čednost in v resnici zaslužljiva, mora biti splošna, trdna, živa in stanovitna.¹

Predragi! Gospod je pokaral Tomaža, ker ni hotel verjeti, dokler ni videl Jezusovih ran: res je Tomaža nekam izgovarjala splošna zmedenost in strah ob Jezusovi grozoviti smrti; vendar

¹ Ta del se razmeram primerno razširi.

ni bilo Gospodu ljubo, da Tomaž ni verjel apostolom in drugim učencem, ki so mu pravili, kaj se je zgodilo.

Še manj ljuba bi bila Jezusu naša nezaupljivost v nauk sv. katoliške Cerkve po toliko stoletjih, polnih dokazov o resničnosti in svetosti sv. katoliške vere. Torej bodi tudi nam opomin Gospodu proti Tomažu vzpodbuda k splošni trdni živi stanovitni veri. Zahvalimo Boga za milost svete vere, držimo se trdno naukov katoliške Cerkve, zakaj, kakor pravi sv. Avguštin: »Večjega bogastva, večjega zaklada ni, kakor je katoliška vera.« Amen.

P. Jeronim Knoblehar.

2. Zakrament sv. pokore je postavil Jezus Kristus.

Rekel jim je: Prejmite Sv. Duha! Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani. Jan. 20, 22, 23.

Mi sicer ne moremo pogledati v božje srce Jezusovo, prodreti v njegovo notranje in videti tam velikosti in moči njegove ljubezni do nas, vendar spoznamo vse to lahko iz njegovih besed, še bolj pa iz njegovih del, ki dihajo neizmerno ljubezen, kakršna more prihajati le iz božjega srca. Delo našega stvarjenja, odrešenja in posvečenja; Jezusovo učlovečenje, trpljenje in njegova smrt nam to spričujejo. Kako prav je imel sv. Janez (131), ko je pisal: »Ker je Jezus ljubil svoje, ki so bili na svetu, ljubil jih je do konca.« Ljubil je ne le apostole, ljubi vse ljudi in jih bo ljubil do konca sveta. Nobeden izmed nas ne sme in ne more reči, da ga Jezus nima rad; vsakdo je gotovo že prejel te ali one dobrote iz njegovih rok. Bog ne sovraži nikogar, ki ga je ustvaril, in da bi pomagal tudi tistim, ki so se od njega proč obrnili in ga izgubili, je dal v smrt svojega edinorojenega Sina.

Veliko zlo leži na človeškem rodu in ga tlači k tlom; sv. Janez sam pravi »Ves svet leži v hudem.« (I. Jan.) Ako pa je svet poln hudega, kako naj človek doseže svoj večni namen: nebesa, kamor pa nič nečistega ne pojde? Kako naj človek pride v nebesa, ko pravi sv. Jakob, da celo »pravični sedemkrat na dan greši«? Kristjani, Kristus je dobro poznal to nagnjenje človekovo k hudemu, zato je postavil poseben zakrament, v katerem se izbrisujejo vsi po sv. krstu storjeni grehi. Ta zakrament je **z a k r a m e n t s v. p o k o r e.**

Današnji evangelijski nam popisuje, kako je Kristus po svojem vstajenju postavil ta zakrament, ko je dal apostolom oblast odpustiti grehe. Rekel jim je: »Kakor je Oče poslal mene, tudi jaz pošljem vas. Prejmite Sv. Duha! Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.« Torej: kakor je poslal nebeški Oče Jezusa na svet v

odpuščenje grehov, tako je poslal Jezus svoje apostole in njih naslednike po vsem svetu, da bi v njegovem imenu odpuščali grehe grešnikom. Ako vse to prav premislimo, moramo reči, da je Kristus skazal s tem zakramentom ljudem veliko milost in usmiljenje, ker jim je dal pripomoček, da se lahko rešijo. A vkljub temu pa mnogi kristjani nasprotujejo temu zakramentu in pravijo: »Čemu spoved? Saj vse skupaj nič ne pomaga! To spovedovanje človeka le zbega in nemirnega stori! To so si le duhovni izmislili!«

Zato vam hočem danes pokazati, da je zakrament s v. pokore postavil Jezus Kristus. S tem nam je izkazal veliko dobroto, ker človek je šele takrat miren, ko čuti v svojem notranjem, da so mu grehi v resnici odpuščeni.

Ako hočemo spoznati, da je spoved človeku res potrebna, da srce samo čuti to potrebo, moramo se ozreti najprej v najstarejše čase. Neko vrsto spovedi so imeli Judje, čeprav ni bila še zakrament, čeprav ni bila še zvezana z odpuščenjem grehov. Celo pri malikovalcih zasledimo nekako spoved, ker so očitno priznavali svoje grehe, da so si s tem upokojili pekočo vest. Največkrat so se ljudje očitno spovedali iz proste volje, ker drugače niso mogli dobiti srčnega miru.

Že v raju se je spovedal prvi človek Bogu samemu; Bog sam ga je napeljal, da se je obtožil storjenega greha. Vprašal ga je: »Ali si morda jedel od drevesa, od katerega jesti sem ti prepovedal?« In Adam je priznal očitno, da je grešil, ter sprejel zato tudi zaslužno kazen.

Kakor prva dva človeka, tako je Bog hotel tudi Kajna napeljati, da bi se obtožil greha, katerega je storil. »Zakaj se jeziš in zakaj je mračen tvoj obraz?« (I. Moz. 4, 6. 9.) In pozneje: »Kajn, kje je tvoj brat Abel? Kaj si storil?« Adam je priznal svoj greh in se skesal, zato je dobil odpuščenje, ko se je spokoril; Kajn pa je hotel hudobno prikriti Bogu svoj uboj, zato ga je Bog zavrgel, da je nesrečno končal. Enako je Gospod Bog naročil Mozesu (IV. 5, 6. 7.), naj se vsak, kdor se pregreši, »spove svojih grehov«. Po božji zapovedi (III. Moz. 5, 5.) se je morala ta spoved pred duhovnikom zgoditi; in grešnik je moral naštetiti očitno vse grehe, katere je storil. Ko je Bog poslal med Izraelce strupene kače, so hiteli k Mozesu in klicali: »Grešili smo, ker smo govorili zoper Jehova in zoper tebe.« (4. Moz. 21, 7.) Več stoletij pozneje je govoril David Natanu: »Grešil sem zoper Gospoda.« (2. Kr. 12, 13.) Izgubljeni sin je klical: »Oče, grešil sem zoper nebo in zoper tebe!« (Luk. 15.) In o s v. J a n e z u K r s t n i k u je znano, da je v puščavi pridigoval in krščeval. Sv. pismo pravi (Mat. 3, 6.), da so mnogi prišli k njemu, so se dali krstiti in »so se spovedali svojih grehov«.

Tudi pri malikovalcih najdemo temu podobno spoved. Stari Perzi so se spovedovali pred svojimi duhovniki maliku Ormuzdu.

Iz vsega tega nam je jasno, zakaj se Judje niso prav nič zavzeli, ko jim je J e z u s zapovedal, da se morajo spovedovati. Tedaj, ko jim je rekel, da bodo morali zauživati njegovo meso in kri, so rekli: »To govorjenje je pretrdo, kdo ga bo poslušal?« In mnogi so ga zapustili. Zaradi tega pa, ker je spoved zapovedal, ni ga nihče zapustil, ker spoved je bila že prej v navadi. Zato beremo po Kristusovem vnebohodu v apost. dejanju (19, 18.): »Veliko njih, ki so verovali, so spoznavali in pripovedovali, kaj so storili.« In s v. J a n e z piše (I. 1, 9.): »Ako se svojih grehov izpovemo, je Bog zvest in pravičen, da nam odpusti naše grehe in nas opere vsake krivice.« Iz tega torej vsak človek lahko spozna, da so zakrament sv. pokore kristjani že v apostolskih časih prejemali.

Ljudje so že od nekdaj čutili, da je neka spoved potrebna. To pa nas uči tudi I a s t n a p a m e t. Le pomislimo nekoliko, kakšen nasledek ima greh v duši in kakšen nasledek pa spoved. Ako ima bolnik kako skrivno bolezen ali rano, katere noče zdravniku razodeti, se bolečina navadno vedno bolj širi in pospeši smrt. Ako pa se zdravniku odkrije, potem pa se lahko pomaga in reši. Tako je tudi z dušo, ki ima rano v duši ali dušno bolečino. — Kogar muči huda žalost in skrb, ta se čuti zelo potolaženega, ako komu odkrije svoje srce. Ako pa svojo bolečino skriva, ga skrb le še vedno bolj muči, mu nakoplje morda bolezen ali pa ga spravi v prezgodnji grob. Tako je tudi z grehom. Ako človeku vest očita, da je grešil, se ne more upokojiti, dokler se v s p o v e d i ne očisti greha. Čim dalje odlaša spoved in poboljšanje, tem hujše je, tem bolj se strast v njem ukorenini in zastara. Hudobni duh mu vzbuja misel, da se ni mogoče več poboljšati, in tako živi v grehah naprej.

Kaj naj pomaga takemu človeku? Edino le dobra spoved. Pri spovedi se odpre srce, da se izlije vsa nesnaga, ki se je v srcu napravila; grešniku odleže, kakor bolniku, ako se mu iz rane izlije gnoj. Kako srečnega se čuti bolnik, ako odpre svoje srce zdravniku in vidi, da se mu bolezen boljša. Enako srečen je grešnik, ki se popolno obtoži svojih grehov in tudi opazi, da se obrača na bolje. Kakega bremena se iznebi, koliko strahu in bridkosti mu je odvzeto. Potem res lahko mirno diha.

»Mir z vami!« je rekel Kristus, ko je dal apostolom oblast grehe odpuščati. Pri spovedi pa tudi vsak spovednik kot namestnik božji sme spokorniku reči: »Mir s teboj!« Sedaj boš dobil mir; skrbi, da ga ohraniš vedno z Bogom, s seboj in z ljudmi! Amen.

J. B.

Druga nedelja po veliki noči.

Jezus — naš dobri pastir.

Predragi v Kristusu! V teh težkih časih se nam nemara dostikrat zazdi kot bi bil Bog nekako pozabil na nas, kot bi nas naš nebeški brat Gospod Jezus Kristus več tako ne ljubil. Zdimo se samim sebi prepuščeni in kot zapuščene »ovce brez pastirja«. In vendar ni tako, ampak Kristus nas ljubi z isto ljubeznijo danes kot včeraj in on je še vedno naš ljubeznivi prijatelj in naš dobri pastir. Nemara bo prav, če danes na kratko pogledamo lepo sliko, ki nam jo je naslikal naš Gospod Jezus Kristus sam o sebi; v tolažbo nam bo, ko bomo videli, da še vedno veljajo besede, ki jih je govoril apostolom, rekoč: »Jaz sem dobri pastir; dobri pastir pozna svoje ovce in da življenje za nje.« Poglejmo danes tega pastirja naših duš in videli bomo, da je bil Gospod res dobri pastir, ko je še kot človek živel na zemlji, videli pa bomo, da je Gospod še zdaj nam ravno tako dober pastir, ko nam pošilja dobrih duhovnikov.

In ko bomo videli to ljubezni polno srce našega dobrega pastirja Kristusa, o, naj ne ostane niti eno srce mrzlo, ampak oklenimo se njega in tistih, ki jih je on poslal! Potem bodo veljale o nas besede dobrega pastirja: »Moje ovce poznajo mene in poslušajo moj glas.«

I. »Jaz sem dobri pastir; dobri pastir da življenje za svoje ovce.« O, kdo more reči, da Kristus ni bil dobri pastir? Poglejmo ga; kjer ga srečamo, ga vidimo, kako gre, da prinese ljudem srečo, da jim prinese mir, da jim prinese blagoslov. Prav kakor je bilo prerokovano o njem: »Duh Gospodov je nad menoj: zato me je on mazilil in me je poslal evangelij onanjevati ubogim, ozdravljati tiste, ki so potrtega srca, oznanjevati jetnikom prostost in slepim pogled, oznaniti prijetno leto Gospodovo.« (Luk. 4; 18, 19.)

Preštejte, predragi v Kristusu, vsa njegova čudežna dela, vsa njegova ozdravljenja. Kamor pride, mu nosijo bolnike, in on jih ozdravlja. Kamor pride, kličejo za njim: »Sin Davidov, usmili se nas!«, in on reče temu: »Bodi čist,« in gobavec je čist; in onemu: »Vstani in hodi,« in kruljavec hodi; in drugemu: »Spreglej,« in slepec vidi; in tretjemu: »Spreliši,« in glušec sliši; in onemu: »Izidi iz njega hudobni duh,« in obsedenec je rešen groznega gospostva hudobnega duha. Povejte mi, kje je kdo, ki je prišel h Kristusu, pa ni dobil od njega dobrote, ni dobil, česar ga je prosil? Kako lahko je Gospod odgovoril Janezovima učencema, ki sta ga prišla vprašati, če je on

Kristus, rekoč: »Pojdite in povejte Janezu, kar sta videla in slišala: slepi spregledujejo, hromi hodijo, gobavi se očiščujejo, gluhi spreslišujejo, mrtvi vstajajo in ubogim se evangelij označuje. (Mat. 11. 4.)

Še večjo dobroto pa je Gospod prinesel ljudem s svojim evangelijem, s v. v. e. o. Kaj je človeštvo brez resnice, nam kaže dovolj jasno paganstvo. Ljudje so zašli v najsramotonejše pregrehe: molili so solnce in zvezde in živali, molili kamnite in kovinaste podobe; in te svoje bogove so častili z najnesramnejšimi grehi in so jim darovali celo svoje otroke. Takrat pa je prišel Gospod in je videl ljudi in smilili so se mu, ker jih je videl kakor ovce brez pastirja, in učil jih je vse resnice. Kamor gre, ga vidimo, kako zbira okrog sebe otroke in jih blagoslavlja; vidimo ga, kako zbira okrog sebe množice in jih uči nauk, kakor ga še ni slišal svet. In grešniki pridejo k njemu, in on jih sprejme poln usmiljenja in jim odpusti njihove grehe: »Opuščen so ti tvoji grehi; pojdi v miru in nič več ne greši,« in grešnik gre z nebese v srcu od njega. Kako lepo veljajo o njem besede, da »pastir, ki ima sto ovac, pa eno izgubi, jih popusti devetindevetdeset in gre za izgubljeno, dokler je ne najde; in ko jo najde, jo zadene vesel na svoje rame in jo nese k svoji čredi«. O, o teh besedah bi nam pač vedela povedati Marija Magdalena, povedati bi nam vedel o njih Cahej, povedati bi nam vedel Peter in desni razbojnik in vsak grešnik, ki je prišel h Gospodu s potrjim srcem.

Dober pastir pa dá tudi življenje za svoje ovce. In ali se niso izpolnile nad Gospodom prav dobesedno te besede? »Večje ljubezni nima nihče, kakor če dá kdo življenje za svoje prijatelje;« in mi vidimo tega dobrega pastirja na Kalvariji. Ko je iskal izgubljenih ovčic, se mu je nemara glava zapletla v trnje; ko je iskal izgubljenih ovčic, je dobil toliko ran na nogah in rokah, in takega so povzdignili visoko na križ, da cel svet vidi, da želijo objeti te roke vse ljudi, da cel svet vidi, da ljubi to prebodeno srce vse ljudi, da vidi cel svet, da je ta mož, ki visi na križu, »dobri pastir, ki dá življenje za svoje ovce«.

II. Gospod je dal življenje za svoje ovce, umrl je zanje, a vendar »ni nas zapustil sirot«, ampak poslal je neštevilno svojih namestnikov v svojih duhovnikih, ki skušajo biti podobni edino dobremu Pastirju, kolikor more biti pač človek podoben Bogu.

In kot je dal Kristus Gospod zgled usmiljenja in dobrote, tako je tudi duhovščina vedno skazovala usmiljenje. Koj prvi duhovniki, apostoli, so zbirali okrog sebe reveže in jim delili iz skupne zakladnice, »vseh je bilo vse, tako da ga ni bilo med njimi, ki bi bil trpel pomanjkanje«. To usmiljenje pa je ostalo v Cerkvi do danes kot draga dediščina po apostolih in gre kot rdeča nit z duhovščino skozi vsa stoletja. Poglejte dobrodelne redove, usmiljene sestre, usmiljene brate, pogledjte

sirotišnice, bolnišnice, zavode za najrazličnejše reveže in sirote in siromake! Čigavo delo je to? Ali ne delo duhovnikov, ki so posnemali dobrega Pastirja? In če država ustanavlja v zadnjih časih take dobrodelne zavode, ali se ni učila od Cerkve? In če jih ne ustanavlja na temelju nadnaravne ljubezni, nimajo pravega blagoslova.

Pa kar daje duhovniku tisti vzvišeni sijaj, ki ga ne more imeti noben drug človek, je to, da je pravi namestnik neskončno dobrega Pastirja. On uči isti evangelij, isto resnico kot jo je učil Gospod Jezus Kristus. »Pojdite in učite vse narode in krščujte jih v imenu Očeta in Sina in Sv. Duha!« Tako je naročil Gospod, in šlo je dvanajstero apostolov in ti so posvečevali duhovnike, in zdaj je tisoč in tisoč pastirjev, ki uče isto kot je učil On, dobri Pastir, in tako varujejo ovce v ovčnjaku njegovem. — »Prejmite Sv. Duha: katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni; katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.« Tako je govoril Gospod, in tisoči in tisoči spovednikov bi vedeli povedati, kako so prišla srca vsa grešna, pa so šla od njih čista; kako so prišla srca vsa obupna, pa so šla od njih potolazena; kako so prišle izgubljene ovce, pa jim je dobri pastir govoril po ustih spovednikovih: »Pojdi v miru, odpuščeni so ti tvoji grehi; pojdi v miru in nič več ne greši in bodi dobra moja ovca!« — »To je moje Telo; to je moja kri; to storite v moj spomin!« Tako je rekel dobri pastir svojim apostolom tisti večer, ko je šel, da dá življenje za svoje ovce; in tisoč in tisoč oltarjev potrjuje dan na dan ta testament Gospodov. Tisoč in tisoč nevrednih ust govori vsak dan nad kruhom in vinom: »To je moje telo; to je moja kri,« in tisoč in tisoč nevrednih človeških rok dvigne vsak dan presv. hostijo in sijajni kelih Gospodove krvi. Milijoni src odpro vsak dan svoj hram, da položi vanje duhovnikova roka neskočnega Boga, skritega v podobi ponižnega kruha. Milijoni src bi spričali dan na dan, kako resnične so besede Gospodove: »Jaz sem dobri pastir in poznam svoje ovce in one poznajo mene.« Milijon src bi spričalo dan na dan, kako res je, kar je obljubil Gospod, rekoč: »Pridite k meni vsi, ki ste trudni in obteženi, in jaz vas bom pokrepčal.« To bi izpričale vse tiste duše, ki so se po dolgih letih greha vrnile k njemu kot izgubljene ovce, k dobremu pastirju; to pač vedo vse tiste duše, ki jih je Gospod potolazil s svojim obiskom na zadnjo uro in jim prinesel »mir, ki ga svet ne more dati«.

»Jaz sem dobri pastir in poznam svoje ovce in one poznajo mene in poslušajo moj glas,« tako je rekel Gospod. O, on je naš dobri pastir; in če je on naš pastir, ali ni naša dolžnost, da smo mi ovce njegove, ki ga poznajo in poslušajo njegov glas? Oklenimo se neskončno dobrega pastirja Jezusa Kristusa vsi! Oklenimo se ga s tem, da poslušamo glas du-

h o v n i k o v, saj vemo, da je to glas dobrega Pastirja, ki je sam rekel apostolom, ki so bili prvi duhovniki: »Kdor vas posluša, mene posluša; kdor pa vas zaničuje, mene zaničuje.« Vsaj danes, predragi v Kristusu, sklenimo vsi, da hočemo poslušati Kristusa, ki nam govori po ustih duhovnikov. Tudi tisti, ki so dosedaj ta glas preslišali, tudi tisti, ki se dosedaj za ta glas niso zmenili, tudi tisti, ki so dosedaj morda zaničevali in sovražili ta glas, o tudi tisti naj pridejo, da bo vsaj ta župnija en hlev, ena sama čreda, ki bo poznala neskončno dobrega pastirja in poslušala njegov glas. Potem se bomo enkrat vsi, zbrani okrog dušnih pastirjev, zbrali na desnici dobrega pastirja Jezusa Kristusa. Amen.

Janez Pucelj.

Za drugo in tretjo nedeljo po veliki noči.

Ali se je spoved začela v srednjem veku?

Dva apologetična govora.¹

I.

Minulo nedeljo² smo se iz sv. pisma popolnoma prepričali in si dokazali, da je zakrament sv. pokore postavil Jezus Kristus sam, namreč takrat, ko je svojim apostolom govoril: »Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni, in katerim jih boste pridržali, so jim pridržani.« (Jo. 20, 23.)

Vendar vam hočem še trdneje dokazati, da spoved izhaja od Jezusa Kristusa samega. Če bi si bili namreč spoved izmislili duhovniki, bi nam tisti, ki zgodovino študirajo, morali povedati, v katerem letu, ali vsaj v katerem stoletju so se kristjani prvič morali spovedovati.

Sicer pravijo tisti, ki hočejo spoved kar na lahek način odpraviti iz sveta: »Spoved se je začela šele leta 1215., takrat namreč, ko so na 12. splošnem cerkvenem zboru v Lateranu izdali strogo zapoved, da se mora vsak vernik vsaj enkrat na leto spovedati mašniku, ki ima za to potrebno oblast (od svojega škofa).« Vi vsi veste že, da je takrat papež Inocencij III. samo to in nič drugega določil, da se mora vsak vernik spovedati v s a j enkrat v letu; vsi tudi veste, da je 1182 let in sedem mesecev poprej Jezus sam izdal tako postavbo, ko je govoril svojim učencem: »Katerim boste grehe odpustili, so jim odpuščeni, in katerim jih boste pridržali, so jim pridržani.«

¹ Ta dva apologetična govora sem povzel po akademičnem predavanju znanega dogmatika Tixeronta. Natisnjeno je bilo v julijski številki I. 1913. lista »Revue du Clergé Français« pod naslovom: »La confession est-elle une institution du moyen âge?« (LXXV, 447, 97.) — (Josip Šimenc.)

² Gl. »Duh. Pastir«, 1917, 2. pridiga za belo nedeljo, str. 244.

Vendar vam hočem danes in prihodnjč iz zgodovine sv. Cerkve pokazati, da se ljudje niso začeli spovedovati šele l. 1215., ampak veliko poprej.

Pojdimo od l. 1215. kar za 500 let nazaj. Ali je tu že kakšen sled o spovedi, ki jo je vpeljal šele papež Inocencij III., kakor pravijo? Okrog leta 790. po Kr. je izdal Theodulf, škof v mestu Orleans na Francoskem, znamenito pastirsko pismo za svoje duhovnike. V tem svojem dvanajstem pastirskem listu popisuje škof Theodulf, ki je bil velik prijatelj Karla Velikega, prvega nemškega cesarja, kako se vrši dolga spoved. Tako-le piše ta škof: »Najprej izpovedanec s spovednikom vred poklekne pred Bogom, potem duhovnik sede, grešnik pa se obtoži vseh pregreh, kar se jih spominja od svoje mladosti, toda ne samo hudobnih dejanj, ampak tudi zlih besed in misli, ki mu jih vest očita. Če ga pa zapuščá spomin, ali pa če se mu iz sramu ustavlja, ga duhovnik povpraša. To izpraševanje, kakor tudi izpraševanje pred spovedjo, se posebno nanaša na sedem poglavitnih grehov, izmed katerih je napuh prvi.« Škof orleanski pravi nadalje, da mora duhovnik vprašati zelo previdno, in opozarja, da se dobijo takozvana ogle dala vesti, v katerih je naštetá cela vrsta grehov, po katerih pa naj duhovnik ne vpraša, ker to ni potrebno, ali pa tudi ker bi bilo nevarno spokornika na kaj takega spomniti. Ko je grešnik končal svojo obtožbo, mora obljubiti, da se bo odpovedal svojim starim napakam in da bo zanje zadostil. Potem mu spovednik naloži pokoro, ki je primerna njegovim grehom in njih okoliščinam; moli sedem spokornih psalmov z molitvami iz obrednika (recte: sakramentarija) in dá takoj nato odvezo.«

Če izvzamemo sedmero spokornih psalmov, ki jih je takrat duhovnik po posebni škofovi zapovedi molil nad izpovedancem, vidimo, da so se leta 790. kristjani ravnotako spovedovali, kakor se spovedujemo leta 1917., torej 1127 let pozneje.

Iz istega časa imamo še druge priče za sveto spoved. Učeni Alkuin, ki je bil ravnatelj dvorne šole Karla Velikega in od l. 796. osem let vodja samostanske šole Sv. Martina v Toursu, pravi v svojem 112. pismu: Treba se je spovedati spovedniku ravnotako kakor Bogu. Isti mož je napisal za učence šole sv. Martina posebno knjižico, v kateri jih poučuje, kako naj se spovedujejo.

Sv. Bonifacij, apostol Nemcev, ki je umrl l. 755. kot škof mogućski, priporoča v enem izmed svojih spisov, naj duhovniki grešnikom odveze ne odlašajo, to pa zato, ker so časi tako negotovi in ogroženi.

Škof Chrodegang iz Metz (742—764) priporoča v eni svojih okrožnic svojim duhovnikom sv. spoved in pravi, da jim nalaga strogo dolžnost, spovedati se vsaj dva krat na leto, namreč v začetku posta in med 15. avgustom in 1. novembrom. Verjemite mi, predragi v Gospodu, da bi se bili duhovniki takrat

prvi uprli, če bi ne bila spoved v cerkvi od nekdaj v navadi in če bi je ne bil postavil sam Jezus Kristus.

Torej iz tega vidite, da so se v osmem stoletju kristjani prav tako spovedovali, kakor se spovedujemo danes mi, to pa zato, ker so vedeli, da zakrament sv. pokore izhaja od Jezusa Kristusa samega.

Toda pojdemo v cerkveni zgodovini še bolj nazaj! Ali najdemo kje kaj zapsanega o spovedi? Da! Sv. Izidor, ki je bil od leta 600. do leta 636. nadškof v španskem mestu Sevilli in učen pisatelj, govori v dveh izmed svojih knjig o sv. pokori in pravi: »Za spoved je najprej potrebna obtožba svojih grehov; ta obtožba je plodonosna, ker nam povrne izgubljeno življenje: potem sledi žalost nad grehi, potem se mora za grehe zadostiti in nato pride odveza. Toda s to odvezo duhovnik grešnika ne samo spravi s Cerkvijo, ampak ga tudi na duši popolnoma očisti, in sicer o vseh grehov, naj so bili še tako veliki in številni. Božje usmiljenje ne pozna meje, samo če se grešnik kesa.«

Pojdimo še bolj nazaj v zgodovini! O sv. spovedi posebno lepo govori v svojih spisih sv. Cezarij, škof v Arlesu na Francoskem. Ta mož je živel okrog leta 500. (470—542). Sv. Cezarij si je na moč prizadeval, da bi kolikor mogoče obvaroval svoje ovčice pred navalom narodov, ki so se ravno takrat preseljevali. V svojih še sedaj ohranjenih pridigah govori na več mestih o sv. pokori. V eni pridigi pravi tako-le: »Majhnih grehov se ni treba spovedovati, ker dobra dela zadostujejo, da jih izbrišemo, za velike grehe pa je na vsak način treba delati pokoro. To pokoro pa lahko opraviš javno in slovesno, ali zasebno in tajno, toda naj že bo javna ali tajna, vselej je treba grehov se obtožiti. Kajti Bog tako hoče, da se svojih grehov izpovemo ne samo njemu, ampak tudi ljudem; in ker je nemogoče, da bi bili vedno brez vsake rane greha, ne smemo opustiti, da bi se večkrat ne zatekli k pripomočku sv. spovedi. Toda ta spoved se mora izvršiti s čistim (puro) in poštenim srcem in potem moramo storiti pokoro, ki nam jo nalože duhovniki.«

Predragi poslušalci! Te besede je govoril sv. Cezarij okrog leta 500., torej pred 1400 leti, in vendar vidite, da so že takrat ravno tako kakor danes zahtevali sv. spoved in pridigovali o sv. spovedi isto, kar mi danes oznanjamo po tolikih stoletjih.

Če gremo še 50 let nazaj in vprašamo, kako so učili drugod, najdemo okrog leta 450. v Afriki, in sicer v cesarski Mavretaniji, pisatelja z imenom Viktor Kartenski. Ta je v tistem času napisal pobožno knjigo z naslovom: »O pokori«. V celem prvem delu te knjige spodbuja grešnika, naj se ne boji iti k spovedi. Tako-le n. pr. piše: »Ti si grešnik, ranjen si, bolan si. Če se torej hočeš pozdraviti, moraš najprej pokazati svojo rano, moraš razložiti zdravniku svojo bolezen. Toda ti praviš: Saj

Bož pozna mojo bolezen. To je res. Toda on sam, osebno, ti ne bo predpisal zdravila in te ozdravil. Duhovnik in škof, ta dva sta, ki ti morata določiti, kaj moraš ukreniti, katero zdravilno pokoro moraš storiti, in zato je treba, da mu svoje pregrehe razodeneš. In ko se grešnik izgovarja, da je že tolikrat zopet grešil, mu daje pogum, rekoč: Kaj se bojiš, zakaj trepetiš? Isti zdravnik te bo vselej pozdravil. To, kar te je že ozdravilo, ti bo dalo zdravja tudi znanprej.«

Še bolj pa nas mora zanimati druga priča za sv. spoved. Kakšnih deset let poprej, namreč okoli leta 440., je pisal tedanji sv. oče Leon I. Veliki istrskemu škofu Theodorju, da naj se nikdar ne odreče odveza ob smrtni uri. Pravi namreč v dotičnem pismu: »Mnogotero usmiljenje božje tako pomaga padlemu človeku, da se upanje večnega življenja obnovi ne samo po milosti krsta, ampak tudi po zdravilni pokori. Srednik med Bogom in ljudmi, Kristus Jezus, je cerkvenim predstojnikom izročil oblast, da tistim, ki se spovejo, nalože pokoro in jih, potem ko so se s koristnim zadoščenjem očistili, pripuste k prejemu svetih zakramentov skozi vrata sprave.«

Spomnim vas še enkrat, da je bilo to zapisano ne morda šele leta 1215., ampak leta 440. Iz tega vidite, da so takrat o spovedi učili to, kar učimo mi dandanes.

Prihodnjič vam bom navedel nekaj dokazov iz četrtega, tretjega in drugega stoletja in vam popisal način, kako so se v prvih časih spovedovali in opravljali naloženo pokoro. Iz tega pa, kar ste danes slišali, mislim, da na vsak način sledi, da je sv. spoved res zakrament, ki ga ni mogel postaviti nihče drugi kakor sam Jezus Kristus.

Pa to sledi, da tisti, ki vam drugače pravijo, niso dobro poučeni. Samo to vam rečem: Lahko je ugovarjati cerkvenim naukom, veliko laže, nego študirati in si jih trdno dokazati.

Pa tudi to sledi: Če vidimo, da so se ljudje od nekaj tako spovedovali, potem ni drugega zdravila za greh, ker sam Jezus tako hoče. Zakaj torej odlašiš, če pa ni drugače mogoče?

Pa tudi to je jasno, da se moramo Jezusu prav lepo zahvaliti, da je postavil ne samo zakrament sv. krsta, ampak tudi zakrament sv. pokore, da nam po grehu ni treba obupati, ampak samo zateči se k viru milosti in odpuščenja. Amen.

Josip Šimenc.

II.

Zadnjo nedeljo sem vam povedal iz cerkvene zgodovine nekoliko dokazov za to, da so kristjani že v prvih stoletjih verovali v zakrament sv. pokore, z drugimi besedami, da so verovali, da se mora grešnik spovedati mašniku, če hoče dobiti odpuščenje svojih grehov. Danes vam hočem navesti za to resnico nekoliko dokazov iz prvih štirih stoletij in vam

obenem povedati, kako so se prvi kristjani spovedovali in pokorili za svoje grehe.

Sv. Krizostom, ki je bil okrog leta 400. patrijarh carigrajski, pravi, ko govori o sv. spovedi: »Čeprav si že tisočkrat delal pokoro, vseeno pristopi! Duhovniki imajo oblast grehe odpustiti. Duhovnik greh zares v pravem pomenu besede odpusti, ne pa da bi grešniku samo naznanil in povedal, da mu je odpuščeno.«

60 let poprej, okrog leta 340., je zapisal sirski menih Afrahates te-le znamenite besede: »Tisti, ki ga je satan udaril, se ne sme sramovati spovedati se svojega zločina in ga zapustiti ter prositi za zdravilno pokoro. Kdor se sramuje izdati svojo rano, se mu bo vjedel rak in bo ogrozil celo telo; kdor pa se ne sramuje razodeti svojo rano, bo ozdravljen in bo zopet odkorakal v boj. Sploh tistemu, ki je v našem boju premagan, preostaja le ta pot do zdravja, da reče: Grešil sem...« Potem se Afrahates obrne do duhovnikov in jim pravi: »Vi, ki hranite ključne nebeških vrat in odpirate ta vrata spokornikom, vi zdravniki, ki ste učenci slavnega našega zdravnika, vi ne smete odreči zdravila tistim, ki potrebujejo ozdravljenja. Pa tudi morate vedno zase ohraniti to, česar so se vam obtožili spokorniki.«

Predragi, sedaj vam pa to-le rečem: Besede, ki ste jih sedaj slišali, je zapisal opat Afrahates v sirskem jeziku ne morda šele v 13., ampak v četrtem stoletju, okrog leta 340., ne morda v Rimu, ampak v Aziji, na Sirskem blizu mesta Mossul, v samostanu Mar Matthai. Iz njegovih besed vidite, da ta mož l. 340. ravno tako pozna spoved, kakor jo poznamo leta 1917.; pa to, da je bila takrat spoved ne samo v Rimu v navadi, ali samo v zapadni Evropi, ampak tudi na vzhodu, v Aziji, torej sploh povsod v katoliški Cerkvi.

V istem času je živel slavni milanski škof Ambrozij. On njem piše njegov tajnik Paulinus: »Ambrozij se je veselil s tistimi, ki so se veselili, in jokal s tistimi, ki so jokali. Kadarkoli se mu je kdo zaradi pokore spovedal svojih padcev, je jokal, tako da je tudi grešnika ganil do solz. O pregrehah pa, ki so se mu jih spovedovali, ni govoril z nobenim človekom, ampak samo z Bogom, pred katerim je posredoval.«

Sto let prej, leta 250., piše sv. Ciprijan, škof v afriški Kartagini, v svoji knjigi, ki ima na prvi strani zapisano »Odpadniki«, tako-le: »Najbolj ljubljeni bratje, prosim vas, naj se vsak (odpadnik) svojega greha spove, dokler je še tisti, ki je padel, na svetu, dokler se more njegova spoved pripustiti in dokler je zadoščenje in odpuščenje po duhovnikih Bogu ljubo.«

Še poprej je zapisal cerkveni pisatelj Origenes, rojen leta 185., o spovedi te-le besede: »Če si zaužil neprebavljivo jed, boš trpel toliko časa, dokler se jed ne vzdigne. Ravno tako so bolni tisti, ki so grešili, pa greh v sebi prikrivajo in so, kakor

bi jih nekaj dušilo. Naj torej gredo, naj priznajo greh in naj izbljujejo svojo hudobijo...« Nato govori o tem, kakšnega spovednika naj si grešnik izbere, in pravi: »Poglej dobro, komu misliš povedati svoj greh! Poizkusi poprej zdravnika, ki mu hočeš povedati vzrok svoje bolezni. Izberi si takega, ki zna biti slaboten s slabotnimi, plakati s plakajočimi, ki ve, kdaj je treba imeti usmiljenje in s teboj trpeti... In potem, če ti da nasvet, stori to, ubogaj ga! Če on sodi in misli, da je tvoja bolezen taka, da bi bilo prav, da bi se razodela in zdravila pred vso zbrano cerkvijo, če bi namreč bilo to tvojim bratom v spodbudo in bi ti tako laže okrevaj, potem se ne obotavljaj tega storiti po trezni razsodbi in po navodilu tega večšega zdravnika!«

V teh besedah je cerkveni pisatelj Origenes tudi označil dvojni način, kako so se takrat kristjani spovedovali. Spoved je bila namreč skrivna, zasebna, kakor je dandanes brez izjeme, ali pa javna, očitna, pred vso cerkvijo. Zasebna tajna spoved je veljala predvsem za skrivne grehe, ki niso imeli posebnih očitnih posledic; javno pred vso cerkvijo pa so se spovedovali kristjani očitnih grehov, s katerimi so med svojimi soverniki storili veliko pohujšanje, to so bili posebno trije grehi: dejanski nečisti greh, odpad od vere in uboj. Vselej pa so se poprej spovedali zasebno v to postavljenemu spovedniku. Spovednik je sicer vedel, da bi imel sam pravico odpustiti, a nasvetoval je javno spoved, kakor smo slišali iz ust Origenovih, iz dveh vzrokov: Prvič v spodbudo drugim vernikom, da bi jih to odvrnilo od greha, in drugič zato, da je bila pokora tem večja.

Po spovedi se jim je v cerkvi takoj podelila odveza in naložila pokora, kar se je posebno godilo na pepelnico. Zato takrat še dandanes duhovnik potrese vernike s pepelom, da jih s tem opomni, da naj delajo pokoro. V postu so tedanji grešniki delali pokoro in na veliki četrtek so bili tisti, ki niso dobili daljše pokore, pred vso cerkvijo, pred škofom in duhovniki, ki so nanje pokladali roke, zopet sprejeti v cerkev.

O taki javni spovedi govori tudi sv. Irenej, ki je bil pred letom 140. po Kristusu rojen v Mali Aziji in za Pothinom († leta 177.) škof v Lyonu na Francoskem. V knjigi, v kateri popisuje tedanje verske zmote in govori tudi o krivovercu Marku, pravi, da so šle za tem krivovercem in čarovnikom tudi nekatere ženske. A v občevanju z njim in z njegovimi učenci so izgubile ne samo vero, ampak tudi poštenje. Toda njihovi bratje v veri, tako pravi, jih niso zapustili. In res se jih je mnogo izmed njih izpametovalo. In kaj so sedaj storile? Sv. Irenej pravi: »Sklenile so delati javno pokoro.« To se pravi: povedale so v cerkvi božji svoje grehe, sprejele pokoro, in jo opravile javno pred vsemi. Druge pa, pravi, so se sramovale in obupale; odtegnile so se popolnoma krščanski družbi in se vdale propalemu življenju.

Še prej, namreč okrog leta 100. po Kristusu, najdemo v spisu, ki ima naslov: »Nauk dvanajstero apostolov«, zapisano: »Na dan Gospodov se shajajte, lomite kruh in se zahvalite, toda poprej se spovejte svojih grehov (delicta), da bo vaša daritev čista.«

Ljubljeni poslušalci! Na podlagi tega, kar sem vam povedal minolo nedeljo in danes, vam moram reči: Če študiramo cerkveno zgodovino, vidimo, da so poznali spoved kristjani v vseh, tudi v prvih stoletjih. Zakrament sv. pokore sega nazaj do dobe apostolov, nazaj do samega Jezusa Kristusa, ki je dejal svojim apostolom: »Katerim boste grehe odpustili, so jim odpušteni...« Če bi Jezus sam ne bil tako govoril apostolom, potem bi o teh besedah, ki sem vam jih navedel iz spisov cerkvenih pisateljev, ne bilo niti sledu. Če bi si bili spoved izmislili ljudje, bi nam zgodovinar lahko povedal, kdaj! In odtakrat nazaj bi pri nobenem pisatelju ne mogli najti niti besede o spovedi. Tako ste videli, da smo spoved srečali v vseh stoletjih, prav do apostolov, do Jezusa Kristusa. Za pametnega človeka se to pravi: Spoved je postavil sam Jezus Kristus, ki mu zato bodi vekomaj čast in hvala. Amen.

Josip Šimenc.

Tretja nedelja po veliki noči.

Praznovanje vnanje slovesnosti praznika sv. Jožefa, variha vesoljne Cerkve.

Sv. Jožef vzornik pobožnega življenja in pomočnik ob smrtni uri.

Sv. Tomaž Akvinski uči, da so prejeli posamezni svetniki od Boga milost, da nam lahko pomagajo v posebnih zadevah in potrebah. Navadno nam pomagajo posamezni svetniki, tako uči sv. Tomaž Akvinski in to potrjuje tudi vsakdanja skušnja, da si pridobimo z njihovo pomočjo one čednosti, v katerih so se sami posebno odlikovali v svojem zemeljskem življenju. Pa kakor nam posamezni svetniki pomagajo v posebnih duhovnih potrebah, tako so mnogi svetniki prejeli od Boga tudi moč, da nam pomagajo v posebnih časnih potrebah, da nas obvarujejo onega trpljenja, katero je nje težilo v njihovem zemeljskem življenju.

O sv. Jožefu pa, katerega slovesni spomin danes obhajamo, izpričuje sv. Terezija iz lastne izkušnje, da nam je priprošnjik, pomočnik v vsakršni potrebi. Dragi častilci sv. Jožefa! Zakaj je pa ljubi Bog podelil sv. Jožefu take izredne milosti, da nam lahko pomaga v vsaki potrebi? Sv. Jožef je prejel od

Boga zaraditega tako izredno moč, ker ga je Bog že v njegovem življenju na zemlji odlikoval z najvišjo častjo, ker ga je v njegovem umrljivem življenju postavil za rednika, variha svojemu učlovečenemu Sinu. Sv. Jožef je v svojem zemeljskem življenju po naročilu nebeškega Očeta skrbel za božje Dete, ga preskrboval z vsem potrebnim in ga varoval, ščitil v raznih nevarnostih. Vsled te svoje imenitne službe, katero je opravljal na zemlji, je zaslužil sv. Jožef, da ga sedaj v nebesih ljubi Bog raje usliši ko druge svetnike. A sv. Jožef je bil v svojem življenju svet, popoln mož; dičile so ga raznovrstne čednosti in vrline. Zaraditega nam on po nauku sv. Tomaža Akv. lahko pripomore s svojo priprošnjo pri Bogu, da si polagoma pridobimo vse krščanske čednosti. A sv. Jožef je v svojem življenju na zemlji okušal zaradi Jezusa tudi najrazličnejše nadloge in bridkosti. Vsled tega je tudi prejel od ljubega Boga izredno milost, kakor uči angelski učenik, da nam lahko pomaga v vsaki potrebi in sili.

Vsakdo izmed nas, naj se bori za katerokoli čednost, lahko posnema sv. Jožefa in ga prosi pomoči. Vsakdo izmed nas, naj ga stiska katerokoli gorje, lahko dobi pri sv. Jožefu pomoč. To velja sploh vselej in povsod. Danes pa hočem, dragi v Gospodu, opozoriti na tri vrste ljudi, katerim je sv. Jožef vzvišen zgled in mogočen priprošnjik. Ti ljudje so oni, ki želijo in hočejo ohraniti sveto čistost, ki hočejo res pobožno živeti, in ki hočejo srečno umreti. Vsem tem rečem: »Pojdite k Jožefu, in karkoli vam poreče, storite!« (I. Moz. 41, 55.) Vsakdo izmed nas si brezdvomno želi srečne smrti. Ker je pa čisto in pobožno življenje prvi pogoj srečne smrti, zato pazljivo poslušajte, kaj vam bodem danes povedal o čistosti in pobožnosti.

I. V važnih zadevah radi sprejemamo dobre, pametne nasvete, še rajši pa dejansko pomoč. V zadevah, od katerih je odvisna naša sreča, se veselimo, ako nam dá kdo dober nasvet, še bolj pa smo veseli, ako nam kdo dejansko pomaga. Zelo važno pa je za vsakega kristjana, da si ohrani sveto čistost, oziroma zopet pridobi, ako jo je izgubil. Zakaj? Tega ne bom danes obširno dokazoval in razkladal, ampak samo rečem: nekatere krščanske čednosti so na videz bolj vzvišene, bolj čudovite ko sveta čistost, v resnici pa ni nobena čednost tako lepa, kakor je sveta čistost, nobena čednost nas ne dela bolj podobnih angelom, ko nas dela sveta čistost. Nekateri grehi so pač večji in hujši ko nečistost, vendar pa ni nobeden greh tako ostuden in poniževalen za človeka, ko je nečistost. Nečistost poniža človeka do živali, dà, pod žival. Če je tvoje srce čisto, bode Bog z veseljem bival v njem, ga oblagodarjal z vsemi milostmi, in po smrti te bode z veseljem sprejel v svoja večna bivališča. Če

si pa suženj greha nečistosti, si gnusoba v očeh božjih, dasi znabiti mnogo dobrega storiš. Pa še nekaj. Če te v nečistosti doleti smrt, izpolnile se bodo nad teboj besede Svetega Duha, ki pravi: »Nečistniki bodo imeli svoj delež v gorečem, ognjenem in žveplnem jezeru.« (Raz. 21, 8.)

Iz teh besedi je razvidno, kako potrebna je nam vsem sveta čistost. Dà, res je to. A res je tudi, da se sveta čistost, zlasti današnje dni, silno, silno težko ohrani. Vsaka čednost ima sicer nasprotnike in sovražnike, pa nobena jih nima toliko in tako močnih, hudih kakor sveta čistost. Slabi, zapeljivi zgledi, pohujšljive knjige, slabi časopisi, pohujšljive slike, nesramno govorjenje in potem grešna poželjivost v človeku samem: oh, to so vam res zakleti sovražniki najlepše čednosti, svete čistosti! Pojdite, če morete, po prav blatnih potih, da se vas ne bode blato prav nič prijelo! — Tako skoraj tudi ni mogoče, da se ne bi omadeževal človek, ki živi sredi razuzdanega sveta, vsaj nekoliko z grehi nečistosti. Česar pa ne zmore človek z lastnimi močmi, to zmore s pomočjo milosti božje. Čeravno nam je skoraj nemogoče, da bi iz lastne moči čisto živeli, moremo pa čisto živeti s pomočjo milosti božje. A kdo nam bode izprosil to prepotrebno milost?

»Pojdite k Jožefu!« (I. Moz. 41, 55) nam kliče nebeški Kralj. Zares, predragi v Gospodu, za prebl. Devico Marijo pač skoraj ne vem svetnika, ki bi nam bil lepši zgled čistega življenja in boljši pomočnik pri delu za sveto čistost, ko je sv. Jožef. Saj mu je po nauku slovečih cerkvenih učencikov ravno njegova čistost pripomogla do izredne časti ženina preč. Device in rednika Jezusovega. Bog je dal Adamu za tovarišico Evo, ki mu je bila naravno in nadnaravno podobna. »Zaraditega je bilo prav in pravično,« piše sv. Peter Damijan, »da je dal Bog Mariji za ženina moža, ki ji je bil podoben po duhu, po čistosti srca.« Saj drugače tudi ni moglo biti. Povejte mi, dragi v Gospodu, kako bi bila mogla Marija bivati pod eno streho z možem, ki ni bil čist in deviški na duši in telesu! Tudi o Jezusu, varovancu sv. Jožefa, dobro veste, kako je studil, mrzel, dà, sovražil vsako nečistost. A ta Jezus, čistost devic, ljubitelj čistih duš, naj bi si bil izvolil za rednika, ki ga je smel poljubljeni kakor oče svojega otroka, moža, ki ni bil popolnoma čist? Oh, kaj takega ne moremo in ne smemo misliti! Dà, čist je bil sv. Jožef, in njegova ljubezen do svete čistosti se je vedno množila in večala, ker je vedno bival med dvema najčistejšima bitjema celega sveta.

Torej, predragi kristjani, zlasti vi, krščanski mladeniči, če si hočete ohraniti sveto čistost, »pojdite k Jožefu!« (I. Moz. 41, 55.) On, ki je sam čisto živel, bode tudi vam izprosil neprecenljivi dar svete čistosti, ako ga bodete zanj zaupno in stanovitno prosili. Prosite torej pogosto sv. Jožefa daru svete čistosti, zlasti v času izkušnjave! Krščanski mladeniči! Ne pozivljam vas samo, da bi šli k Jožefu, ampak vam tudi rečem: Storite vse, kar vam

ukaže Jožef! Storite vse, karkoli vam priporoča sv. Jožef s svojim zgledom! Kako si je sv. Jožef, dragi v Gospodu, pridobil in ohranil toliko čistost? Največ seveda s pomočjo božjo, a bil je tudi ponižen, čuječ, in ljubil je samoto. Če pa ti, dragi mladenič, hočeš vsako reč videti in slišati, hočeš biti na vsakem zabavišču, hočeš govoriti z vsako osebo drugega spola, se prevzetno in gizdavo oblačiš, glej, potemtakem pač ne more biti tvoje srce čisto! Oh, nikar ne misli, da bode Bog zaradi tebe delal posebne čudeže, kakršnih še do sedaj ni delal! A velik čudež bi bil, ako bi ti, ki se tolikokrat brez potrebe izpostavljaš nevarnosti, smrtno grešiti, ostal čist. Nikar ne misli, da te bode Bog kar siloma vlekel iz nečistosti, v katero siliš! Ne, ne! Pač pa pravi Gospod: »Kdor nevarnost ljubi, v njej pogine.« (Sir. 3, 27.) Torej bodi ponižen, čuječ, krščanski mladenič! Posnemaj pa, krščanski mladenič, sv. Jožefa tudi v njegovih izrednih pokorščini. Kadarkoli se je prikazal angel sv. Jožefu in mu naznanil božje povelje, vselej je sv. Jožef takoj ubogal in natanko izvršil božje povelje. Tako ubogaj tudi ti, dragi mladenič, božjega poslanca, katoliškega mašnika, kadar te svari, opominja na prižnici ali pa v spovednici. Pa Bogu bodi potoženo, kako malo posnemavcev ima med današnjo mladino pokorni, ubogljivi sv. Jožef! Krščanska mladina, bodi poslušna, pokorna, in rešila bodeš, kakor nekdanj sv. Jožef, božje Dete v svoji duši, rešila bodeš posvečujočo milost božjo.

II. Sv. Jožef nam je dalje tudi zgled in pomočnik v p o b o ž n e m , č e d n o s t n e m ž i v l j e n j u . Pobožnost, dragi kristjani, je nam vsem potrebna. Saj je človek na svetu v prvi vrsti zato, da Bogu služi, da božjo voljo izpolnjuje, da živi v Bogu ter si s tem zasluži večno zveličanje. Gorje onemu kristjanu, ki se ne zaveda te svoje dolžnosti in je tudi ne izpolnjuje! Pa v čem je prava pobožnost, pravo duhovno življenje? Pogledajmo si dva kristjana! Prvi živi celo leto brez smrtnega greha, prejme večkrat v letu sv. zakramente, moli zjutraj in zvečer, pred jedjo in po jedi. Ko pa prične delati, se popolnoma zatopi v svetne skrbi, med delom se nikdar ne spomni na Boga, na skrbi mu je samo delo. Tak kristjan je sicer dober kristjan, a vzor kristjana pa vendar ni, njegovo življenje ni duhovno življenje. Sedaj si oglejmo še drugega kristjana! Ta tudi ne tiči vedno v cerkvi, ampak dela pridno od ranega jutra do poznega večera, pridno, vestno opravlja dolžnosti svojega stanu. Pa kaj vidimo na njem? Roke ima pri delu, a srce pa pri Bogu. Takoj zjutraj, ko se zbudi, povzdigne svoje srce, svoje misli k Bogu. Hvali Boga, priporoča se mu. Preden začne delati, daruje svoje delo Bogu. S svojim delom ne išče časnega dobička, v svojem delu ne išče plačila, dobro vedoč, da to vse samo pride, ako kdo pridno dela. Ne dela tudi zato, da bi žel priznanje ničemurnega sveta. Le ena misel ga prešinja in vodi v vsem njegovem delovanju in nehanju: misel, da bi s svojim delom hvalil svojega Boga

in Stvarnika, da bi vsekdar in povsod izpolnjeval voljo božjo. On torej tudi med delom misli na Boga. On si vedno misli: Bog je pri meni, on me vidi, zato moram gledati tako, kakor bi res videl Boga pred seboj. Tak kristjan ne gleda na to, da bi bilo njegovo delo všeč ljudem, ampak gleda samo na to, da bode imel ljubi Bog dopadenje nad njegovim delom. Pravilo njegovega življenja je: povsod in vsekdar, v žalosti in veselju, sreči in nesreči izpolnjevati voljo božjo. Zaraditega hvaležno sprejema iz roke božje srečo in nesrečo, dobro vedoč, da ljubi Bog išče le naše večne sreče, najsi nam pošilja srečo ali nesrečo. Pogostni pobožni zdihljaji, katere izgovarja tak kristjan med delom, so dokaz, da on tudi med delom misli na Boga, da on neprestano moli. Življenje takega kristjana, dragi v Gospodu, je res duhovno življenje.

Oh, blagor kristjanu, ki tako živi! On je res našel zaklad, zaklad neprecenljive vrednosti. Če tak kristjan uživa veselje, ga užije dvakrat več ko drugi. Če ga tarejo nadloge, jih prenaša mnogo laže ko drugi. On je vedno zadovoljen, in srčna zadovoljnost, ki navdaja njegovo srce, je nekak predokus nebeške blaženosti. Kakšno veselje, plačilo čaka takega kristjana po smrti? Vse namreč, bodisi dejanje, bodisi nehanje, večja, množi njegovo plačilo v nebesih. Njegovo zasluženje, plačilo v nebesih večja, množi pobožna molitev, katera se vzdiguje iz njegovega srca kakor prijetno dišeč žgavni dar. Razen njegove pobožne molitve mu množi plačilo v nebesih tudi trpljenje, katero potrpežljivo prenaša iz ljubezni do Boga. Njegovo zasluženje, plačilo v nebesih večja končno tudi njegovo stanovsko delo, katero opravlja vedno v večjo čast božjo. Nasprotno pa dela posvetno misleči kristjan le premnogokrat brez pravega namena, prenaša svoje trpljenje le z največjo nevoljo, a s tem si lahkomišelnost zapravlja mnogo ugodnih priložnosti, nabirati si za nebesa dobrih del. Vsled tega bode tak kristjan sam kriv, ako pride nekoč praznih rok pred neskončno pravičnega sodnika.

Kristjan, glej, da začneš kmalu živeti res duhovno, čednostno življenje! Njemu pa, ki želi začeti res duhovno življenje, rečem z besedami sv. pisma: »Pojdi k Jožefu, in karkoli ti on poreče, stori!« (Prim. I. Moz. 41, 55.) On vam je za Marijo najlepši zgled pravega duhovnega življenja, on je za Marijo res živa podoba pravega krepostnega življenja. On je imel zmerom Jezusa pri sebi, ne le v mislih, v duhu, temveč v resnici. On je vedno nanj mislil, on se je vedno z njim pogovarjal. Vse, kar je delal, trpel, je bilo za Jezusa in Marijo. Njegovo življenje je bilo življenje za Jezusa in Marijo, je bilo življenje z Jezusom in Marijo. Največje njegovo veselje pa je bilo, kadar je slišal svojega božjega varovanca govoriti besede večnega življenja. Predragi častilci sv. Jožefa! Ako vam je torej kaj na tem, da začnete živeti duhovno življenje, da začnete živeti življenje, ki je odsev življenja, katero živijo blaženi v nebesih, tedaj prosite sv. Jo-

žefa ne le danes, ampak pogostokrat, da naj vam izprosi od ljubelega Jezusa milost takega življenja. Ako vam je kaj do duhovnega življenja, tedaj prosite sv. Jožefa, da naj vam izprosi milost molitve, duha molitve, da bodete tudi med delom mislili na Boga. Da dosežete to veliko milost, storite vse, karkoli vam poreče sv. Jožef s svojim zgledom! Bodite ponižni, ljubite samoto, ne hodite brez velike potrebe v slabe družbe! Ako pa morate iti med svet, glejte, da bodo vsaj vaše misli v samoti, da bodete vsaj v mislih pri Bogu! Poslušajte radi, pazno besedo božjo! Prejemajte večkrat in pobožno sv. zakamente! Učite se od sv. Jožefa požrtvovalne ljubezni, premagovanja samega sebe, prave pokorščine!

III. Sv. Jožef je slednjič tudi pomočnik, zavetnik ob smrtni uri. Smrtna ura je za človeka bridka ura. Umreti se namreč pravi: ločiti se od vsega, kar je bilo človeku v življenju drago, ljubo; ločiti se od dragih staršev, od drage žene, dragega moža, od ljubljenih otrok. Umreti se tudi pravi: med hudimi telesnimi bolečinami nastopiti pot v tujo, neznano deželo.

Pa kaj je ta ločitev, te telesne muke proti dušnim stiskam? Umirajoči vidi pred seboj vse grehe svojega preteklega življenja. Njegovo ugašajoče oko vidi ob plamenu mrtvaške sveče, kako minljivo je vse posvetno, vidi, kako minljivo je bogastvo, kako minljivo je vsako zemeljsko dostojanstvo. Njegovo ugašajoče oko natanko spozna ob brleči mrtvaški sveči, koliko dragega časa je ubil z zabavami, z brezpomembnimi rečmi v svojem preteklem življenju. Ob mrtvaški sveči spozna umirajoči natanko, koliko dobrega je opustil v svojem preteklem življenju in koliko hudega je storil. Povejte mi, dragi, ali ne pečejo taki spomini umirajočega kakor ogenj! Take ali podobne obupne misli navdajajo počasi utripajoče srce umirajočega. A umirajočega človeka ne muči samo pogled v grešno preteklost, ampak ga tudi mučijo in stiskajo hudobni duhovi. Ob smrtni uri človekovi delujejo hudobni duhovi z vso silo, da bi pogubili njegovo dušo, ki bode v kratkem zapustila svoje umrljivo telo. Vedo, da jim je le še malo časa, ako si jo hočejo pridobiti, in če jo zdaj pogube, je za vedno pogubljena. »Hudobni duh je šel doli k nam in ima veliko jezo, vedoč, da ima malo časa« (Skriv. raz. 12, 12), pravi sveto pismo. A umirajočega človeka ne izkuša le eden hudoben duh, marveč brez števila jih stoji pri umirajočem, da bi ga pogubili. Sveto pismo namreč pravi: »Njihove hiše bodo polne zmajev.« (Iz. 13, 21.) Prvi mu reče: Ne boj se, saj bodeš ozdravel! Drugi mu govori: Kako? Ti si bil toliko let gluhi in slepi za glas božji, sedaj pa, da bi se te hotel Bog usmiliti? Tretji mu šepeče: Kako moreš sedaj popraviti vse storjene škode in vrniti vsa dobra imena, katera si odvzel svojemu bližnjemu s svojim zlobnim jezikom? Četrty mu veli: Ali ne veš, da so bile ničeve tvoje spovedi, ker so bile brez pravega kesanja in trdnega sklepa? Kako jih bodeš sedaj popravil? Strašni so torej trenutki umirajočega

kristjana. Če vse to preudarimo, se ne bomo nikakor čudili, da je svetnike navdajala izredna groza, bojazen, kadarkoli so se spomnili smrtne ure. Dragi v Gospodu! Tudi vsakemu izmed nas bode nekoč bila smrtna ura. Pa kje bomo dobili v stiski smrtne ure zvestega prijatelja, ki nas ne bode zapustil, ampak nam pomagal? Že premnogim kristjanom, ki že davno mirno v Gospodu počivajo, je bil sv. Jožef ob smrti uri zvest prijatelj in mogočen zaščitnik. Zatorej smemo tudi mi upati, da nas sv. Jožef ne bode zapustil, ko bode šlo za zveličanje naše duše, ampak nam pomagal. Kristjan, pomisli, koliko bode tehtal trenutek, ko se bodo zadnjič zaprla tvoja usta! Tehtal bode celo večnost, polno veselja, ali pa polno trpljenja. Pomisli, da je Jezus Kristus zaraditega umrl tako bridko in sramotno, da bi nam pridobil milost srečne smrti. Zato nas tolikokrat kliče, nas razsvetljuje, nas opominja in žuga, da bi sklenili zadnji trenutek življenja v njegovi milosti. Ker potegne človek v svoji zadnji uri žreb večnega veselja ali pa večnega trpljenja, zaraditega je imel popolnoma prav pagan Antisten, ki je rekel, da je dobra smrt največja sreča na tem svetu. A ne že samo zdrava pamet, ampak veliko bolj nas uči sveta vera, kako velika sreča, milost je srečna smrt. Vsled tega pa prosimo dan za dnevom sv. Jožefa, da naj nam on izprosi milost srečne smrti!

Dragi v Gospodu! Kakor so nekdam stari Egipčani pridno hodili k egiptovskemu Jožefu, ko jih je mučila huda lakota, tako tudi mi pridno hodimo k sv. Jožefu, in on nam bode izprosil pri troedinem Bogu milost zglednega krščanskega življenja in srečne smrti. Amen.

P. Dionizij Dušej.

Četrta nedelja po veliki noči.

Naš Tolažnik in naša Tolažnica.

Ko pride Tolažnik, ki ga vam bom jaz poslal od Očeta, Duh resnice, ki izhaja od Očeta, bo on pričeval o meni.

Jan. 15, 26.

Kraljevi pevec David je, bežeč pred svojim hudobnim sinom Absalomom onstran Jordana, zahrepenel po svetem šotoru, po prebivališču Gospodovem, in vzkliknil je k Bogu: »Blagor človeku, kateri ima pomoč od tebe; v svojem srcu si napravlja stopnice po dolini solz h kraju, ki si ga je odločil.« (Ps. 83, 6, 7.)

Tudi jaz rečem: Blagor nam, ki imamo pomoč od Boga; v svojem srcu si napravljamo stopnice po solzni dolini v nebeško domačijo, v katero smo namenjeni. In katera je ta pomoč v solzni dolini? Jezus jo je obetal apostolom in tudi nam, kakor

smo slišali v današnjem sv. evangeliju in bomo tudi 6. povelikonočno nedeljo. Ta nebeška pomoč je v prvi vrsti Tolažnik Sveti Duh. »Za vas je dobro, da jaz grem,« je rekel božji Zveličar, in poslal je namesto sebe od Očeta Tolažnika Svetega Duha.

Mi tukaj v solzni dolini potrebujemo izdatne tolažbe, gotove pomoči v raznih krizih, bridkosti in tudi za vznemirjeno vest. Zato nam je božja previdnost dala tudi še posebno tolažnico, pomočnico, katera s svojo mogočno priprošnjo pred božjim prestolom posreduje za nas. In ta je prečista Devica Marija, Mati Jezusova in naša.

Ozrmo se danes v Tolažnika Svetega Duha in dvignimo svoje oči tudi k »Tolažnici žalostnih«, kakor jo časti in kliče na pomoč sveta Cerkev v lavretanskih litanijah.

I. »Blagor žalostnim, ker oni bodo potolaženi!« je rekel Jezus. (Mat. 5, 5.) Prvi naš Tolažnik je Sveti Duh. Če ga Jezus v sv. evangeliju večkrat imenuje Tolažnika, nam mora to zadostovati, ker Jezus je učil zgolj resnico in zanjo tudi dal svoje življenje na sv. križu.

Sveti Duh pa je tudi naš najmočnejši, najizdatnejši, najboljši, najljubeznivejši Tolažnik.

Sveti Duh je boljši Tolažnik mimo vsakega človeka in mimo vsakega angela. Sveta Cerkev ga kliče na pomoč v svojem hvalospevu kot »najboljšega Tolažnika«. Pa zakaj je Sveti Duh naš najboljši, najodličnejši Tolažnik? Zato, ker je pravi Bog, tretja božja oseba, in je vsled tega vsegamogočen, neskončno moder, neskončno dobrotljiv in usmiljen, katere lastnosti se prilastujejo le Bogu.

Tolažbo Svetega Duha so okusili najprej apostoli. Kako so bili prestrašeni ob Jezusovem ujetju! Kako so bili žalostni ob njegovi smrti! Kako so se čutili zapuščene ob njegovem vnebohodu! A Gospod jih je prvič potolažil sam s svojimi prikaznimi po vstajenju, drugič pa po Svetem Duhu, čigar milosti in darove jim je vidno podelil.

Ko so bili apostoli zaradi svojega pridigovanja poklicani pred visoki zbor v Jeruzalemu ter so jim prepovedali pridigovati, odgovoril je sv. Peter in apostoli: »Boga je treba bolj slušati kakor ljudi.« (Dej. ap. 5, 29.) »In so rekli apostole poklicati in jih pretepsti, in so jim zapovedali, da naj nikakor ne govoré v Jezusovem imenu; in so jih izpustili. Oni pa so šli veseli izpred zbora, ker so bili vredni spoznani, zavoljo Jezusovega imena zasramovanje trpeti.« (Dej. ap. 5, 40—42.) Tedaj jih je Sveti Duh spomnil napovedbe Jezusove v današnjem evangeliju: »Iz shodnic vas bodo metali; da, pride ura, ko bo vsak, ki vas umori, menil, da Bogu prijetno delo stori.« Spomnil pa jih je Sveti Duh tudi drugih tolažljivih besedi Go-

spodovih: »Vi boste žalovali, ali vaša žalost se bo izpremenila v veselje,« — »in vašega veselja vam ne bo nihče vzela.« (Jan. 16, 20, 22.) In da bi se njegova obljuba izpolnila, molil je Jezus k svojemu nebeškemu Očetu v svoji velikoduhovski molitvi za svoje učence. Kar pa je posebno tolažilno tudi za nas, je to, da je tedaj božji Zveličar molil tudi za nas, rekoč: »Pa ne prosim samo zanje, ampak tudi za tiste, kateri bodo po njih besedi verovali v mene.« (Jan. 17, 20.)

Kajne, ljubi kristjani, kako veselo je to za nas! Kakor je Jezus poskrbel za najboljšo tolažbo apostolom, tako se moremo tudi mi popolnoma zanesti na njegovo pomoč in na tolažbo Svetega Duha, ki ga je poslal od Očeta svoji Cerkvi na zemlji. Kadar torej nas zadene kaka nadloga ali nas tare huda skrb, tedaj se v goreči molitvi obrnimo k Tolažniku Svetemu Duhu, njemu se popolnoma izročimo in skusili bomo sami na sebi, kako resnična je beseda sv. pisma, »da njim, kateri ljubijo Boga, vse pomaga k dobremu.« (Rim. 8, 28.) Sv. Jakob opominja: »Približajte se Bogu in se vam bo on približal.« (4, 8.) In zopet: »Je kdo med vami žalosten, naj molči!« (5, 13.) Sv. pismo pa pravi na drugem mestu, da »Bog tolaži ponižne« (II. Kor. 7, 6), zato treba s ponižnim, s skesanim, s spokornim srcem moliti.

Iščimo torej v vseh križih in težavah najprej pomoči, tolažbe pri Bogu Svetem Duhu, ne pri posvetnjakih, ne v posvetnih radostih, ne v počutnem uživanju in telesnem naslajanju, ker to je večinoma pregrešno, je nasprotno božjemu Duhu in našega srca ne more stalno utešiti. Saj vam je znana beseda sv. Avguština, da je nemirno človeško srce, dokler ne počiva v Bogu. Le Stvarnik more dušo popolnoma zadovoljiti, le on, »v katerem ni izpreminjevanja in ne sence menjavanja.« (Jak. 1, 17.) Ljudje pa so tako nestalni, so vihravi, danes prijatelji, jutri sovražniki, danes nas pomilujejo, jutri nam vse hudo privoščijo. Tolažbo iskati med svetom, v družini, po krčmah, se pravi segati po ledenih cvetlicah.

Pobožni Job je dobro poznal vrednost človeške tolažbe. Zato je zavrnil svoje prijatelje, ki so ga prišli tolažit, ter so mu mnogo govorili. Kar naveličal se jih je ter jim rekel: »Vi ste nadležni tolažniki! Bo li konec praznih besedi?« (16, 2, 3.) Najbolje se je sam potolažil s trdnim zaupanjem v Boga, govoreč: »Vem, da moj Odrešenik živi, in poslednji dan bom vstal iz zemlje. To upanje je hranjeno v mojem srcu.« (19, 25, 27.)

Človekovo srce potrebuje tolažbe še iz drugega ozira. Sv. pismo pravi: »Hudobni nimajo miru.« (Iz. 48, 22.) Grešnik potrebuje torej miru, tolažbe, ki mu srce popolnoma umiri ter odvzame strah večne pogube. Pa kdo mu edini more podeliti tako izdatne, tako zadovoljive tolažbe? To zmore samo Sveti Duh, in to tudi stori v zakramentu sv. pokore. Ko je Jezus voščil mir svojim apostolom, pristavil je: »Kakor je Oče poslal mene, tudi jaz pošljem vas. In ko je to rekel, je vanje dihnil

in jim rekel: Prejmite Svetega Duha! Katerim boste grehe odpuščili, so jim odpuščeni, in katerim jih boste zadržali, so jim zadržani.« (Jan. 20, 21—23.)

Kako hvaležni moramo torej biti božji previdnosti, da imamo kje iskati gotovo tolažbo in jo tudi najdemo! Zato kličimo z apostolom: »Hvaljen bodi Bog in Oče Gospoda našega Jezusa Kristusa, Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe, kateri nas tolaži v slednji naši nadlogi, da tudi mi moremo tolažiti nje, ki so v mnogi stiski.« (II. Kor. 1, 3, 4.)

II. »Oče usmiljenja in Bog vse tolažbe« pa je podelil moč tolažbe tudi svoji Materi. Zaslužila je to kot Mati našega Odrešenika, stoječa pod sv. križem. Najprej je Oče nebeški tolažbo vlival v njeno dušo, pri tem pa ji je dal tudi milost, da postane »Tolažnica žalostnih«. Zdi se mi, kakor bi jo slišal govoriti in moliti s psalmistom: »Po obilnosti bolečin v mojem srcu so tolažbe tvoje razveseljevale mojo dušo.« (93, 19.) Marija pa se sedaj na vso moč trudi, da njene tolažbe razveseljujejo našo dušo, kadar je potrta. Saj se Marija imenuje tudi »začetek našega veselja« kot **Mati Jezusova** in naša **Mati**, ki nam posreduje tolažbo večnega veselja.

Mati Jezusova je v vsem najzvestejša podoba njegova, njeno srce najbolj upodobljeno njegovemu božjemu Srcu, njena duša najsijajnejši odsvit njegove presvete duše. In kako je božji Zveličar znal tolažiti nadložne in trpeče! Zasmili se mu lačno ljudstvo v puščavi, prijazno govori s Samaritanko pri vodnjaku, da bi jo nagnil k pokori, usmili se očitne grešnice. Pokaže se v podobi dobrega pastirja, nazadnje si pusti celo svoje srce odpreti v tolažbo vesoljnemu človeštvu. Njegovo usmiljeno Srce mu ni pustilo niti čakati, da bi razni betežniki prišli k njemu, kar sam jih je klical in jih še kliče, rekoč: »Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil.« (Mat. 11, 28.) Ravno vsled dušne sorodnosti Jezusove in Marijine pa ima božja Mati največje sočutje z žalostnimi zemljani, in največje veselje ji je, žalostne tolažiti. Sv. Anton pravi: »Nobenega svetnika ni, kateri bi ne imel z našim trpljenjem toliko sočutja kakor usmiljena Mati in nebeška Kraljica.« No, saj Marija tudi dobro ve, kaj se pravi žalosten biti, ker je bilo celo življenje matere našega Odrešenika prepletano s trpljenjem in z žalostjo.

Marija je naša Tolažnica tudi, ker je naša **Mati**. Dal jo nam je Jezus s križa, govoreč sv. Janezu kot zastopniku nas vseh: »Glej, tvoja mati!« (Jan. 19, 27.) Matere znajo svoje otroke najslaje in najljubezniveje tolažiti v vsaki sili; to je njih srčna moč in hrepenenje. Kaj pa šele Marija, najboljša Mati? Sv. Anton Padovanski kliče vsakemu grešniku: »Uhogi zbezanec, pribéži kakor otroci v naročje Materino!« Sama je rekla sv. Brigiti: »Moja hči, povej ljudem, da jim hočem biti pribežališče!« Zato se sv. Cerkev v vseh zadevah obrača na sv. Mater božjo,

kar naznanja n. pr. z molitvijo: »Pod tvoje varstvo pribežimo, o sveta božja Porodnica, ne zavrzi naših prošelj v naših potrebah, temveč reši nas vselej vseh nevarnosti, o častitljiva in blagoslovljena Devica, naša gospa, naša srednica, naša besednica! S svojim Sinom nas spravi!« Dalje prosimo Boga, da bi bili po častitih prošnjah presvete Marije vselej Device sedanje žalosti rešeni in večnega veselja deležni. Sv. Bernard nam kliče: »Zahvalimo Boga, ki je hotel, da je Marija naša zagovornica v nebesih; ker je ona Mati našega Sodnika in hkrati Mati usmiljenja, more se uspešno potegniti za naš večni blagor!«

Poglejmo dalje, k a k o Marija tolaži žalostne? Predvsem deluje Tolažnica žalostnih s svojim z g l e d o m, s katerim nam sveti v vseh težavnih razmerah našega življenja. »Glej,« pravi Marija, »moj sin, moja hči, ti se žalostiš zaradi te in one nadloge, toda jaz sem skusila isto in še več.« In zares, kje je kako trpljenje, kaka žalost, ki nas teži, kar bi ne bila občutila tudi Marija?

Ti si n. pr. s i r o m a k, ki se vedno boriš z revščino, ne vedoč, kako boš preživil sebe in svojo družino. Kdo pa je bil revnejši kakor Marija, božja Mati? Ko je imel Jezus rojen biti, ni našla prenočišča niti v koči kakega dninarja; v hlevu je porodila Odrešenika sveta, v jasicah mu je postlala. Kje je kaka žena in celo iz kraljevega rodu, ki bi jo materinstvo zadelo v taki revščini in zapuščenosti? Ti si telesno bolan in pri srcu te zmeraj nekaj peče in skrbi in teži. Poglej Marijo! Ali ni preblagega srca mlade matere presunil meč bolečin že v tempeljnu, ko je darovala svojega Sina? Ti si v d o v a, ki žaluješ za svojim mrtvim možem; ti si o č e, m a t i, ki objokujeta smrt svojega otroka, morda edinca; tu so o t r o c i, katerim je Bog zgodaj vzel starše. Ali Marija ni skusila vsega tega hudega? Ali ji ni umrl Jožef, opora njenega življenja? Ali ji niso položili v naročje mrtvo truplo prebodenega edinorojenega Sina, katerega je ljubila tako, kakor more ljubiti samo božja Mati? Ti imaš veliko prestatl od svojega hudobnega bližnjega, ki ti ne dá m i r u. Ali ni imela Marija deleža na vsem preganjanju, na vsem zasramovanju in na vsem bridkem trpljenju svojega Sina? In če se ti, skesani grešnik, žalostiš zavoljo svojih grehov, vedi, da sta bila poprej Jezus in Marija žalostna in pokorjena zaradi svojih grehov.

Povsod torej se srečamo v trpljenju z Marijo. Ali bi se smeli pač pritoževati zaradi svojih križev? Pomislimo vendar, k d o j e M a r i j a in k d o s m o m i! Marija je Mati brezmadežna, Mati nedolžna, Mati deviška, mi pa smo grešniki, večkrat celo trdovratni grešniki. Ali naj Bog z nami postopa mileje kakor z Marijo, kraljico svetnikov? Marija je bila tako potrpežljiva v svojem trpljenju in popolnoma vdana v voljo božjo; in mi naj bi se vdajali nepotrpežljivosti in obupnosti? Marija je bila tako požrtvovalna in stanovitna v ljubezni božji; in mi naj bi bili

tako skopi in omahljivi v ljubezni do Boga? Marija je trpela celo življenje; in mi naj bi se bali kratkega trpljenja? Marija je trpela na svoji duši več kot vsi mučenci; in mi naj bi se tresli pred vsako malo zoprnostjo in nadlogo? Marija je sedaj kraljica nebeška, pa te najvišje časti si ni pridobila toliko kot božja Mati, marveč kot Mati bolečin, kot Kraljica mučencev. Tudi mi hočemo priti za njo in k njej v nebesa; ali naj nam bo že tu poslano na cveticah, ali naj nam Bog dá nebesa že na zemlji, ko jih je morala božja Mati tako trdo zaslužiti tam pri svojem Bogu? Saj pot v Jeruzalem pelje čez Golgato, in apostol uči: »Naša sedanja kratka in lahka nadloga nam pripravlja neizmerno visoko, večno čast, katera vse preseže.« (II. Kor. 4, 17.)

Marija pa ni samo z zgledom naša Tolažnica, ampak tudi z dejansko pomočjo. Angel jo je pozdravil »milosti polno«, torej tudi kot milosti tolažbe polno. Sv. Bernard pravi: »Vsem je vse postala; njeno usmiljeno Srce stoji vsem odprto, da vsi najdejo pri njej, kar potrebujejo v svojih stiskah: sužnji svojo odkupnino, bolnik svoje zdravje, žalostni tolažbo, grešnik odpuščanje in Bog svojo čast.« Sv. Bonaventura pa uči: »Veliko prednost je Bog podelil preblaženi Devici, da s svojo molitvijo vse doseže pri svojem Sinu, česar ga prosi.« Grešniku pa zlasti treba, da mu izprosi milost pravega kesanja in spokornega duha. Marija s svojo priprošnjo v nebesih doseže, da se nam trpljenje, bridkost odvzame, zmanjša ali vsaj trpimo bolj vdano. V Kani na Galilejskem je s svojo priprošnjo dejansko pomagala poročencema in svatom. Drugih zgledov telesne in dušne pomoči iz življenja svetnikov in iz vsakdanjega življenja, zlasti z lurške božje poti ali tudi iz svetovne vojske, ste že slišali in jih še boste premnogo v pridigah in šmarnicah ali jih tudi sami berete. Le pridno hodite k šmarnični pobožnosti! Papež Pij VII. je leta 1815. podelil za vsak posamezni dan šmarnic 300 dni odpustka, za cel mesec pa popoln odpustek ob poljubnem dnevu prejemši sv. zakramente. Ti odpustki se morejo tudi dušam v vicah v prid obrniti. O koliko jih je bilo v teku sto let po raznih cerkvah, pred nešteti Marijinimi oltarji in podobami po pobožni molitvi, božji besedi, lepi pesmi, izpodbudnem zgledu že potolaženih, oveseljenih, osrečenih časno in večno!

V Ljubljani, v podružnici sv. Florijana, imajo staro, častitljivo sliko žalostne Matere božje. Prvotna je iz leta 1639., črezno prevlečena druga iz leta 1789. po Andreju Herrlein. Kadar so bili Ljubljancani ali kranjska dežela v silni stiski, zatekali so se verniki k Mariji, po tej podobi češčeni od leta 1693., ko je dne 8. maja pred njo nenadoma izpregledal bivši kuhar kneza Auersperga, Lenart po imenu. Leta 1704. ob veliki vojni sili je bila 14. marca slovesna procesija od stolnice k Sv. Florijanu. Istega leta 2. septembra je šla spet zavoljo suše.

Drugi dan je dobro deževalo. Leta 1705. je bila v juliju huda suša. Ljudje so prosili dežja in šli v procesiji od stolnice k žalostni Materi božji pri Sv. Florijanu. Še tisti dan je deževalo. Leta 1712. je šla 11. oktobra taka procesija, da bi Bog odvrnil svojo jezo ter bi pojenjala goveja kuga. Zlo je jelo pojemati. Leta 1714. je deževalo skoraj neprenehoma. Vode so izstopile in zlasti senu škodovala. Zopet je šla procesija v septembru k milostni podobi pri Sv. Florijanu. Leta 1715. je v majniku razsajala po Ljubljani nalezljiva bolezen, bržkone kože. Umrlo je sila ljudi, 9. maja so jih pokopali 50. Pomoči je šla prosit procesija, katere se je udeležil tudi deželni glavar. (»Slov.«, 12. junija 1915.)

Leta 1915. ob strašni svetovni vojski je 13. junija na škofijski poziv šla prošnja procesija iz cerkve sv. Jakoba s podobo žalostne Matere božje pred uršulinsko cerkev, kakor na praznik sv. Rešnjega Telesa. Udeležila se je je vsa Ljubljana, knezoškof, deželni predsednik, deželni odborniki, mestno starejšinstvo, številno uradništvo, šolska vodstva, vojaški dostojanstveniki in toliko drugega ljudstva iz vseh stanov, da so vse cenili na deset tisoč duš.

Hitim k sklepu. Sv. Pavel opominja v listu do Hebrejcev: »Stopimo torej z zaupanjem k sedežu milosti, da dosežemo usmiljenje in najdemo milost ob času potrebne pomoči.« (4, 16.) Pokazal sem vam danes dva sedeža milosti in tolažbe. Le prav goreče se obračajmo v svojih molitvah k Tolažniku Sv. Duhu zlasti ob prihodnji devetdnevnici in o binškošnih praznikih. Zatekajmo pa se tudi zaupljivo k naši Pomočnici in Tolažnici, da toliko gotoveje dosežemo usmiljenje in najdemo milost pred božjim prestolom. Amen.

Val. Bernik.

Katehetične pridige o krščanski pravičnosti.¹

Spisal dekan Anton Skubic.

I.

O krščanski pravičnosti in grehu.

Slovesno kliče David v 33. psalmu: »Pridite, otroci, poslušajte me, strah Gospodov vas bom učil. Kdo je človek, ki si vošči življenje in rad vidi dobre dni? Varuj svoj jezik hudega, in tvoje

¹ Z ozirom na naročilo II. ljubljanske sinode (Synodus dioec. Lab. II., pag. 29), ki pravi: »Mandamus, ut in qualibet parochia quotannis per decursum trium mensium conciones catecheticae instituantur, quibus quolibet anno pars quinta catechismi, ergo unum caput, sistematice explanetur,« je objavil »Duhovni Pastir« leta 1909., str. 471 in sl., katehe-

ustnice naj ne govore goljufno. Ogibaj se hudega in delaj dobro; išči miru in hiti za njim. Oči Gospodove so obrnjene na pravične, Gospodovo obličje pa je zoper hudodelce!« (Ps. 33, 12 sl.) K čemur tukaj vabi in kliče psalmist, o tem govori peto poglavje našega katekizma, ki razpravlja o krščanski pravičnosti in o človekovi večnosti. Pridite, verniki, poslušajte me, strah Gospodov vas bom učil, ko bom govoril o krščanski pravičnosti in štirih poslednjih rečeh! Čujte ta nauk, da boste znali pravično živeti in srečno umreti! To je naša prva naloga, ki nam jo polaga na srce naš Zveličar z besedami: »Iščite najprej božje kraljestvo in njegovo pravico!« (Mat. 6, 33.)

Kaj pa nam je storiti, da bomo pred Bogom pravični? Sv. pismo hvali Jožefa, ženina Marijinega, da je bil pravičen, in zato ni hotel storiti krivice Mariji. Tudi starčka Simeona imenuje sv. pismo pravičnega, ker je bil bogaboječ. (Luk. 2, 25.) In o Janezovih starših duhovniku Cahariju in njegovi ženi Elizabeti pravi: »Bila sta oba pravična pred Bogom.« Zakaj ju sv. evangelij imenuje pravična? Sv. Luka nam pove vzrok, rekoč: »Ker sta živela po vseh zapovedih in postavah Gospodovih nesvarljivo!« (Luk. 1, 6.) Ako torej hočemo biti krščansko pravični, moramo izpolnovati vse zapovedi božje in cerkvene, ves nauk, ki ga je Kristus prinesel na svet in ga izročil sv. Cerkvi, ogibati se moramo vsakega prestopka in greha, storiti moramo, kakor veli David: »Ogibaj se hudega in delaj dobro!« A ne smemo se ogibati hudega samo zaradi posvetnih kazni in ne delati dobro samo zaradi posvetnega dobička in hvale. Pred tem nas svari naš Zveličar: »Ako ne bo obilnejša vaša pravičnost kakor pismarjev in farizejev, ne pojdete v nebeško kraljestvo!« (Mat. 5, 20.) Ampak ogibati se moramo hudega in delati dobro zato, ker nas je tako učil Jezus Kristus in nas sedaj uči sveta vera. »Moj pravični živi iz vere,« pravi sv. Pavel. (Rimlj. 1, 17.) Imamo zapovedi, ki urejujejo naše razmerje do Boga, do sebe in do bližnjega, in kdor dá vsakemu, kar mu gre, je pravičen. Kristus pa nam ni dal samo svojega nauka in zapovedi, ampak nam daje tudi svojo milost, da moremo te zapovedi izpolniti; obeta pa nam za to tudi plačilo, tako da psalmist iz svoje izkušnje priča: »Mlad sem bil in sem se postaral, pa nisem videl pravičnega zapuščenega, in ne njegovega zaroda kruha prositi.« (Ps. 36, 25.) Kdor se torej s pomočjo božje milosti ogiblje hudega in dela dobro, kakor uči sveta vera, ta je krščansko pravičen.

S tem je postavljeno veliko načelo ali pravilo krščansko pravičnega življenja: Ogibaj se hudega in delaj dobro! V duhovnem življenju pa ne pozna ne Bog ne sv. pismo drugega res-

tične pridige o veri in apostolski veroizpovedi, leta 1910., str. 564 in sl., o upanju in molitvi, leta 1911., str. 513 in sl., o ljubezni in zapovedih, leta 1912., str. 536 in sl., o milosti in zakramentih in letos bode priobčil pridige o krščanski pravičnosti.

nično hudega kot greh. Saj vsako drugo svetno zlo, kakor so revščina, bolezen, šibe, lahko rodi dober sad, če ne morda za čas, pa gotovo za večnost, ako se te bolesi prenašajo v duhu Kristusovem, ki pravi: »Kdor hoče priti za menoj, naj zadene svoj križ in naj hodi za menoj!« Edino greh je tisto zlo, ki dela človeka nesrečnega za čas, kar uči izkušnja, in za večnost, kar uči sveta vera. Saj vemo, da je že prvi greh, izvirni ali podedovani greh, ki so ga zakrivili naši prvi starši, izpremenil zemski raj v solzno dolino in bi bil človeku nebesa zaprl za večno, da mu jih ni Bog-človek odprl s svojim trpljenjem in svojo smrtjo. Ta greh je vzrok toliko drugih osebnih grehov, ki jih je človeštvo delalo skozi stoletja in jih bo še delalo. Ta greh je rodil v človeku razne strasti in upornost zoper božjo postavo, ki hoče te strasti in slaba nagnjenja krotiti.

Da bi po izvirnem grehu pokvarjeni človek vendar še živel po božji volji in tako dosegel svoj zadnji namen, ki je večno zveličanje, je Jezus Kristus staro božjo postavo s svojim naukom dopolnil, obenem pa je zapustil sv. Cerkvi oblast, da tudi ona daje času in razmeram primerne zapovedi. Kdor pozna te zapovedi in vé, da ga vežejo v vesti, pa jih vendar prostovoljno prelomi, stori greh. Zapovedi nam prepovedujejo storiti kaj hudega, obenem pa nam vелеvajo delati dobro. Kdor se torej ne ravna po teh zapovedih, pa kaj hudega, kar je prepovedano, stori, govori, želi ali misli, stori greh; in kdor kaj dobrega, kar je po zapovedi dolžan storiti, opusti, stori tudi greh.

Kakor pa vse zapovedi niso enako stroge, tako tudi grehi, ki so zoper te zapovedi, niso enako veliki in tudi nimajo vsi enakih posledic. Naš Zveličar sam dela v svetem evangeliju razloček med različnimi grehi, in nekatere primerja pezdirju, druge pa brunu, nekatere komarjem, druge pa kamelam. Iz tega sledi, da so eni veliki, ki jih imenujemo tudi smrtni, drugi pa so mali, ki se nazivljejo tudi odpustljivi. Med obema vrstama je tako velik razloček, da se ne dasta niti primerjati, tako velik, da vsi mali grehi vsega sveta in vseh tisočletij ne morejo narediti enega smrtnega greha. Vendar pa mali grehi nastirajo pot velikim in so njihovi predhodniki po besedah Siraha: »Kdor majhno začetava, bo sčasoma padel!« (19, 1.)

Kaj je smrtni greh? Smrtni greh je neskončno razžaljenje božje, in kriv ga je tisti, ki prelomi božjo postavo v kaki veliki reči, in sicer tako, da greh jasno spozna in popolnoma privoli vanj. To kaže, da je pri vsakem smrtnem grehu neka zloba. Saj smrtni greh se ne stori takoj, ampak stori ga samo tisti, ki ga hoče storiti. Če je kdo kaj storil, kar božja postava strogo prepoveduje, pa tega ni popolnoma jasno spoznal, ali pa, če je tudi jasno spoznal, pa ni popolnoma v to privolil, ni storil smrtnega greha. Noe se je opil, da je izgubil zavest, pa ni smrtno grešil, ker ni poznal vinske moči. V življenju svetnikov beremo, da so hoteli zlobniki onečastiti čiste device, pa ko bi se bilo to tudi

zgodilo, one ne bi bile grešile, ker v to niso privolile. Ko bi te napadale bogve koliko časa nespodobne misli, pa naj bodo najostudnejše in na najsvetejšem kraju in ob najsvetejših trenutkih, ne boj se in ne vznemirjaj; nisi grešil, ako se jih nisi popolnoma jasno zavedal ali nisi popolnoma privolil vanje.

Pomisliti moramo namreč, da je smrtni greh nekaj strašnega in ima grozotne posledice. Smrtni greh je zloben upor zoper Boga. »Kdo je Gospod, da naj bi poslušal njegov glas? Ne poznam Gospoda!« tako govori z egiptovskim kraljem tak grešnik. (II. Moz. 5, 2.) Nepopisna nehvaležnost za brezštevilne božje dobrote je smrtni greh, tako da bridko toži Gospod pri Izaiju nad temi grešniki: »Poslušajte, nebesa, in zemlja, vleci na ušesa, ker Gospod govori: Otroke sem izredil in povišal, oni pa so me zaničevali! Vol pozna svojega gospodarja in osel jasli svojega gospoda, Izrael pa ne pozna mene, in moje ljudstvo me ne razume!« (Iz. 1, 2 sl.) Ta tožba Gospodova bolj jasno kaže, kaj je smrtni greh, kot vse razlage. Smrtni greh zaničuje vse božje dobrote, vse odrešenje Kristusovo, vse posvečenje Sv. Duha!

Zato pa ima smrtni greh tudi nedogledne posledice. Po milosti božji je bil človek zvezan z Bogom, užival je njegovo ljubezen, bil je otrok njegov in je imel pravico do nebes. Smrtni greh prinese vsemu temu smrt. Pretrga to zvezo med Bogom in človekom, in grešni človek je pred Bogom mrtev, kakor pravi Ezechiel: »Duša, ki greši, naj umrje!« (18, 20.) In sv. Janez takemu grešniku očita: »Ime imaš, da živiš, pa si mrtev!« (Skr. razod. 3, 1.) Kako naj tak človek, ki je nehal biti otrok božji, še moli: »Oče naš, kateri si v nebesih?« — Morda si je človek pridobil pred grehom že mnogo zaslug, ki bi mu jih Bog po svoji zvesti obljubi v nebesih pravično poplačal. Vse to je s smrtnim grehom izgubljeno in bo ostalo izgubljeno, dokler grešnik ostane v smrtnem grehu. Sam pravični Bog to oznanja, rekoč: »Če se pa pravični od svoje pravice obrne in počenja hudobijo po vseh gnusobah, ki jih je hudobni navajen delati, bo mar živel? Vsa njegova pravična dela, ki jih je storil, bodo pozabljena!« (Eceh. 18, 24.) Usodna izguba! — Da so naša dobra dela za nebesa zaslužna, jih moramo vršiti v stanu posvečujoče milosti božje. Ker pa smrtni greh to milost odvzame, zato postane grešnik nezmožen, da bi si v tem stanu pridobil kaj za nebesa. Koliko dobrih del in dragocenega časa gre v izgubo! Prav kakor veli svetopisemski pregovor: »Leta hudobnih bodo okrajšana!« (Preg. 10, 27.) — Po pričevanju božjem: »Brezbožniki nimajo miru« pravičnost strogo zahteva, da smrtni greh doleti tudi kazen. Kako Bog greh kaznuje že na tem svetu, nam izpričuje vzdihovanje sv. Cerkve: »Kuge, lakote in vojske reši nas, o Gospod!« Vse to je kazen za greh, kakor jo je napovedal sam Gospod pri preroku Izaiju: »Ker so postave prelamljali, pravico preobračali, večno zavezo raztrgali, zato bo prokletstvo zemljo žrlo!« (24, 5 sl.) Vsem tem kaznim, ki sicer na svetu ne zadevajo vsakega grešnika, — Bog

sam vé, zakaj ne, — pa bo prav gotovo v večnosti sledila Sodnikova beseda: »Poberite se izpred mene, prokleti, v večni ogenj!«

Sv. Magdalena Paciška je premišljevala zlobo smrtnega greha, pa je na smrtni postelji vzdihnila: »Umiram, in česar v življenju nisem nikdar umela, tudi sedaj ne umem: kako more človek pri zdravi pameti storiti smrten greh!« Ako resno pomislimo, kaj je smrtni greh in kaj rodi, tudi mi tega ne bomo

Mali greh v duši ne napravi tega razdejanja. Stori ga tisti, ki prelomi božjo postavo le v kaki mali reči, ali pa, če jo tudi prelomi v veliki reči, pa je ne prelomi popolnoma vedoma in prostovoljno. Že iz tega sledi, da ljudje delajo male grehe iz slabosti ali nepazljivosti, ali pa zaradi tega, ker nimajo tako hudih posledic. Vendar tudi mali greh žali Boga, in ako bi vselej pomislili, kaj je Bog, ki je tudi po malem grehu razžaljen, pa bi ga nikdar ne žalili. Mali greh sicer ne umori človekove duše, vendar jo omadežuje. Dočim Bog sam vzklika nad popolnoma čisto dušo: »Kako si lepa, prijateljica moja!« (Vis. pes. 4, 1.) »Moje veselje je bivati med človeškimi otroki!« (Preg. 8, 31), pa bi mu lahko tudi po malem grehu, ki pade na dušo, v usta položili besedo Jeremijevo: »Kako je otemnelo zlato, izpremenila se najlepša barva!« (Žal. 4, 1.) Tudi mali greh nas pripravi ob mnogo milosti, ki bi nam jih sicer Bog podelil; zato naj vsakdo pazi na besedo Gospodovo: »Kdor ima, mu bo dano, da bo obilno imel; kdor pa nima, mu bo še to, kar ima, odvzeto.« (Mat. 13, 12.) Tudi mali greh nakoplje kristjanom mnogo kazni; kdo tu ne misli na razne šibe na svetu in na kazni v vicah? Caharija, oče Janeza Krstnika, je onemel, ker je le nekoliko dvomil nad angelovo besedo. Posebno pa je mali greh zato nevaren, ker pripravlja pot večjim grehom. »Kdor majhno zamuje, bo sčasoma padel,« svari modri v sv. pismu. (Sir. 19, 1.) Zato pravi sv. Ambrozij: V malih bojih pokaži, da znaš zmagati v velikih! Tudi mali greh vernemu človeku, ki hrepeni po krščanski pravičnosti in svetosti, ni malenkost!

Verniki, bežimo pred grehom kakor pred kačol! Kdor se ji bliža, ga popade! Predvsem pa se bojmo smrtnega greha, ki prinese smrt duši, smrt milosti božji, smrt zasluženju, večno smrt! — Cesar Atanazij je živel zelo brezbožno. Nekega dne stopi predenj mož častite postave. V eni roki drži veliko knjigo, z drugo pa potegne čez list dolgo črto, rekoč: »Zaradi tvoje brezbožnosti ti prekrížam štirinajst let življenja!« V hipu zahrumi strašno neurje in tresk pretresa zemljo. Cesar se splazi v najskrivnejši kot svoje palače. Pa tudi tam ga pograbi roka božja, strela udari, in cesar je mrtev v svojih grehih. — Zato vam kličem še enkrat: Pridite, verniki, strah Gospodov vas bom učil, ko vam bom govoril o različnih vrstah grehov ter vam slikal lepoto krščanskih čednosti in zaslužnost dobrih del, da se ogibljete huđeга in delate dobro in se tako s strahom in trepetom pripravljate na svoje poslednje reči! Amen.

II.

Poglavitni grehi. (I.)

(1, 2.)

Ko naš katekizem našteva različne vrste grehov, stavi na prvo mesto poglavitne grehe, ker so glava ali vir mnogih drugih grehov. To so stari očaki med grehi, ki imajo zarod mnogobrojen, kakor je zvezd na nebu, peska ob morski obali, listja v jesenskem gozdu. Noben travnik ni tako rodovit, kakor je rodovito polje poglavitnih grehov. Stara glava si je izmislila že toliko hudobij, da nam jih je prešteti nemogoče. Kakor izvir reke bruha vedno novo vodo na dan, pa mu je ne zmanjka, tako so tudi poglavitni grehi neizčrpljiv vir vedno novih, pa vedno starih grehov. Poglavitni grehi so kakor mlakuža, v kateri se redijo tisoči najostudnejšega mrčesa. Sv. apostol Pavel svari svojega ljubljence Timoteja pred to golaznijo, pišoč: »Bodo ljudje samoljubni, lakomni, napuhnjeni, prevzetni, preklinjevalci, staršem nepokorni, nehvaležni, hudobni, brez ljubezni, nepokojni, obrekovalci, nečisti, neusmiljeni, brez dobrotljivosti, izdajalci, predrzni, napihnjani, kateri bodo sladnost bolj ljubili kot Boga. In takih se ogibaj!« (II. Tim. 3, 2 sl.) Ta smradljiva voda torej teče iz teh studentev, ki so: napuh, lakomnost, nečistost, nevoščljivost, požrešnost, jeza in lenoba. Oglejmo si posamezne!

1. Začetek in povod vsega greha je **n a p u h**, zato tudi prvi med poglavitnimi grehi. Z napuhom greši, kdor samega sebe čez mero povzdiguje in neredno hrepeni po časti in prednosti, pravi katekizem. Prav je, da človek sebe čišla in ceni. To mu velewa njegovo dostojanstvo, ker je človek, po umu in prosti volji vzvišen nad vse živali, po duši naravna podoba božja. Kot kristjan je opravičen se ceniti še bolj, saj je odkupljen s krvjo Jezusa Kristusa, otrok božji, brat Kristusov, tempelj Svetega Duha, dedič nebes, ud sv. Cerkve, ki ima pravico do vseh zakladov milosti. Preveč pa bi se povzdigoval, ko bi te naravne in nadnaravne dobrine pripisoval samemu sebi, ne pa neskončno dobremu Bogu. Zato pravi sv. apostol Pavel: »Kaj imaš, česar bi ne bil prejel? Ako pa si prejel, zakaj se bahaš, kakor bi ne bil prejel?« (I. Kor. 4, 7.)

In na kaj so ljudje često tako neskončno ponosni? Na svoj rod, na svojo lepoto, na svojo postavo, na svojo obleko, na svoj denar in posest, da, celo na svoje oči, svoje zobe, svoje lase in bogve na kakšne malenkosti še! Vsakega takega bi lahko vprašal: »Kaj imaš, česar bi ne bil prejel?« — Nekateri ljudje, zlasti ženskega spola, bi radi vso najlepšo in najdragocenejšo obleko obesili nase, samo da bi se zdelo, da so več nego drugi. Sicer ni vselej lepa obleka znak napuha, saj je vsakemu dovo-

ljeno, da se nosi po svojem stanu, in mnogokrat pod dragoceno obleko biva prav ponižna duša. A če se preprosta dekla oblači kakor kneginja, ako izpod revne slamnate kočice prišeta devojka kakor jutranja zarja, je to prevzetnost in napuh, ki hodi pred padcem in vodi v propast!

Napuh mora pasti, zakaj on zaničuje Boga, vero, Cerkev in bližnjega. »Kdo je Gospod,« tako govori prevzetnik z egiptovskim kraljem, »kdo je Gospod, da čujem njegov glas? Ne poznam Gospoda!« (II. Moz. 5, 2.) Vse, kar je in kar ima, prevzeten človek pripisuje samemu sebi, zato zaničuje Boga in vero, ki uči, kaj smo Bogu dolžni. Pred Bogom ne uklone svojega kolena. Zato zaničuje tudi Cerkev, ki je od Kristusa postavljena učiteljica razodetih resnic, ki so prevzetniku le praznoverje, Cerkev sama pa ustanova za poneumnjevanje ljudi. V očeh napuhnjenega ponosneža tudi njegov bližnji ni nič; v njem ne vidi z isto Kristusovo krvjo odkupljenega brata, ki velja pred Bogom vsaj toliko kakor on, pa naj bo tudi najubožnejši revež; na bližnjem vidi samo napake, same pege, na sebi pa same vrline, kot oni farizej v templju, ki se je ponašal, da ni iz nečedne kompanije tatov, krivičnikov, prešuštnikov in drugih, pa je šel v svojih grehah domov.

Ako prevzetnik nazadnje spozna, da je mislil in storil napačno, nima poguma, da bi to svojo napako tudi spokorno spoznal, priznal morda pri spovedi in prosil odpuščanja. Iz tega pa se rodi zakrknjenost, trdovratnost in nespokornost. Vsa krivoverstva imajo svoj temelj v napuhu in prevzetnosti.

Duhovnik in profesor Döllinger je bil velik učenjak in bogoslovec. Pričakoval je, da ga bodo kot takega poklicali tudi k vatikanskemu cerkvenemu zboru. Ker so ga prezrli, je bil v svojem ponosu tako užaljen, da se ni hotel pokoriti odlokom tega zbora, ampak je od Cerkve odpadel in ustanovil takomenovani starokatolicizem. Pred svojo smrtjo je sicer spoznal svojo krivdo in se je želel spraviti s sv. Cerkvijo; poslal je v Rim k papežu svoje poslanca, ker je bil sam bolan, da bi ti zanj prosili odpuščanja in odveze; toda preden so ti prišli v Rim, je učeni pa prevzetni, a sedaj ponižani Döllinger že izdihnil svojo dušo. Sodil ga je Bog! Mi ga nimamo pravice soditi, vendar pa moramo verjeti sv. pismu, ki pravi: »Gospod se prevzetnim ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost.« (I. Petr. 5, 5.)

Pregovor pravi, da neumnost in napuh rasteta na enem grmu. Zato govori tako svarilno Sirah: »Začetek slehernege greha je napuh; kdor se njega drži, bo s kletvijo napolnjen, in poslednjič ga bo on podrl.« (10, 15.) Dokaz za to je padec angelov, nad katerimi se zavzema prerok Izaija: »Kako si ti od neba padla, danica, ki si zjutraj vzhajala? Kako si na zemljo padel, ki si v svojem srcu rekel: V nebo pojdem, nad zvezdami božjimi bom postavil svoj prestol! Pojdem na višavo oblakov in enak bom Najvišjemu. Pa boš v pekel pahnjen, v globoko jamo!«

(Iz. 14, 12 sl.) Napuh je pahnil naše prve starše v nesrečo, ker sta hotela biti kakor bogova. Na tisoče in milijone ljudi je že spoznalo, žalibog mnogokrat le prepozno, da napuh hodi pred padcem! Koliko nesrečnih deklet toči solze nad svojim napuhom, koliko mladeničev nosi posledice te pregrehe, koliko mož in ženâ živi zaradi prevzetnosti življenje, ki ni vredno življenja, koliko družin je razdejanih zaradi napuha! Napuh hodi pred padcem, na to naj često pomislijo oni, ki po njem še niso padli!

Saj drugače tudi ni mogoče, dragi verniki! Koliko milosti Gospod Bog ponuja vsem ljudem, ki jih hočejo v vsej ponižnosti sprejeti! Toda napuh te milosti zametava in jih peha od sebe. Kaj čuda, ako je današnji svet tako reven na čednostih? Sam Sveti Duh govori: »Prevzetnim se Bog ustavlja, ponižnim pa daje svojo milost!«

Verniki! Napuh je bolezen današnjih dni. Moderno prosvetljeni in naduti svet je v svojem napuhu zavrgel vsako božjo in cerkveno veljavo in noče nad seboj poznati nobenega gospoda, zato pa se je Gospod obrnil od velikega dela tega sveta, oni Gospod, ki je tako ljubeznivo vabil, rekoč: »Učite se od mene, zakaj jaz sem krotak in iz srca ponižen,« oni Gospod mora z žalostjo gledati, kako ta svet v napuhu odpada od njega in dere v svojo pogubo. V zavesti svoje ničevosti se ponižajmo pred svojim Bogom, priznajmo, da smo mi nič, on pa je naše vse! Kdo je kakor Bog? Kaj pa je človek? »Kot seno so njegovi dnevi, in kakor cvetlica na polju, tako uvene!« (Ps. 102, 15.)

2. »Lakomnikovemu očesu ni dovolj le nekoliko krivice, on se ne nasiti, dokler se ne usuši in svojega življenja ne konča!« (Sir. 14, 9.) S temi besedami nas modri v sv. pismu svari pred drugim poglavitnim grehom, ki je **l a k o m n o s t**, in o kateri katekizem pravi, da z lakomnostjo greši, kdor neredno ljubi denar in premoženje. Da je lakomnost res eden glavnih grehov in da res rodi mnogo drugih grehov, sledi že iz besedi sv. Pavla, ki piše Timoteju: »Korenina vsega hudega je lakomnost.« (I. Tim. 6, 10.) Oglejmo si jo, bežimo pred njo, sicer nas podere in pogubi!

Kdor pridno dela, da si kaj pridobi in prisluži; kdor se po pameti trudi, da svoje premoženje pomnoži za poznejše, morda težje čase, za starost, za stiske, za bolezen, za dneve obiskanja; kdor varčuje, da more svoje otroke in domače preskrbeti, jih izobraziti in postaviti na svoje lastne noge, ta ne greši; nasprotno, on je pametno varčen in moder človek, ki gleda vsaj za ped v prihodnost. Previdnost se sploh imenuje mati modrosti. Človek ima že po božji naredbi različne potrebe, za katere potrebuje časnega imetja, ki se mora zanje truditi. Saj je Gospod sam to določil, ko mu je dejal: »V potu svojega obraza si boš služil svoj kruh!« (I. Moz. 3, 19.) Kdor po pameti ne skrbi za prihodnost, v božjih očeh nima veljave. Zato Sv. Duh lenuha pošilja k mravlji v šolo, rekoč: »Pojdi k

mravlji, o lenuh, in ogleduj njena pota ter se uči modrosti. Ona nima vojvoda, ne učenika, ne oblastnika, pa si vendar poleti hrano pripravlja in ob žetvi nabira, kar uživa. Lenuh, doklej boš spal? Kdaj boš vstal iz svojega spanja? Nekoliko boš spal, nekoliko dremal, nekoliko roke križem držal, da bi spal, in pomanjkanje bo prišlo k tebi kakor popotnik, in revščina kakor oborožen človek. Če pa ne boš len, bo prišla tvoja žetev kakor studenec, in pomanjkanje bo daleč od tebe bežalo.« (Preg. 6, 6 sl.)

Kdor ljubi denar in imetje zato, ker mu je to potrebno, da vzdrži sebe in svojce, ta redno ljubi imovino. Kdor pa ljubi vse to samo zato, ker je denar, kdor hrepeni po tem samo zato, da ima, ta je lakomnik. Njemu je denar največja dobrota, ki po njej stega svoje roke, in mu vsled tega nobeno sredstvo ni preumazano, da mu le prinese denarja. Sv. Pavel imenuje lakomnost malikovanje, ko piše Efežanom: »To namreč vedite, da noben lakomnik, kar je malikovanje, nima deleža v kraljestvu Kristusovem in božjem.« (5, 5.) Zakaj ne? Naš Zveličar pove: »Nihče ne more služiti Bogu in mamonu!« (Mat. 6, 24.) Lakomniku je namreč trebuh njegov bog, zato zapušča pravega Boga po besedah apostola narodov: »Korenina vsega hudega je lakomnost; nekateri, ki so po njej hrepeneli, so zašli od vere in se zapletli v velike nadloge.« (I. Tim. 6, 10.)

Lakomnost rodi vedni dušni nemir. Bogat lakomnik ima manj mirnih ur kot največji revež in več skrbi kot zadnji berač. Sedaj se boji kake izgube, sedaj trepeta pred nezdgodami, dan ga plaši pred roparji, noč pred tatovi, zato skriva svoje novce zdaj tu zdaj tam v večni skrbi in strahu. Nemiren mu je dan, nepokojna noč. Srečnega skopuha ne boste našli; ako hoče človek iskati svoje sreče, naj jo išče drugje, ne v mrzli kovini!

Prevara, goljufija, krivičnost so mu dobrodošla sredstva, da si pridobi in pomnoži denar. Seveda bi ga najrajši dobil po pošteni poti, že zaradi ljudi; toda, ako to ne gre, se ne ustraši tudi računov, ki se jih v šoli ni nikdar učil in jih v računskih knjigah ne najde!

Koliko sovraštva se izcimí iz lakomnosti med najbližjimi sorodniki zaradi dediščin in zapuščin! Otroci in bratje in sestre in tete in svaki in svakinje in vnuki in vsa kolena sorodstva so si v laseh, kadar gre za nekaj borih novcev, ki jih je umrlí pristradal! Vsi dediči pa ne spravijo morda tudi iz bogate dediščine toliko skupaj, da bi kupili eno samo kapljico hladilne vode za trpečega rajnika! Lakomnost jim je stisnila s podedovanim denarjem napolnjeno pest!

Izdajstva in krive prisege niso redek sad lakomnosti. Denar je hotel imeti Juda Iskarijot, četudi je imel vsega pri svojem Gospodu, kar je potreboval, in je izdal svojega dobrega Učenika za 30 srebrnikov. Ni ga gnala do tega koraka potreba, ampak samo pohlep po denarju. Več bi bil lahko dobil zanj, pa

mu je bilo to dovolj, da je bil le denar in ta gotov! — Sodne dvorane pa bi lahko pričale, kolikim lakomnikom je ta strast dvignila tri prste, da so s krivo prisego poklicali živega Boga za pričo svoje strastne omamljenosti!

Mamon, koliko ljudem si že pregnal iz srca vso usmiljenost in si mesto čutečega srca potisnil v prsi mrzel kamen in trdo železo! Naj tudi tisoči okrog njega padajo od lakote in bede, lakomnik ostane trd in mrzel! Naj so se ob vojski gladni otroci trgali za skorjico kruha, lakomnik je v prodajalni navijal cene do brezkončnosti; noben božji nauk o ljubezni ni mogel ogreti njegovega kamnitega srca, šele državna postava je morala postaviti meje njegovemu pohlepu. Evangelijski bogatin, ki se je pasel nezmerno, dočim je ubogi Lazar psom zavidal drobtine, ki so padale raz mizo, ima mnogo posnemalcev med novodobnimi lakomniki!

Veliki učitelj sv. Pavel piše: »Kateri hočejo obožateti, padejo v izkušnjava in v zanko hudičevo in v veliko nepridnih in škodljivih želj, katere potope človeka v pogubljenje in končanje!« (I. Tim. 6, 9.) Sv. Bazilij pa za njim nadaljuje: »Pohlep po denarju napolnjuje gozd z roparji, hiše s tatovi, družine z nemiro, sodne dvorane s krivimi prisegami, trge z goljufijo, bivališča nedolžnosti z bedo in revščino, oči sirot s solzami, srca vdov z vzdih, ječe z zločinci in pekel s pogubljenici!« (Hom. in avarit.)

Morda si lakomnik misli, da bo to strast opustil, ko bo dosegel gotovo vsoto. Toda ta trenutek ne pride nikoli, ker že modri v sv. pismu zatrjuje: »Lakomnikovemu očesu ni dovolj le nekoliko krivice; on se ne nasiti, dokler se ne usuši in svojega življenja ne konča!« (Sir. 14, 9.) Lakomnik je podoben vodeničnemu človeku; poln je vode, pa je vedno žejen! Ob velikem kupu gine morda lakote, ker se boji za denar. Kar v hipu pa morda pride smrt, človek, ki je molil mrzlo in mrtvo kovino, mora stopiti pred večnega Sodnika s praznimi rokami, brez dobrih del, brez del usmiljenja, po katerih bo Sodnik vsakega človeka sodil! Denarju služiti celo življenje, da se ta denar niti ne gane, ko njegov gospodar odhaja s sveta pred Sodnika, — to je strašna usoda! A le prezaslužena!

Verniki predragi! »Ničesar nismo prinesli na svet,« pravi sv. Pavel, »gotovo je, da tudi ničesar ne moremo odnesti.« (I. Tim. 6, 7.) Denar nima tega namena, da bi kristjan, ki ima tako malo časa odmerjenega za preskrbo svoje duše, da bi ta kristjan v denarnih skrbih tratil čas in pogubljal svojo dušo. Saj tako svareče govori Gospod: »Kaj pomaga človeku, če ves svet pridobi, na svoji duši pa trpi škodo!« (Mat. 16, 26.) »Norec, kar si skupaj spravil, čigavo bo?« je ob drugi priliki naš Zveličar vprašal prešernega bahača. Svet pač sodi ljudi po tem, koliko imajo denarja, in temu denarju tudi izkazuje nezasluženo

čas; toda večni Sodnik, ki ne gleda na denar in na osebo, bo sodil čisto drugače! On ne bo prešteval denarja in računal vrednostnih papirjev ter vložnih knjižic in bankovcev, ampak bo štel dobra dela, dela usmiljenja, posušene solze vdov in sirot, hvaležne molitve ubožcev, za teboj jokajoče berače, na tvojem grobu klečeče podpirance, — to so biseri in dragulji, to so ključi, ki odpirajo nebeške dvore! Amen.

Nagovori za mladino.

11. O velikonočnem veselju.

Preljubi otroci! Poglejte na veliki oltar! Na evangelijski strani stoji podoba Jezusova. Rdeče rane nosi na rokah, nogah in na srcu, zastavico v svoji desnici. Kadar pogledam na to podobo, se mi zdi, da čujem besede: »Vstal je, kakor je rekel — aleluja!« Da, vstal je Jezus, vstal iz lastne moči, vstal iz zaprtega groba. Bil je ranjen, pribit na križ, umorjen, v grob položen — a sedaj živi. Premaгал je smrt, premaгал pekel in njegovega poglavarja — hudobnega duha. Kot slavni zmagovalec stoji mili Zveličar pred nami in nam oznanja veselo resnico, da smo odrešeni, da so nam znova odprta nebeška vrata. Kdo pač ne bi bil vesel te velike sreče! Veselimo se v teh velikonočnih praznikih in pridružimo se danes onemu veselju, ki je zavladovalo prvo velikonočno nedeljo.

Bridka žalost se je naselila med nebeške anjele, ko so gledali božjega Sina v groznem trpljenju. Ta potrlost je izginila velikonočno jutro. Ta dan je Jezus vstal od mrtvih. Z lastno močjo je združil svojo dušo s telesom. Silno lep in poveličan je prišel iz zaprtega groba; obdržal je le rane na rokah, nogah in na srcu, katero mu je napravil vojak s sulico, da bi se prepričal, če je že mrtev. Ko angeli zagledajo od smrti vstalega Zveličarja, izpremenjenega Jezusa, zadoni takoj iz njih ust po nebeškem prostoru »veseli aleluja« in v vsej ponižnosti počaste svojega Gospoda. Eden odhiti na zemljo, odvali kamen, da pokaže vsemu svetu, da je grob prazen, da je Zveličar res vstal. Iz strahu so pobegnili vojaki. Dva angela v svetlobelih oblačilih stražita pri odprtem grobu. Angel na desni reče ženam, ki so hotele maziliti mrtvo telo Jezusovo: »Ne bojte se! Jezusa naza-reškega iščite, ki je bil križan. Vstal je, ni ga več tukaj.« (Mat. 28, 56.) — A ne samo angeli, ljubi otroci, temveč tudi zemlja je ta dan veselo pozdravila od smrti vstalega Odrešenika. — Največje veselje je pač občutilo materino srce Marijino, ko je zagledalo v rajski lepoti svojega ljubega Sina. Ta je največ

trpela na Kalvariji, zato se je tudi njej Jezus najprej prikazal in jo potolažil. — Razveselil je nadalje Magdaleno. Gorela je čiste ljubezni do Jezusa, oklenila se je v grozni žalosti svetega križa in pretakala grenke solze. V nedeljo zjutraj je hitela h grobu — grob je prazen. Jokaje išče Jezusovo telo in reče vrtnarju: »Ako si ga ti odnesel, povej mi, kam si ga položil.« (Jan. 20, 15.) Z znanim glasom jo vrtnar pokliče: »Marija«. Magdalena spozna, da stoji pred njo Jezus. Prikazal se je v podobi vrtnarja. — Žene so povedale apostolom, da je Jezus vstal od mrtvih. Peter in Janez tečeta h grobu. Najdeta, da je prazen. Janez se vrne in pove, da je res tako kakor so pravile žene. Peter, otroci, Peter stopi v samotni kraj. Njegova vest se zbudi. Pred očmi mu plava greh, ki ga je naredil na dvorišču velikega duhovnika. Srce mu trepeti. Solza za solzo kaplja po licu; Peter moli kesanje. Naenkrat je Jezus pred njim. Pove mu, da je vse odpuščeno in da ga ljubi kakor prej. Oh, kako radost začuti njegova duša. Odhiti k apostolom in jim veselo pripoveduje, da Jezus živi, da ga je sam videl in ž njim govoril. — Dva učenca sta šla isti dan v trg Emavs. Dve uri je bil oddaljen od Jeruzalema. Govorila sta o Jezusu. Kar se jima pridruži prijazen popotnik. Med pogovori pridejo v trg. Stopijo v hišo in sedejo za mizo. Popotnik vzame kruh, razlomi in ga jima poda. »Zdaj se jima odpró oči in spoznata ga. On jima pa izgine izpred oči.« (Luk. 24, 31.) Jezus se je prikazal učencema v podobi popotnika. Veselo gresta oba še isto uro v Jeruzalem in povesta apostolom, da sta videla Jezusa in ž njim govorila. — Zares, zemlja se je veselila Jezusovega vstajenja. Vsi verniki tedanjega časa so radostnega srca obhajali prvi velikonočni praznik. A zakaj neki so se tako veselili ta dan, preljubi otroci? Prepričali so se, da je Jezus — Sin božji, pravi Bog. Bil je ranjen, križan, mrtev, pokopan — zdaj živi. Kdo more vstati od mrtvih — z lastne moči? Tak čudež more storiti le Bog. In Jezus ga je naredil in s tem potrdil svoje apostole in druge, pa tudi nas vse, da je pravi Bog. Zato je pa tudi resnično vse, kar je učil; resnično tudi ono, kar slišite v šoli pri krščanskem nauku ali v cerkvi pri pridigah. O, zares lepi in veseli so velikonočni prazniki! Le verujte v Jezusa in v njegove nauke!

Praden končam, poglejte še enkrat na podobo od smrti vstalega Zveličarja. V eni roki drži banderco, z drugo kaže kvišku proti nebu. Da, tam gori je naša prava domovina. Isti Jezus, ki je obudil samega sebe, bo obudil tudi nas na sodnji dan. To nam zatrjuje z besedami: »Ura pride, ob kateri bodo vsi, ki so v grobeh, slišali glas Sina božjega.« (Jan. 5, 28.) To se pravi, pride čas, ko bodo vsi mrtvi na povelje Sina božjega vstali iz grobov in prišli k sodbi. Kakšno veselje bo takrat, ko bomo zagledali svoje starše, brate, sestre in znanke; ko bomo videli vse svetnike, angele, Marijo in Jezusa v nebeški lepoti.

Oh, to bo lepo, to bo dan radovanja; toda ne za vse, temveč le za one, ki bodo stali na desni strani. Otrok moj, živi tako, da boš prišel med božje izvoljence! Amen.

P. Arhangelj Appej, katehet.

12. O dobrih pastirjih.

Živel je priden in skrben pastir. Ljubil je ovčice svojega očeta in jih vodil po dobri paši; pazil je, da se ni katera izgubila, in varoval pred divjimi zvermi. In ako je kaka zver zgrabila jagnje, ni pustil, da bi ga odnesla in požrla, temveč tekkel je za njo in ji jagnje iztrgal iz žrela. Res, pogumen in dober je bil ta pastir. Njegovim ovcam se je dobro godilo. Ta pastir je bil pozneje kralj izraelski, z imenom David. — Preljubi otroci! Tudi za vas se zelo skrbi. Več jih je, ki čujejo nad vami, vas uče in opominjajo; trudijo se za vas, da bi bili srečni na svetu in srečni tudi po smrti. Vsi ti so vaši dobri in skrbni pastirji, vi pa njihove ovčice. In kdo so vaši dobri pastirji, želim danes pojasniti.

Prvi vaši dobri pastirji so starši: oče in mati. — Koliko dobrega ste že dobili od njih. Odkar ste prišli na svet, pa do danes vedno skrbe za vas; delajo pridno, da vas prežive in oblačijo; uče vas in svare, da bi znali prav živeti in se večno zveličati. Brez njih ne bi imeli ničesar; brez njih ne bi znali ne govoriti, ne hoditi, ne moliti; da, na svetu vas ne bi bilo več že zdavnaj — kmalu po rojstvu bi morali umreti. O kako dobri so vaši blagi starši! In vi? Ste li ubogljive in hvaležne ovčice? Kaj vam pravi vest? — Namesto Boga za vas skrbe in v njegovem imenu vam ukazujejo, zato jih ubogajte in ljubite. Zlasti pa molite zanje, posebno še za očeta, ako ga je presvetli cesar poslal v vojsko. Z molitvijo boste vsaj nekoliko povrnili trud, ki ga imajo z vami.

Reven oče je hodil delat v tovarno, da je preživel sebe, svojo ženo in petero otrok. Ko je bil nekega dne zopet pri delu, priteče najmlajši sinček, ki se je dosedaj igral na prostoru pod oknom, k materi v kuhinjo in prosi, naj ž njim moli za očeta. Deček takoj poklekne, zmoli očenaš in odhiti k svoji igri. Opol dne pride oče domov. Ves otožen pripoveduje, da bi bil skoro umrl v tovarni. Žena se prestraši in vpraša: »Kdaj pa ti je bilo tako slabo?« — »Ravno ob poldvanajstih« — ji odgovori. Mati reče: »Glej, ravno ob tej uri je pritekkel k meni najin najmanjši deček in je molil zate.« Očetu stopijo solze v oči. Hvaležno poljubi svojega otroka, ker mu je z molitvijo rešil življenje. — Bog rad usliši otrokovo molitev. Ne pozabite moliti za svoje starše!

Ko otrok nekoliko odraste, dobi poleg staršev še druge dobre pastirje, namreč učitelje. Sicer bi morali starši učiti svoje sinove in hčere, a ne utegnejo, imajo dovolj drugega opravila;

pa znabiti tudi ne znajo, kar je dobro, da vé deček ali zna deklica. Zato starši pošiljajo svoje otroke v šolo. — Tudi vi vsi ste učenci in učenke na naši šoli. Učitelji in učiteljice vas poučujejo v raznih predmetih in se trudijo z vami več let, da bi si pridobili potrebnih vednosti za življenje. Dolžnost vaša je, preljubi otroci, da svoje učitelje poslušate, ubogate, se naučite in spišete, kar ukažejo. Kratko rečeno: dolžnost vaša je, da ste pridne, krotke in ubogljive ovčice v svojih razredih. O pomislite, kakšni ste bili dosedaj? Kakšno je vaše učenje, kakšni odgovori, kakšne naloge, kakšno obnašanje? Marsikdo je lena, poredna, trmasta ovca, ki žali svojega pastirja, dobrega učitelja! Otrok moj, poboljšaj se! Vprijodnje spoštuj svojega učitelja, ubogaj, ljubi ga in moli zanj!

Poleg staršev in učiteljev so eni, ki predvsem skrbe za vaše duše, da bi jih večno zveličali. Imenujejo se dušni pastirji, in ti so: duhovniki. Poučujejo vas v krščanskem nauku, ki je najpotrebnejši za vsakega človeka, kajti ta nas uči — kakor veste iz katekizma — »kaj moramo storiti, da Bogu služimo in se večno zveličamo«. Vrhutega nam duhovniki dele sv. zakramente. Pri sv. krstu so vas sprejeli v katoliško Cerkev, pri spovedi odpustili grehe, pri sv. obhajilu podali Jezusa samega. Duhovniki darujejo za vas sv. mašo in molijo za vse; tudi opominjajo, da bi se pobjšali. In ako je kdo bolan, pride k njemu duhovnik ob vsaki uri in ob vsakem vremenu, ga spravi z Bogom in potolaži. Zares, duhovniki se ne boje ne truda, ne težav, samo da bi vse otroke pripeljali v nebesa. Kako srečni ste, ljubi otroci, da imate mašnike. Brez njih ne bi znali skrbeti za svoje duše, ne doseči večnega zveličanja. Zatorej ljubite duhovnike — kateheta — dušne pastirje; poslušajte jih v cerkvi in v šoli, ravnajte se po njihovih naukih in opominih. O njih govori Jezus: »Kdor vas posluša, mene posluša.« (Luk. 10, 16.)

Razen naštetih še nekdo s pozornim očesom čuje nad vami, vas ljubi prísérno, deli velike dobrote, in sicer tisti, ki sam o sebi govori v današnjem evangeliju: »Jaz sem dobri pastir.« (Jan. 10, 11.) Ta dobri, najboljši pastir je vaš najzvestejši prijatelj, mili Jezus. Devetindevetdeset ovac je zapustil in šel iskat izgubljeno ovčico, to se pravi: zapustil je angele v nebesih in prišel na svet, da bi poiskal vse ljudi, in tudi tebe, ljubi moj otrok, ki si bil vsled Adamovega greha izgubljen. Našel te je »dobri pastir«, našel na ta način, da je zapustil svoje nauke, postavil sv. zakramente in te odrešil z groznim trpljenjem na lesu sv. križa. Kri in življenje je dal zate — za vse ljudi — za svoje izgubljene ovčice. Ako se kdo zopet izgubi — ako greši — nebeški pastir, mili Jezus, hiti za njim, ga opominja po vesti in kliče, in ako posluša njegov glas in skesano pride k njemu, ga ne zavrže, temveč mu odpusti grehe. Kako usmiljen je Jezus, božji pastir! Kolikokrat je tudi vam prizanesel in odpustil grehe pri spovedi! Dà, še več! Kot dobri pastir v svoji neskončni

ljubezni biva zmeraj med svojimi ovčicami — Jezus je vedno med nami — v tabernaklju, v zakramentu presvetega Rešnjega Telesa in pri obhajilni mizi nasituje svoje drage z lastnim mesom in napaja s svojo krvjo. Govori sam: »Moje meso je res jed, in moja kri je res pijača.« (Jan. 6, 56.) O pristopajte večkrat k sv. obhajilu! — Zares, zelo velika je skrb in ljubezen Jezusova do vsakega izmed nas! Nihče vam ni dal toliko dobrega kakor on — zato se z vso pravico imenuje »dobri pastir«.

Ta dobri pastir, ljubi otroci, je vas pri sv. krstu sprejel za svoje ovčice in vas izročil staršem, učiteljem, duhovnikom — skrbnim pastirjem, da vas v njegovem imenu uče, vzgajajo in se trudijo za vas. Po teh vidnih pastirjih vas hoče mili Jezus osrečiti na zemlji, osrečiti tudi po smrti. Da bi pa laže postali srečni, vas sam varuje, vam lepe misli vzbuja, krepi vas po svetih zakramentih in se združi z vsakim, kdor pristopa k svetemu obhajilu. Ni pastirja, ki bi toliko daroval za svoje ovce, kakor je storil in še dela ljubi Zveličar. On je v resnici dobri, najboljši pastir. Zato, ljubi otroci, ljubite ga iz srca. Ljubite pa tudi njegove namestnike: starše, učitelje, duhovnike — svoje vidne pastirje. Kdor te pastirje ljubi in uboga, dopade tudi najboljšemu pastirju — dragemu Jezusu. Amen.

P. Arhangelj Appej, katehet.

13. O človeški duši.

Slikar Leonardo je dokončal krasno delo. Iz vseh krajev so prihajali ljudje gledat njegovo veličastno sliko. Niso se mogli dovolj načuditi njeni lepoti. Hvalili so slikarja brez izjeme vsi, celó največji umetniki so proslavljali njegovo ime. Dragi otroci! Tudi vi ljubite podobe, radi jih gledate in skrbno spravljate. Pa katera je pač najlepša podoba? Najlepša podoba je ona, katero nosi vsak človek v sebi. Ta podoba je najkrasnejša, najbolj dragocena in najiminitnejša, zakaj ona je podobna Bogu. In ta podoba božja v našem telesu je neumrjoča duša.

»Naredimo človeka po svoji podobi in podobnosti« (I. Moz. 1, 26) je rekel Bog, preden je ustvaril človeka. Druge reči je ustvaril samo z besedo. Rekel je: »Bodi svetloba — bodi nebes — naj bodo luči na nebu — naj bodo ribe v vodi in ptice pod nebom — zemlja naj rodi vsakovrstne živali.« (I. Moz. 1, 4—20.) Ko pa je hotel ustvariti človeka, je rekel: »Naredimo človeka po svoji podobi.« Nato je vzel prst, iz nje naredil človeško telo in vanj vdihnil sebi podobno dušo. V katekizmu smo se učili: »Človek je iz telesa in neumrjoče duše, ki je po svoji naravi podoba božja.« Naša duša je tedaj podobna Bogu! In v čem, preljudi otroci, obstoji ta podoba? Poslušajte! Boga ne vidimo, je duh; naše duše tudi ne vidimo, je duh — tedaj je v tem podobna Bogu. — Bog ne bo umrl, je neumrjoč; naša duša je sicer

začela biti, a nikdar ne bo jenjala, je neumrjoča — v tem zopet podobna Bogu. — Bog ima najpopolnejši um: vse vé in zna; naša duša ima tudi um, vsaj mislimo, se učimo, zapomnimo — je iznova Bogu podobna, seveda v primeri z Bogom zelo malo vemo in znamo. — Bog ima najpopolnejšo prosto voljo: stori vse, kar hoče; naša duša ima tudi prosto voljo, lahko se odloči za eno ali za drugo — je v tem tudi podobna Bogu. — Kakor vidite, ljubi otroci, je človeška duša v marsičem podobna Bogu, namreč v tem, da je kot Bog neumrjoč duh in ima kot Bog um in prosto voljo, zato pravimo: človeška duša je podoba božja. In ker ima vsaka človeška duša um in prosto voljo in je tudi vsaka neumrjoča in duh, zato pravimo: človeška duša je po svoji naravi podoba božja. O kako odlična in imenitna je človeška duša! Razen angelov ni stvari, ki bi nosila v sebi podobo svojega Stvarnika. Zato opominja sv. Ambrož: »Človek, nikdar ne pozabi: Podoba si, slikana od vsemogočnega Boga samega. Ti si imel dobrega umetnika in slikarja, in ustvaril te je po neskončno lepem vzorcu, po svoji lastni podobi.« Zato, otrok moj, hvali Boga, ker ti je dal neumrjočo dušo, in pazi nanjo, pazi tem bolj, ker jo je Bog še bolj odlikoval.

Pri stvarjenju Bog ni samo rekel: »Naredimo človeka po svoji podobi,« temveč tudi »po svoji podobnosti«. Hotel je tedaj, naj bi bila duša njemu še bolj podobna. Zato je že dušo prvega človeka olepšal in posvetil. Podelil ji je prelepo obleko, svetlejšo ko solnce. Dà, kakor je sam najlepši in najsvetejši, tako naj bi bila deležna tudi človeška duša te njegove lepote in svetosti. Ta božji kras na duši, ali ta dušna lepota se imenuje posvečujoča milost božja. Dasi bi bila duša brez nje tudi podobna Bogu — kakor smo se prepričali — je po posvečujoči milosti njemu mnogo bolj podobna. Mi pravimo: duša v posvečujoči milosti je nadnaravna podoba božja, brez milosti pa samo naravna podoba božja. Dragi otroci! Kako lepa in dragocena je duša v stanu posvečujoče milosti božje! Nad tako dušo se raduje Bog in mu je tako ljuba, da so oni, ki jo imajo, njegovi otroci — otroci božji — in dediči nebes, to je, takim so obljubljeni nebesa. Koliko je pač vredna posvečujoča milost božja! Več je vredna kot vsi zakladi, dà, več — kot ves svet. Prvi človek je sicer zase in za vse ljudi z grehom zapravil ta nebeški dar — milost božjo. Toda Jezus Kristus nam jo je iznova pridobil s svojim trpljenjem na svetem križu. Oh, učimo se iz tega prav ceniti posvečujočo milost božjo! Res je sicer, da smo brez nje prišli na svet. Pa kmalu po rojstvu se je naša duša zasvetila v nebeški lepoti. Sv. krst nam je izbrisal Adamov greh. Sveti Duh pa — posvečevalec — je olepšal in okrasil našo dušo, podelil nam je posvečujočo milost. O, kolika sreča nas je takrat dohitela! Iz grešnikov smo postali sveti in pravični, otroci božji in dediči nebes. Takrat je govoril Bog: »Ta je moj ljubi sin — ljuba hčerka — nad katerim imam svoje dopadenje.« In tako govori nebeški Oče še

dandanes vsakemu izmed vas, ako biva v njegovi duši posvečujoča milost božja. Upam, da ste jo vsi še ohranili. Glejte pa v prihodnje, da je nihče ne izgubi, kajti posvečujoča milost je več vredna ko vsi zakladi in bogastva celega sveta. Kdor jo ima, je bogat, če je prav reven; kdor je nima, je ubog, čeravno ima vsega dovolj. To potrjuje Jezus, ki vedno govori resnico, takole: »Kaj pomaga človeku, če pridobi ves svet, na svoji duši pa škodo trpi.« (Mat. 16, 26.) Škodo na svoji duši, preljubi otroci, pa trpi oni, ki je zapravil posvečujočo milost božjo. In s čim se izgubi ta nebeški dar? Edinole z grehom, in sicer s smrtnim grehom človek dušo umaže, ji vzame vso nadnaravno lepoto, izgubi posvečujočo milost. Katekizem uči: »Posvečujoča milost ostane v duši, dokler človek smrtno ne greši«. Otroek moj! Boj se smrtnega greha! — Neka deklica je govorila zlobnežu, ki jo je hotel zapeljati v greh, takole: »Kaj misliš, da svojo dušo — podobo božjo — tako malo cenim? Ako bi mi dal zaklade vsega sveta, ne prodam svoje duše. Pripravljena sem z veseljem umreti, da zveličam svojo dušo.« — Tako odločni v izkušnji bodite tudi vi, ljubi otroci! Nikdar v življenju ne oskrnite s smrtnim grehom svoje neumrjoče duše, kajti ona je več vredna kot ves svet, dà, toliko je vredna kot Jezusova kri, saj je mili Zveličar trpel za naše duše. Morda je ta ali oni dosedaj premalo skrbel za svojo dušo, lahkomišelnost jo skrunil, znabiti celó izgubil njeno nadnaravno lepoto — posvečujočo milost? Kakšni hočete biti v prihodnje?

Ljubi moj! Nikdar ne pozabi, kako dragocen zaklad biva v tvojem telesu! Duša, neumrjoča duša, podoba božja, stanuje v tebi. Bog ti jo je izročil, da zanjo skrbiš in jo večno zveličaš. Ogibljivi se tedaj greha, beži pred grešno nevarnostjo, moli rad, pogosto prejemaj sv. zakramente — in rešil boš svojo neumrjočo dušo. Amen.

P. Arhangelj Appej, katehet.

Pogled na slovstvo.

Synopses Psalmorem et Canticorum Breviarii. Sestavil Anton Bonaventura, škof ljubljanski. Str. 47. V Ljubljani, 1916. Natisnila Katoliška tiskarna. Samozaložba. Cena 50 vinarjev.

V psalmih in svetopisemskih spevih imamo duhovniki neizčrpen zaklad za razne homiletično-ascetične namene. Kot izboren pripomoček, da dvignemo omenjeni zaklad in ga v svojem poklicu pridno uporabljamo, nam je podal presvetli ljubljanski knezof škof vzorno razlago psalmov.¹ Oskrbel nam je umotvore naj-

¹ Psalmi et Cantica secundum ordinem in Psalterio Romano. (Gl. »Duh. Pastira«, l. 1917., str. 70.) Celotno delo — 7 zvezkov in dvojno kazalo — stane 9 K 20 vin.

lepšega, najvzvišenejšega — božjega — pesništva v lepi, lahkoumljivi besedi. Poleg tega nam je podal vednostno razlago psalmov, tako da je homiletično-ascetična uporaba posameznih stavkov in besedi na podlagi njegove razlage popolnoma utemeljena.

Sedaj pa je Presvetli izdal še kratek posnetek razlage psalmov in svetopisemskih spevov. Pri vsakem psalmu opisuje prevzvišeni avtor priliko, v kateri je spev nastal, in potem poda kratko in jasno vsebino vsake kitice. Kitice so označene z začetno besedo. To najnovjše delo presvetlega ljubljanskega knezoškofa bode služilo zlasti v ascetične svrhe. Pogled v knjižico, ki se lahko v breviri dene, bode duhovnika spomnil na vse, kar je treba, da se psalm razume in s pridom moli.

Knjižica »Synopses Psalorum et Cantorum Breviarii« je duhovščini jako dobrodošlo dopolnilo k temeljitemu delu »Psalmi et Cantica secundum ordinem in Psalterio Romano«. Za obojno delo moramo biti iz srca hvaležni prevzvišenemu pisatelju. **Alojzij Stroj.**

Dr. Mihael Opeka: **Rimski verzi.** V Ljubljani, 1916. Izdala Leonova družba.

Dr. Mihael Opeka je izdal med knjigami »Leonove družbe« zbirko svojih pesmi, zloženih večinoma v času, ko je bival v Rimu. Že pred odhodom v večno mesto (27. okt. 1891) je slovel kot »jako čislani pesnik«, čigar pesniške proizvode so objavljali razni lepovslovni listi, zlasti pa je bil od prvega početka »eden izmed najodličnejših sotrudnikov«² »Dom in Svetu«. Njegov voditelj je bil pesnik Josip Cimperman, pobratim pa pesnik Anton Medved. V Rimu se je popolnoma posvetil modroslovju in bogoslovju, a mnoge ure srčnega razpoloženja je odločil pesništvu, zlasti ko je bival vsako leto mesca septembra in oktobra v vili Sv. Pastirja, v sabinskih gorah. Bivanje v tako krasnih krajih, poraslih z vinogradi, pod modrim italijanskim nebom, v bližini slavnoznanega Horacijevega Tiburja, mu je bilo v neprestano izpodbudo, da je zvesto služil tudi poeziji.

Mnogi slavni pesniki so šli v Italijo, da bi si ondi razširili svoje obzorje. Njih pesmim se pozna, da so polne žarkega južnega solnca. Naš pesnik pa je imel še bolj globoka čuvstva; on ne občuduje n. pr. samo čarobne pomladi, kakor je mogoča le v Kampanji, njega je bolj prevzelo čuvstvo o večnopomenljivi pomladi krščanstva, ki se je iz Rima razširilo po vsem svetu. Pesnik poje:

Pomlad hodi po livadah
kot nevesta v mladih nadah.
Vsa priroda ji pozvanja,
tiho-vdano se ji klanja
palma, mirno sanjajoča...
In v Kampanji zadnja kočarja
revne duri ji odpira.

O kako je solčno-jasna,
o kako je živo-krasna
tvoja pomlad, sveto mesto!
Često mislim nanjo, često —
in tedaj mi v dušo sine
druga pomlad iz davnine,
vsa nebeška, vsa božanska...

¹ Glaser, Zgod. slov. slovstva, IV., str. 58.

² Glaser, l. c. str. 59.

<p>Iz zidín je tvojih vstala, ko si ti zakraljevala, Roma, nad bogov svetišči! V čarobnem, nadzemskem blišči iz zidín je mračnih vzcvela, po vsi zemlji zadehtela upov vélikih budilka...</p>	<p>In hitela je po svetu in dramila cvet pri cvetu. Božji dih jo je oznanjal in hvaležno se je klanjal svet — v teminah dremajoči... In poslednji bedni kočí up je dala v — véčno zoro.</p>
---	---

Lepo zbirko tej podobnih pesmi, ki jih mora vzljubiti vsako katoliško srce, nam je podal dr. Mihael Opeka. Kako veličastne so njegove pesmi, ki poveličujejo božjo vsemogočnost (Vse je tvoje..., Povsod si ti..., V tebi samem..., O nevihti), kakšen neizbrisen vtis naredé spevi: Ob Koloseju, V katakombah...), kolika bisera prave poezije sta »Legenda« in »Zalostna Mati«. Zlasti je ustregel pesnik s svojo zbirko voditeljem izobraževalnih društev. Saj nimamo bolj primernih pesmi za javno branje kot so dr. Opekove. Kako poživé njegove pesmi predavanja o sv. očetu, o preganjanju kristjanov itd. Svojega poročila pa ne moremo bolje zaključiti kakor z besedami, s katerimi ocenjuje vrli hrvatski »Katolički list« (1917, str. 120) dr. Opekove pesmi, ki pravi: »Poezija Opekina religiozna je, plemenita, idealna par excellence.«

Alojzij Stroj.

Ksaver Meško: Dve sliki. Izdala in založila »Leonova družba« v Ljubljani. Ljubljana 1916. Tiskala Katoliška tiskarna. Ni toliko vnanjega dejanja v teh slikah, tudi sujeta čisto skromna, a tragika tako pekoča in sliki tako pretresljivi, da bi dušni pastir želel, naj bi — skoro bi rekli — viseli ti dve sliki v vsaki krščanski hiši in pridigali o resnici: Najhujša je vseh bolečin kesanje, krivice spomin. Prva slika brez okvira, groba, trda, kakor ometana z grudo po roki oderuhovi; druga v okviru večerne zarje, izgajena, mehka, ljubezni gorka — obe pa v psihičnih zgibih in vzkipih tako naravno mojstrski izrabljeni in do zadnjih detajlov izdelani, kakor zna le naš bogonadarjeni Meško. Par krasnih pastelov k njegovim bogatomiselnim svetim govorom. Dal Bog vrlemu sobratu moči in časa, da nam poda obojih še obilo!

Josip Volc.

Die Kirche. Ihr Bau, ihre Ausstattung, ihre Restauration. Von Dr. P. Albert Kuhn, Professor der Ästhetik und Literatur. Mit 144 Abbildungen. — M. 8°. 140 str. Einsiedeln, 1916, Benziger & Co. — Vez. v platno M. 3.40.

O predmetu, ki ga obdeluje tu naznanjena knjižica, se je že mnogo pisalo. Vprašanja, zlasti glede ohranjenja in restavriranja cerkvâ, so se lotili tudi možje, sicer odlični po svojem umetnostno zgodovinskem znanju, ki jim je pa manjkalo umevanje bogoslužja in cerkvenega življenja. Moderna umetnost in razna nejasna, zmedena naziranja o njej so vrhutega vprašanje o cerkveni umetnosti precej zamotala. Raditega je Kuhnova knjižica, majhna sicer po obsegu, pa bogata po vsebini, velikega pomena, dà, zlata vredna. Tu ne govori teoretik, ki si je konstruiral subjektivno svoje naziranje, ampak uče-

njak, bogat na estetičnem in umetnostno-zgodovinskem znanju, učejak, ki ga podpira dolgoletna izkušnja — knjižico je izdal na večer življenja, star 78 let — in ljubezen do cerkve in njenih potreb.

Vsako Kuhnovo delo je važen dogodek na književnem polju. Kdor rabi njegovo monumentalno umetnostno zgodovino, ali kdor je bral njegovo poučno delce »Moderne Kunst- und Stilfragen« (1909), se je lahko sam prepričal, kako temeljito je vse, kar Kuhn napiše. To glede stvarne strani. Pa tudi oblikovno je Kuhnova pisava vse hvale vredna. Kakor vsa Kuhnova dela, je tudi knjižica o cerkvi pisana jasno, jedrnato in določno, kar je znak vsestranskega umevanja vprašanj, ki jih pisatelj razpravlja. Zato se knjižica kaj lahko bere.

Snov je obdelana v 16 poglavjih. Najbolje bo, da navedem po vrsti naslove posameznih poglavij: I. Razvoj sloga do najnovejšega časa. II. Današnje stanje vprašanja o slogu. III. Slog ustvarjajoči vplivi v sedanosti. IV. Zidanje cerkve. V. Okna. VI. Dekorativna oprema. VII. Zmisel za celoto. VIII. Umetnina in umetnik. IX. Današnje slikarstvo in kiparstvo. X. Oltar, tabernakelj, obhajilna miza, krstni kamen. XI. Umetniško rokodelstvo in umetniška obrt. XII. Kako so v prejšnjih časih restavrirali. Nova naziranja. XIII. Nemški dnevi (zborovanja) za varstvo spomenikov. XIV. Praktična načela za restavriranje cerkvâ. XV. Restavriranje del kiparstva. XVI. Restavriranje del slikarstva.

Iz te vsebine je razvidno, na kako važna, vedno aktualna in praktična umetniška vprašanja odgovarja knjižica. Pisatelj sam pravi v uvodu, da imajo vse razprave praktičen namen, tudi pretežno teoretična razmotrivanja prvih treh poglavij, ki tvorijo temelj za nadaljnje umevanje praktičnih strani. Uprav ta tri poglavja so lepa. Kar je teoretičnega, je dobro pojasnjeno s konkretnimi zgledi. Iz teh treh poglavij je tudi razvidno, da cerkvena umetnost ni lahka zadeva, in kako veliko odgovornost si naprti, kdor se na lastno pest loti takega važnega dela v tej stroki.

Kar je v prvih treh poglavjih splošno in programatično povedano, se specificira in razvija v naslednjih poglavjih. Predolgo bi bilo, ako bi hotel poudariti samo glavne misli pisateljeve. Saj važna in dobro utemeljena je vsaka stran knjižice. Naslovi sami že silijo k branju. Naj omenim še posebej sledeče: Stališče, ki ga zavzema Kuhn do moderne umetnosti, je estetično in zgodovinskorazvojno dobro utemeljeno. Pri Kuhnu raditega ni opaziti okostenelega konservativizma, kakor tudi ne brezpogojne hvale moderne umetnosti. Kar je v moderni dobro in lepo, pisatelj z veseljem sprejme in priporoča, drugo, kar namenu cerkve po svojem bistvu ali formi ne odgovarja, pa graja in odklanja. Glede moderne umetnosti je zlasti važno tretje in deveto poglavje.

Ilustracije v knjigi so srečno odbrane, so sicer majhne, pa vendar jasne. Precej zgledov jemlje pisatelj iz okolice, ki je njemu najbližja in najbolj znana. Pa to ne škoduje, saj cerkveno-umetnostne zadeve, potrebe in smeri so dandanes v srednji Evropi skoro povsod slične, ako ne enake.

Duhovnik, ki bo knjižico pazljivo prebral, se bo iz nje mnogo naučil in, posebej poudarjam, dobil bo trden, neoporečen temelj za umevanje raznih smeri v moderni umentosti. Začutil bo iznova odgovornost, ki zadeva duhovnike kot oskrbnike in varihe cerkvene umetnosti. Zavedal se bo dolžnosti, v važnih cerkveno-umetniških zadevah ne delati po svoji glavi, ampak obračati se do pravih umetnikov, oziroma iskati svēta in podpore pri svoji višji cerkveni gosposki. — Naj še dodam, da je knjižica letos izšla že v drugi neizpremenjeni izdaji.

Jos. Dostal.

Dr. Hermann Siebert: **Christenlehren**. Dritter Teil, Kirchengeschichte und Kirchenjahr. Str. IV+108. Herder, 1917. Cena M. 1.30, vez. M. 1.80.

O prvih dveh delih, *Glaubenslehren* in *Gnadenmittel und Gebote*, je prinesel »Duh. Pastir« svoj čas priporočilni oceni. Tretji del sem vzel že zaradi veliko obetajočega naslova s pričakovanjem v roke. Vendar sem bil nekoliko razočaran. Pa tudi ni drugače mogoče, zakaj na 108 strani spraviti cerkveno zgodovino in cerkveno leto je skoro smel poizkus. Kar pisatelj pove, je sicer dobro in zanesljivo, a povsod se mu vidi, da se boji za vsak prostorček, zato je ekshortativni del odpadel, in kjer je vpleten, je brez retorike in brez posebne gorkote. Začne s prvo veliko nočjo in v sedmih govorih pove to, kar je zapisanega v Apostolskih dejanjih, posebno z namenom, da bi pokazal, kako se je mlado krščanstvo širilo med Judi in pagani. Sv. Pavlu je posvetil komaj en govor, dasi je njegovo življenje neizčrpen in malo izčrpan vir nazornih krščanskih nauk. Kot smrtni dan obeh apostolov je na str. 21. seveda zapisan 29. junij, pa bi lahko stalo vsaj v oklepaju ad informationem docentis, da je to predvsem dies translationis iz leta 258., kakor je učeno pokazal Lietzmann v predlanskem delu *Petrus und Paulus in Rom*. Po razdejanju Jeruzalema je v treh paragrafih obdelal preganjanja kristjanov. Nadalje govori o cerkvenih učenikih, o početkih redovništva, o preseljevanju narodov in izpreobrnjenju nemških rodov, o križarskih vojskah, o nekaterih imenitnejših svetnikih (Frančišek, Dominik, Elizabeta), o reformaciji in protireformaciji, o jezuitih in kapucinih, o revoluciji, kulturnem boju in o novem procvitu katoliške Cerkve. Na cerkveno leto je prišlo 21 strani; najbolj mi je ugajal popis velikonočne dobe. Mene je ta knjižica izpodbudila, da bo treba v ponavljalni šoli in večkrat tudi v cerkvi kaj povedati iz cerkvene zgodovine in o cerkvenem letu. Za to imamo dve prav lični slovenski knjigi, ki jih zaradi g. urednika ne imenujem. Za prva stoletja krščanske zgodovine imamo pa, hvala Boгу, dr. Zoretovo: »V tem znamenju boš zmagal«.

Jos. Šimenc.